

Bulletin slovenskej advokácie

Rozhodovanie súdu o náhrade trov konania v prípade ich neprimeranosti k pohľadávke

Postmortálna ochrana osobnosti podľa OZ a úvahy *de lege ferenda*

Blockchain technológia ako dôkazný prostriedok

Možnosti zachovania **požiadavky na obligatórnu písomnú formu zmluvy o spotrebiteľskom úvere** pri jej uzatvorení na diaľku

Rozdiely medzi spôsobom konania štatutárneho orgánu a **obmedzením konania** štatutárneho orgánu

Pracujte odkiaľkoľvek

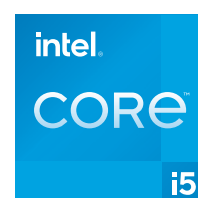
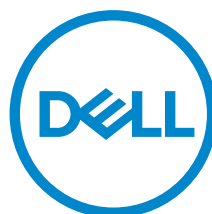

798,90 €

obj. kód: ADC253z08j0

Vostro 3500

Notebook s 15,6" IPS matným displejom
Windows 10 Pro, podsvietená klávesnica
SSD disk 512 GB, Intel Iris Xe Graphics

Všetky informácie a podmienky programu
pre advokátov nájdete tu: www.alza.sk/advokati

 alza.sk

Kúp na www.alza.sk alebo volaj 02 5710 1800

Uvedené ceny sú v EUR s DPH a platia od 2. 8. 2021 do odvolania alebo vypredania interných skladových zásob. Zmena ceny vyhradená, viac na www.alza.sk/reklama. Aktuálne ceny nájdete vždy na www.alza.sk. Podľa typu vašej zákazníckej registrácie môže byť výsledná cena nižšia než cena zobrazená v tejto reklame

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis
pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Eva Sihelniková, PhD.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Redakcia

Výkonná redaktorka:
PhDr. Nadá Ondrišová (02 204 227 28)
ondrisova@sak.sk
Administrácia:
Darina Stračinová (02 204 227 26)
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:
Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:
Darina Stračinová (02/204 227 26)
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10
ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 22. 7. 2021
Uzávierka redakčnej časti: 9. 8. 2021
Toto číslo vyšlo 20. 8. 2021

SLOVENSKÁ
ADVOKÁTSKA
KOMORA

bulletin slovenskej advokácie 7-8/2021

Obsah

AKTUÁLNE

- 4 **ROZHOVOR**
Poslaním advokátskej komory je byť hlasom advokácie – JUDr. Viliam Karas, PhD.
- DISKUSIA**
- 7 Obhajoba v konaní pred súdom pod tlakom odborného konzultanta obžaloby alebo „nerovnosť zbraní“ v trestnom procese
Pavol Karman, Vladimír Misároš
- 8 Európska únia presadzuje tzv. hromadné žaloby na ochranu spotrebiteľov
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNÁ TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 10 Rozhodovanie súdu o náhrade trov konania v prípade ich neprimeranosti k pohľadávke
doc. JUDr. Alexandra Löwy, PhD. LL.M, Mgr. Viliam Poništ, PhD.
- 17 Postmortálna ochrana osobnosti podľa Občianskeho zákonníka a úvahy *de lege ferenda*
Mgr. Laura Fotopulosová
- 22 Blockchain technológia ako dôkazný prostriedok
JUDr. Marek Kundrát, LL.M.
- 30 Možnosti zachovania požiadavky na obligatórnu písomnú formu zmluvy o spotrebiteľskom úvere pri jej uzatvorení na diaľku
JUDr. Martin Lohazer
- 38 Rozdiely medzi spôsobom konania štatutárneho orgánu a obmedzením konania štatutárneho orgánu
JUDr. Imrich Torma, LL.M

JUDIKATÚRA

- 46 Kumulácia úrokov po zosplatnení úveru
- 48 Dovolanie pre nesprávne právne posúdenie veci a vady konania
- 50 Náležitý zapojenie dieťaťa do rozhodovacieho procesu

ADVOKÁCIA

SAK

- 52 Aktuálne udalosti
- 54 Zo zasadnutia Predsedníctva SAK
- 56 Povinnosť advokáta riadiť sa pokynmi klienta a pravdivo informovať klienta o stave veci
- 57 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 58 Dieťa ako klient
- 60 Jesenné termíny seminárov pre advokátskych koncipientov
- ZAHRANIČIE**
- 61 Ponuka vzdelávacích podujatí Akadémie európskeho práva (ERA)
- 62 Dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu pri výkone funkcie opatrovníka
- 63 *Bulletin advokacie* prináša...
- 65 Seminár ERA o uplatňovaní antidiskriminačnej legislatívy EÚ dopadol úspešne
- 66 Povinnosti advokátov v kontexte AML témou webinára AML4LAWYERS
- 66 Webinár LAWYEREX pokračujú aj na jeseň
- 67 Výročná konferencia HELP
- 67 Výber z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

ZAUJÍMAVOSTI

- 70 Právo informačných a komunikačných technológií 2
JUDr. Zuzana Adamová, PhD.
- 71 Anton Blaha ocenený Národnou cenou Vojtecha Zamarovského za literatúru faktu 2020
Pavol Dinka

K fotografii na obálke: Predseda SAK Viliam Karas a podpredsedníčka SAK Magdaléna Hromcová na stretnutí s premiérom Eduardom Hegerom. Foto Úrad vlády SR

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie (**ondrisova@sak.sk**) treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
  2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
  3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
  4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
  5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
  6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
  7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
  8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
  9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
  10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
  11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
  12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
  13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranné na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

uplynuli približne dva mesiace od historickej udalosti v živote Slovenskej advokátskej komory – Konferencie advokátov 2021.

Prečo hovoríme o historickej udalosti, keď konferencie sa konajú v pravidelných intervaloch stanovených zákonom o advokácii? Išlo totiž o nový spôsob a formu realizácie vo lebného práva každého advokáta. Prvýkrát sa konferencia advokátov uskutočnila iba v jeden deň, doteraz rokovanie prebiehalo v dvoch dňoch. Tohtoročná konferencia bola poznačená epidemiologickými opatreniami súvisiacimi s koronavírusom, preto bol na konferenciu pozvaný len jeden zahraničný hosť, zástupca našej najbližšej partnerskej Českej advokátskej komory, ktorého účasť v osobe jej podpredsedu JUDr. Petra Poledníka si vysoko vážime.

Najvýraznejšou zmenou, či už z hľadiska príprav, ale aj samotného priebehu konferencie bola hybridná forma účasti advokátov. To znamená, že advokáti mali možnosť vybrať si medzi osobnou účasťou na konferencii, alebo účasťou prostredníctvom elektronických komunikačných prostriedkov.

Príprava naznačenej formy priebehu konferencie bola nesmierne náročná, čo bolo umocnené aj tým, že pred konferenciou bola prijatá legislatívna zmena týkajúca sa aj našej samosprávy znamenajúca práve možnosť elektronickej účasti a hlasovania pri výkone práv advokáta. Vedenie komory a jej kancelária vyvinuli veľké úsilie, aby sa konferencia v tejto zložitej dobe mohla uskutočniť. Nebojím sa povedať, že uskutočnenie konferencie bolo do istej miery ohrozené, keď zaznievali hlasy spochybňujúce termín konferencie, niektorí advokáti navrhovali jej odklad o niekoľko mesiacov, ba až do času zrušenia protipandemických opatrení. Vedenie komory pristúpilo k riešeniu týchto otázok s mimoriadnou odvahou spojenou s enormným nasadením zabezpečenia priebehu konferencie zodpovedajúcemu zákonu a dodržaniu všetkých práv našich členov. Za to patrí vedeniu i pracovníkom komory vysoké uznanie a poďakovanie.

Ako som naznačil v úvode, išlo o skutočne historickú prelomovú udalosť v našom samosprávnom živote. Elektronizácia výkonu nášho povolania a celej spoločnosti nám nastavila určitým spôsobom zrkadlo s otázkou, či aj advokácia dokáže veľmi flexibilne reagovať na výzvy doby a držať krok so súčasnými trendmi elektronizácie spoločnosti. Napriek tomu, že patríam ku generácii „starších advokátov“, musel som určitým spôsobom korigovať svoje názory na modernizáciu systému samosprávy a pripustiť, že vývoj sa ani v našom živote zastaviť nedá a musíme pružne reagovať na naznačené trendy a hľadať v nich pozitíva. Môj súčasný názor pramení z toho, že som s kolegom Františkom Sedlačkom moderoval konferenciu a mal som príležitosť veľmi podrobne vnímať tieto otázky. Ďakujem kolegovi Sedlačkovi za spoluprácu a jeho vysoko profesionálny a ľudský prístup k naplneniu našich moderátorských povinností.

Konferencia advokátov sa koná raz za štyri roky, avšak elektronizácia nášho povolania vstupuje do nášho profesijného života každodenne. Moja opatrnosť spočíva a smeruje k tomu, aby sme v tejto „elektronickej dobe“ nepodľahli určitej dehumanizácii výkonu nášho povolania. Nezabudnime, že výkon advokácie je predovšetkým práca s ľuďmi pri osobnom kontakte s nimi. Neskláňame len do polohy partnerstva s počítačom, ale vnímajme a riešme problémy našich klientov pri vhodnej kombinácii elektronického a osobného kontaktu. To sa týka aj nášho vzťahu k štátnym orgánom a inštitúciám...

Vrátiac sa k priebehu konferencie pripúšťam, že sa mohli objaviť aj kritické hlasy, či už k časovému rozmeru jej konania, alebo aj k hybridnej forme účasti, či hlasovania. Je potrebné tieto hlasy počúvať, ale aj pripomenúť, že väčšina kolegov prijala túto formu a možnosti s porozumením. Minimálne preto, že ušetrili čas a náklady spojené s cestou do Bratislavy, o čom svedčí aj pomerne vysoká celková účasť kolegov. Myslím, že budúcnosť nám dá za pravdu, že v roku 2021 sme položili významné základy forme rokovania nášho najvyššieho orgánu.

To, čo sme si pred štyrmi rokmi nedokázali predstaviť, sa stalo realitou. Zrejme sme museli tieto otázky riešiť skôr ako sme očakávali, ale s hrdosťou môžeme konštatovať, že sme sa úloh zhostili úspešne a môžeme sa stať vzorom aj pre ostatné európske advokátske komory. Na záver si dovoľím vyhlásiť – opäť raz sme boli úspešní!

JUDr. Ľubomír Hreždovič
emeritný predseda SAK

ROZHOVOR

Poslaním advokátskej komory je byť hlasom advokácie

Dôležitou súčasťou Konferencie advokátov 2021 boli **voľby do orgánov SAK**. Zástupcovia z radov advokátov zvolili nové predsedníctvo a následne si jeho členovia spomedzi seba na prvom zasadnutí, ktoré sa konalo bezprostredne po ukončení konferencie, vybrali predsedu. **Novým predsedom SAK sa jednomyselne stal JUDr. Viliam Karas, PhD.**, ktorého sme požiadali o rozhovor.

■ **Ako sa spätne pozeráte na konferenciu advokátov 2021?** Som hrdý, že sme to úspešne zvládli a máme to úspešne za sebou.

Vzhľadom na okolnosti a priebeh posledného roka hodnotím celú konferenciu pozitívne, mnohí prišli osobne, mnohí sa pripojili online. Našou snahou aj napriek mimoriadnej situácii bolo vytvoriť možnosť zúčastniť sa na konferencii a voľbách každému, kto mal záujem. Oceňujem aj záujem zo strany pozvaných hostí, ktorí prišli a vystúpili na konferencii, oso-

bitne chcem oceniť mimoriadny príspevok predsedu ústavného súdu pána Fiačana, či predsedu najvyššieho súdu pána Šikutu.

Na kvalite a výsledkoch konferencie sa prejavili aj skúsenosti z predchádzajúcich konferencií. Na základe nich predsedníctvo nastavilo spôsob prípravy podkladov na konferenciu, ako aj návrhov na zmeny predpisov tak, že priebeh konferencie bol rýchly a plynulý. Treba oceniť všetkých, ktorí aktívne pristúpili k príprave zmien predpisov, desiatky kolegov, ktorí sa zapojili svojou prácou a pripomienkami a kvalitne pripravili potrebné zmeny predpisov tak, že ich konferencia nakoniec prijala.

Advokáti vnímajú konferenciu ako priestor, kde môžu vyjadriť svoj názor. Viacerí chceli diskutovať a vyjadriť sa pred ostatnými advokátmi. Na konferencii však na to nie je dostatočný priestor. Vzhľadom na počet advokátov už nie je možné fyzicky realizovať diskusiu v deň konferencie, tá musí byť moderovaná a pripravovaná mesiace vopred tak, aby konferencia mohla len rozhodnúť, či predložené návrhy schváli alebo nie. Aj vzhľadom na rastúci počet advokátov sa javí, že je potrebné hľadať spôsoby a priestor na vyjadrenie každého, aby zaznel hlas každého člena komory a bola možná diskusia, z ktorej návrhy sa pretavia do konkrétnych písomných návrhov zmien predpisov, o ktorých bude môcť konferencia hlasovať.

Akokoľvek, konferenciu sme zvládli výborne a sme priekopníkmi. Podľa našich vedomostí sme boli prvou stavovskou organizáciou na Slovensku, ako aj prvou advokátskou komorou v Európe, ktorá zvládla zorganizovať celú konferenciu hybridnou formou, vrátane elektronických volieb a hlasovania. Ďakujem za podporu pri zmene formy priebehu konferencie ministerstvu spravodlivosti a osobitne pani ministerke. Nebolo jednoduché túto zmenu presadiť, ale myslím si, že aj vzhľadom na okolnosti pandemického roku, ako aj celkového smerovania spoločnosti k elektronizácii a informatizácii, je to správny krok.

■ Je teda digitalizácia a informatizácia smerom, ktorým má komora a advokácia ísť?

Určite áno, nevyhneme sa tomu. Uvedomujeme si, že doba sa vyvíja, k elektronizácii dochádza aj v štátnej správe, v súdnictve, ako aj v celej spoločnosti. My sa snažíme držať krok a niekedy byť aj priekopníkmi – vizitkou je aj ostatná konferencia advokátov. Tento trend je nezastaviteľný. Na komore si ho uvedomujeme a reagujeme naň, preto kancelária komory zriadila nový odbor elektronizácie, ktorého úlohou bude predovšetkým koordinovanie pridelených IT projektov, ako sú online platforma na poskytovanie právnych služieb, interný systém matriky advokátov, ako aj celkovo elektronizácia v rámci komory.

Jedným z plánov na najbližšie obdobie je vytvorenie elektronickej online platformy na poskytovanie právnych služieb. Sme svedkami toho, že sú tu tendencie brať právnu službu len ako komoditu, ktorá je softvérovo a umelou inteligenciou uchopiteľná, čo však nerieši etické dilemy a nenahradí nevyhnutnú mieru dôvery vzťahu klient a advokát.

Preto sme chceli k tomu pristúpiť proaktívne a zdá sa nám vhodné – po vzore aj iných komôr – vytvoriť digitálnu platformu, ktorá by pod našou gesciou zachovala etické štandardy, ale pritom poskytla dostatočnú flexibilitu a priblížila právnu službu advokáta klientovi.

Dnes sa zdá, že je vytváraná veľká bariéra medzi službou advokáta a klientom, kedy si klient často myslí, že rada, či služba z nejakej webovej stránky je preňho dostatočná a ísť za advokátom mu príde zdĺhavé a náročnejšie. Aj z prieskumu, ktorý sme pred 4 rokmi robili vyplýva, že klienti sa často domnievajú, že im taká služba stačí, že si v jednoduchších veciach budú vedieť pomôcť sami a že advokáta potrebujú až keď je naozaj problém. Avšak všetci vieme, že v rámci prevencie je výhodnejšie vynaložiť menší náklad dopredu, ako draho a zložito riešiť vzniknuté problémy.

Našou ideou je teda riešiť to jednoduchou, funkčnou aplikáciou, ktorá bude obojstranne výhodná, advokátovi prinesie prácu a na druhej strane prinesie kvalitnú službu advokáta klientovi.

■ Na konferencii bol prijatý aj pozičný dokument. Akým spôsobom ho chcete aplikovať?

Zámerom pozičného dokumentu je vytvorenie akejsi stratégie toho, ako má komora presadzovať svoje hodnoty, ako má postupovať do vnútra stavu a ako navonok.

V užšom zmysle je komora samosprávnou organizáciou advokátov a jej úlohou je zabezpečiť, aby advokáti mohli nezávisle a bez neprimeraného zasahovania poskytovať právne služby a právne zastupovanie klientom v súlade so zákonom, uznanými profesijnými štandardami a advokátskou etikou. Advokáti sú tí, ktorí chránia jednotlivcov a ich záujmy, často aj proti štátu. Na to musia mať vytvorené vhodné podmienky.

V širšom zmysle pozičný dokument pomenúva aj to, čo vždy komora robila a bude robiť naďalej. Ide o úlohu reagovať na legislatívne zmeny, ktoré zasiahnu a ohrozia základné ľudské práva a slobody, právny štát a demokraciu celkovo.

Poslaním advokátskej komory je byť hlasom advokácie a upozorňovať, ak sú niektoré zo základných cieľov, jej zásad a hodnôt ohrozené. Zároveň je potrebné nájsť správnu mieru zasadenia sa o budovanie dobrého štátu založeného na princípoch práva, kultiváciu právneho prostredia v štáte a byť aj inštitúciou, ktorá apeluje na dodržiavanie pravidiel, rešpektovanie základných práv, ústavnosti a zákonnosti. Hlas komory a advokátov má byť počuť. Je nás viac ako 6 000 právnych profesionálov, akokoľvek môžeme mať často odlišné názory, v zásadných veciach má byť náš hlas silný a jednotný.

■ Aké sú priority vás, ako predsedu a predsedníctva do nasledujúceho obdobia?

Tých priorít je viacero, ale zhrnul by som to predovšetkým do troch:

V prvom rade zefektívnenie procesov na komore, digitalizácia a informatizácia, aby sme vedeli reagovať na dynamiku presunu súdnych konaní aj štátnej správy do digitálnej sféry. Úlohou komory je aj napomáhať správne výkonu advokácie a advokátom niektoré veci uľahčiť.

Ďalšou je zefektívnenie disciplinárnych konaní, zjednocovanie stanovísk, vytváranie akéhosi soft-law, pravidiel a príručiek pre advokátov. Javí sa, že na niektoré etické dilemy a ich riešenie nemáme jednotné stanoviská, preto je potrebné, aby sa zjednocoval názor a dozrieval.

Treťou prioritou je zefektívniť aj vzdelávaciu formačnú činnosť, na ktorej stojí príprava budúcich advokátov, teda koncipientov. Chceme klásť vysoký dôraz na vzdelávanie a následne aj overovanie vedomostí a zručností budúcich kolegov. Len kvalitný advokát vie kvalitne hájiť záujmy klientov, teda to, čo od neho ústava vyžaduje.

My si nestanovujeme samoúčelne naše ciele, oni sú dané požiadavkami spoločnosti, spoločenským usporiadaním a ústavným základom. My sa ich len snažíme zrkadliť, rozpoznať a správne implementovať. Pridaná hodnota advokátov a advokácie nie je iba slaboduché implementovanie toho, čo zákon od nás žiada, ale primerane a flexibilne reagovať aj na požiadavky doby. Pridanou hodnotou advokácie sú aj základné hodnoty nášho povolania, advokácia je a má byť aj ochranou inštitútov, práva a systému, čo sa napĺňa aj cez ochranu individuálnych práv jednotlivcov.

■ Plánujete aj zmenu vzdelávania a skúšania koncipientov?

Už v roku 2019 prijalo predsedníctvo nový vzdelávací poriadok a profil absolventa advokátskej skúšky, ktorý je opisom podstatných a praktických vedomostí a zručností, ktoré má mať absolvent po advokátskej skúške. Na prijatie týchto dokumentov nadväzovalo viacero zmien vo vzdelávaní, predovšetkým zavedenie praktických seminárov koncipientov. Kancelária komory v júli tohto roku spravila prieskum medzi advokátmi, ktorí sa zúčastnili na advokátskych skúškach ako školitelia. Prieskum bol zameraný na vyhodnotenie, či jednotlivé oblasti vedomostí a zručností absolventa boli predmetom skúšky a či sa nimi senáty zaoberali. Aj tento prieskum

potvrdil, že v skúšaní podľa týchto požiadaviek ešte máme medzery. Preto chceme hľadať spôsoby, akoby sme sa mohli zlepšiť aj v tejto oblasti. Cieľom nie je, aby advokátska skúška bola ďalšou štátnou skúškou, ale aby preverila, či absolvent spĺňa spomenuté požiadavky tak, ako boli schválené predsedníctvom.

■ **Ozývajú sa aj hlasy, že komora je veľmi centralizovaná a že či by nemohlo vzniknúť viac regionálnych komôr. Aký je váš názor?**

Slovensko je v podstate malý región a myslím si, že vznik množstva malých komôr by advokáciu v skutočnosti oslabil. Taktiež malé komory by asi mali problém naplniť všetky štátom určené povinnosti a ciele. Nevyhnutne by podstatná časť kompetencií musela byť presunutá na štát, čo by malo priamy vplyv na nezávislosť advokátov. Avšak aj môj názor je, že treba posilňovať regionalitu. Preto sme zriadili pobočku SAK v Košiciach, aby sme kolegom z východného Slovenska uľahčili prístup k niektorým záležitostiam, ktoré potrebujú na komore vybaviť. Taktiež už dlhodobo fungujú regionálni zástupcovia. Sú to advokáti pôsobiaci v jednotlivých regiónoch, ktorí komunikujú s kolegami a majú za úlohu priblížiť a zjednodušiť aj komunikáciu medzi stavom a komorou. Domnievam sa, že veci sa majú riešiť primárne tam, kde reálne vznikajú. Ak je niečo na regionálnej úrovni, má sa to riešiť tam. Zároveň nás teší, ak sú advokáti aktívni a množstvo podne-

tovej prichádza z regiónov. Aj na základe nich komora postupuje, uviesť môžeme ako príklad zmenu prideľovania ex offio obhajcov, kde tento podnet prišiel a upozorňovali naň predovšetkým advokáti z menších miest.

■ **Čím sa momentálne komora a predsedníctvo zaoberá?**

Je toho množstvo, ale spomenul by som napríklad oblasť trestného práva. Silne medializovanú tému zmeny kolúznjej väzby asi všetci vnímali. Práve v týchto dňoch, keď píšem tieto odpovede, bola prijatá novela trestného poriadku. Aj keď táto novela nespĺňa naše predstavy o reálnej zmene nášho až drakonicky nastaveného trestného práva, som rád, že sa veci začali (veľmi pomaly, ale predsa) hýbať. Otvárajú sa ďalšie otázky, ako prípadné zmeny prípravného konania, podmienok samotného výkonu väzby a podmienok v ústavoch na výkon väzby a trestu a ďalšie. Uvažuje sa aj nad návrhom zmeny definície výšky škody, aby sa stav v trestnom zákone zrealnil so skutočnosťou, lebo tak zadefinovaná výška škody ako ju máme teraz nereflektuje spoločenské a ekonomické zmeny. Členovia predsedníctva venujúci sa trestnému právu, ako aj pracovná skupina pre trestné právo pripravujú stanoviská a návrhy a komunikujeme aj s MS SR a sme súčasťou pracovných skupín. Zároveň bola komora oslovená zo strany ministerstva spravodlivosti, aby sme sa aktívne zapojili do pripravovanej reformy občianskeho práva ako aj práva obchodných spoločností.

■ **A na záver. Čo je vašim osobným cieľom, či už ako predsedu SAK, ale aj ako advokáta?**

My advokáti si nestanovujeme ciele, oni sú dané spoločnosťou, spoločenským usporiadaním a ústavným základom. My sa ich len snažíme zrkadliť, rozpoznávať a správne implementovať. Pridaná hodnota advokátov a advokácie nie je iba slaboduché implementovanie toho, čo zákon od nás žiada, ale primerane a flexibilne reagovať aj na požiadavky doby. Pridanou hodnotou advokácie sú aj základné hodnoty nášho povolania. Advokácia je a má byť aj ochranou inštitútov, práva a systému, aj keď často cez obranu individuálnych práv jednotlivcov. Lebo práve tým je advokácia prínosom pre celú spoločnosť. Mojm cieľom v rámci advokácie je byť schopným načúvať klientom, poskytnúť im kvalifikovanú radu, pomáhať im pri predchádzaní konfliktov a ak sa v nich ocitnú, lebo taký je život, pokúsiť sa nájsť ich riešenie.

A mojm cieľom ako predsedu je asi najviac to, aby sa podarilo posilniť vnútornú súdržnosť stavu a dôveryhodnosť SAK aj samotných advokátov v očiach širokej verejnosti. Posilniť dôveryhodnosť komory nielen navonok, ale najmä do vnútra – na tom treba pracovať. Je potrebné, aby sa stav vedel v podstatných veciach zomknúť, a aby advokáti vedeli, že v kľúčových momentoch a pri excesoch sa ich stav a komora zastanú a budú jednotní.

Komoru o 4 roky vidím ako silnú, dôveryhodnú stavovskú organizáciu, ktorej slovu iní načúvajú, aj tí, ktorí vedú štát a ktorá sa vie v kľúčových momentoch jednohlasne ozvať. Ak my máme hodnoty, ktoré zastupujeme a čo najväčšia časť členov sa s nimi stotožní, o to budeme silnejší.

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynie v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovníčku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

DISKUSIA

Obhajoba v konaní pred súdom pod tlakom odborného konzultanta obžaloby alebo „nerovnosť zbraní“ v trestnom procese

V ostatnom čase sme svedkami nebývalého spoločenského záujmu o mnohé súdne kauzy, ktoré pohli naším verejným životom. Samozrejme, toto sa prejavilo aj v záujme spoločnosti o činnosť advokátov, najmä v odvetví trestného práva procesného a obhajoby obvinených ako takej. Postavenie obhajcov v takejto atmosfére sa stáva predmetom kritiky a zväšaj oprávnenej. Táto kritika by však nemala sklzánuť do nejakého paušalizovania a tobôž nie do snahy štátnej moci obhajobu skrytým spôsobom oslabovať akousi účelovou, pragmatickou a najmä jednostrannou interpretáciou zákonných práv strán trestného procesu.

Podpísaní autori sme boli obhajcovia v jednej trestnej veci, ktorá sa stala predmetom exponovaného záujmu médií a vyvolala emočne vypätý rozruch. Príkrý kontrast medzi brutálnou zločinu spáchaného na živote dospievajúceho mladíka pripisovaný jeho spolužiačke a kamarátke, vtedy mladistvej obvinenej, prirodzene nemohol zostať nepovšimnutým nielen v médiách, ale ani u niektorých kolegov. Vzhľadom na advokátsku mlčanlivosť ako aj citlivosť prípadu však chceme upozorniť aspoň na jeden netradičný a celkom prekvapivý procesný aspekt, ktorý zatiaľ z tejto veci vyvstal. Žiaľ, z jeho prípadnej paušálnej aplikácie hrozí inštitútu obhajoby, že ju môže výrazne otupiť a sťažiť obranu v dokazovaní proti presile zo strany štátu.

V podstate ide o situáciu pribratia odborného konzultanta do konania pred súdom na strane obžaloby, ktorého si v tomto štádiu konania sám prokurátor ustanovil svojím opatrením. Toto prokurátorovo procesné rozhodnutie bolo odôvodnené tým účelom, aby mu bol ním vybraný odborný konzultant, konkrétne osoba zapísaná v zozname znalcov, na hlavných pojednávaniach nápomocný pri nariadených výsluchoch znalcov. Dokonca sa tento zámer týkal aj tých znalcov, ktorí boli ešte pod jeho dozorom v prípravnom konaní ustanovení. Hoci sme obhajcovia v konaní samom voči takejto prekvapivej procesnej ofenzíve strany obžaloby namietali, naše apely zostali súdom nevypočuté a prokurátor ako procesná strana konania realizoval výsluchy pred súdom za pomoci svojho odborného konzultanta. Súd prvého stupňa zatiaľ prijal k tejto partikulárnej otázke zovšeobecňujúci zá-

ver, že prokurátor môže mať na hlavných pojednávaniach pri sebe svojho odborného konzultanta, zatiaľ čo obhajca nie.

Autori tohto článku nemajú teraz snahu nejakým hĺbkovým spôsobom rozoberať, či je vôbec taká situácia procesne možná, najmä v kontexte s rovnosťou strán trestného procesu a inými zásadami. Rovnako sa ani nedomáhajú mať za každú cenu takýchto konzultantov pri ruke na hlavných pojednávaniach. Skôr nám ide o upozornenie kolegov obhajcov, že takáto situácia môže na strane prokurátora vzniknúť. V podstate sa kontradiktórny súboj s prokurátorom v trestnom konaní môže zmeniť až do tej miery, že na hlavných pojednávaniach sa treba pripraviť popri polemike s prokurátorom aj na nepriamy súboj s jeho konzultantom, ktorý má bezprostrednú príležitosť pri dokazovaní odborných skutočností prokurátorovi poradiť, pomôcť a svojím spôsobom ho v podstate až zastúpiť. Z hľadiska počtu takýchto konzultantov dokonca nemožno vylúčiť ani to, že prokurátor bude mať okolo seba celý zbor rôznych odborných konzultantov, podľa odbornosti dokazovaných okolností. Potom však obhajca so svojím klientom môžu čeliť prívalu otázok generovaných týmto konzultantom či zborom konzultantov a tlmočených prokurátorom, bez možnosti nejakej bezprostrednej reakcie sa odborne poradiť, ako tomu má byť na strane obžaloby.

Napriek tomu, že prokurátor má na svojej strane od samého začiatku trestného konania skutočne silný arzenál prostriedkov ako si zabezpečiť prevahu ešte skôr ako podá obžalobu na súd, tak sa teda vyskytol tlak na praktické pokračovanie tejto prevahy aj v konaní pred súdom. Výsledkom toho nebude tá rovnosť strán v kontradiktórnom konaní, ktorú sme vítali pri uzákonení nových trestných kódexov, ale naopak, dôjde k faktickému vytesňovaniu výkonu obhajoby práve na tom kľúčovom mieste trestného konania, kde sa z hľadiska klienta realizuje najdôležitejšia časť obhajoby, teda v dokazovaní. V skratke zhrnuté, prokurátor má bezprostrednú odbornú posilu v osobách konzultantov priamo na mieste hlavného pojednávania, pričom na tom istom mieste si obhajca musí vystačiť iba s vlastnými vedomosťami, prípadne konzultáciou so samotným obžalovaným. V ojedinelých prípadoch sa síce môže stať, že sám obžalovaný je dostatočne

erudovaný v odbornosti, ktorá sa práve dokazuje, ale pri mladistvom obžalovanom je takáto náhoda celkom vylúčená.

Záverom nemožno vylúčiť, že sa takáto prax skutočne začne všeobecne a hojne na súdoch aplikovať. Potom však môžeme zabudnúť na taký princíp konania, ako je kontradiktórnosť a rovnosť strán trestného procesu. V takom prípade však už podľa nášho názoru nepôjde o trestné konanie ústavne konformné, zaručujúce právo na obhajobu aj s právom na rovný a spravodlivý proces a z kontradiktórnosti konania sa vytratí jeho základný znak, a to rovnosť zbraní

strán. Žiaľ, ak súdy budú toto prokurátorom umožňovať, takpovediac dvere k tomu sú už pootvorené, tak budú pomocníkmi strane obžaloby, ktorej nepriamo umožnia získať komfortnú výhodu v dokazovaní. V konečnom dôsledku ale stratia ústavné postavenie nezávislého a nestranného arbitra v trestnom konaní.

Pavol Karman
Vladimír Misároš
advokáti

Európska únia presadzuje tzv. hromadné žaloby na ochranu spotrebiteľov

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Kolektívna ochrana práv a skupinové uplatňovanie nárokov v súdnom konaní nemajú u nás z teoretického hľadiska ustálený obsah a z praktického hľadiska (zatiaľ) ani rozsiahlejšie využitie. Ide o špecifický druh žalôb, označovaných ako hromadné, skupinové, kolektívne, reprezentatívne a pod., pre ktoré je typická kvalifikovaná pluralita subjektov a ich právne relevantný kolektívny záujem, ktorému má byť poskytnutá súdna ochrana. Zrejme najznámejšími žalobami tohto typu sú americké *class actions*.

Hromadné žaloby do značnej miery odľahčujú justičný systém tým, že nahrádzajú množstvo individuálnych žalôb. Zároveň efektívne sprístupňujú spravodlivosť aj osobám, ktoré by sa inak svojich práv nedomáhali, spravidla pre zvýšené náklady, bagatelnosť nároku alebo pre obavu zo zdĺhavého a neúspešného vedenia sporu. V neposlednom rade majú hromadné žaloby širokospektrálny vplyv a význam, keďže je im venovaná zvýšená pozornosť odbornej a laickej verejnosti.

Znaky žaloby na ochranu kolektívnych záujmov vykazujú v podmienkach slovenského civilného procesu žaloba podľa § 301 a nasl. CSP v rámci konania o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach. Tento osobitný druh konania nadväzuje na smernicu EP a Rady 2009/22/ES o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov a poskytuje relatívne obmedzený rozsah kolektívnej súdnej ochrany (porovnaj § 305 CSP).

Uvedená smernica bola prvým zásadnejším úniovým dokumentom, ktorý sa zaoberá kolektívnou ochranou subjek-

tívnych práv. Nasledovalo odporúčanie Európskej komisie č. 2013/396/EÚ o spoločných zásadách pre mechanizmy kolektívneho uplatňovania nárokov na prikázanie zdržania sa určitého konania a na náhradu škody v členských štátoch v súvislosti s porušením práv vyplývajúcich z práva Únie. Napriek tomu, že odporúčanie vyžadovalo od členských štátov implementovanie konkrétnych zásad kolektívneho uplatňovania nárokov do vnútroštátnych poriadkov najneskôr do 26. 7. 2015, Slovenská republika tak zatiaľ neučinila.

Najaktuálnejším legislatívnym dokumentom k danej téme na európskej úrovni je smernica EP a Rady (EÚ) 2020/1828 z 25. novembra 2020 o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov a o zrušení smernice 2009/22/ES (ďalej len „Smernica“). Jej deklarovaným účelom je zabezpečenie adekvátnej ochrany kolektívnych záujmov spotrebiteľov vo väčšom rozsahu než poskytuje smernica 2009/22/ES, a to prostredníctvom tzv. žalôb v zastúpení.

Smernica pripúšťa uplatnenie týchto žalôb v prípade porušenia konkrétnych právnych aktov Európskej únie, ktoré sú uvedené v jej prílohe. Ide o zoznam 66 nariadení a smerníc, ktoré sa týkajú spotrebiteľských práv. Pôsobnosť žaloby v zastúpení sa prirodzene vzťahuje aj na porušenie vnútroštátnych právnych noriem, ktoré sú výsledkom transpozície uvedených predpisov práva EÚ, pokiaľ toto porušenie poškodzuje alebo môže poškodiť kolektívne záujmy spotrebiteľov.

Z povahy veci vyplýva, že žaloba v zastúpení nie je individuálne dostupná jednotlivému spotrebiteľovi. Na jej podanie

je oprávnený výlučne verejnoprávny alebo súkromnoprávny subjekt zastupujúci kolektívne záujmy spotrebiteľov, ktorému bolo udelené osobitné oprávnenie. Smernica pritom ukladá členským štátom povinnosť dbať na sprísnené podmienky pri udeľovaní tohto oprávnenia v zmysle čl. 4 ods. 3 a najmenej raz za päť rokov obligatórne preverovať ich splnenie. Zoznam oprávnených subjektov musí byť verejný a pravidelne aktualizovaný.

Žalobou v zastúpení sa možno domáhať nárokov, ktoré Smernica rozdeľuje do dvoch základných kategórií. Prvou z nich sú opatrenia vo forme súdnych príkazov (čl. 8), ktoré predstavujú predbežné alebo konečné súdne rozhodnutia, ukladajúce žalovanému povinnosť zdržať sa určitého konania, resp. zakazujúce určité postupy poškodzujúce spotrebiteľov. Do úvahy prichádza aj určovací výrok vo vzťahu k porušeniu práva EÚ a povinnosť uverejniť právoplatné rozhodnutie. V danej súvislosti ide o rozsah ochrany, ktorý je porovnateľný so súčasnou abstraktnou kontrolou v spotrebiteľských veciach (§ 305 CSP).

Osobitnú pozornosť si však vyžaduje druhá kategória nárokov, ktoré Smernica označuje ako tzv. nápravné opatrenia (čl. 9). Jej názov je odvodený od povinnosti žalovaného poskytnúť spotrebiteľom nápravu, ktorá zahŕňa náhradu škody, opravu, výmenu, zľavu z ceny, vrátenie zaplatenej ceny a pod.

Takéto nápravné opatrenia, priznané súdnym rozhodnutím, musia byť náležite adresné. Pokiaľ nie sú v rozhodnutí konkretizovaní jednotliví spotrebiteľia, ktorým je poskytovaná súdna ochrana, musí byť dostatočne identifikovaná aspoň skupina spotrebiteľov, ktorým judikovaná náprava prináleží. Členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby mali oprávnení spotrebiteľia v určitej lehote priamy nárok na priznané nápravné opatrenie bez toho, aby museli podávať osobitnú žalobu.

Obidva druhy nárokov možno uplatniť samostatne alebo spoločne jednou žalobou. Pre opatrenia vo forme súdnych príkazov platí, že sa od jednotlivých kolektívne zastúpených spotrebiteľov nevyžaduje, aby vyjadrili svoju vôľu byť žalobcom zastúpení. Pri nárokoch na nápravné opatrenia však musia členské štáty stanoviť pravidlá, ako a v ktorej fáze sporu môžu dotknutí spotrebiteľia výslovne alebo konkludentne vyjadriť svoju vôľu byť alebo nebyť zastúpení žalobcom a viazaní výsledkom samotného konania o žalobe v zastúpení.

Smernica venuje značný priestor transparentnosti a prevencii zneužívania žalôb v zastúpení, či už na účelové obohacovanie sa subjektov oprávnených na jej podanie alebo v rámci konkurenčného boja. Financovanie sporov na základe žalôb v zastúpení podlieha osobitnej regulácii a kontrole zo strany členských štátov (čl. 10). Pokiaľ nie je žalobca verejným subjektom, musí mať neziskový charakter, reálne vykonávať verejnú činnosť na ochranu záujmov spotrebiteľov aspoň 12 mesiacov a poskytovať záruku nezávislosti. Žalovaný môže navyše kedykoľvek počas súdneho konania namietiť, že žalobca nespĺňa licenčné kritériá podľa čl. 4 ods. 3 Smernice.

Subjekty oprávnené na podanie žaloby v zastúpení sú povinné na svojom webovom sídle poskytovať verejné informácie o podaných žalobách, aktuálnom stave súdnych

sporov a o ich výsledkoch. Jednotlivým spotrebiteľom musí byť garantovaná reálna účasť na výťažku resp. prospechu, ktorý bude v dôsledku úspešnej žaloby v zastúpení dosiahnutý. Súčasne platí, že spotrebiteľia nezodpovedajú za trovy súdneho konania, ani za ich náhradu.

Pokiaľ konečné rozhodnutie o žalobe v zastúpení nevytvára pre spotrebiteľa prekážku uplatnenia jeho individuálneho právneho nároku, vyžaduje Smernica, aby počas prebiehajúceho sporu o žalobe v zastúpení neplynula premlčacia lehota vo vzťahu k žiadnemu súvisiacemu individuálnemu nároku.

V súlade so Smernicou sú členské štáty povinné zabezpečiť aj efektívny sankčný mechanizmus, vrátane systému peňažných pokút, ktorý bude postihovať dotknuté subjekty za porušenie stanovených pravidiel v súvislosti so žalobami v zastúpení, konaním o nich a účinkami právoplatných súdnych rozhodnutí.

Transpozícia Smernice je vyžadovaná najneskôr do 25. 12. 2022, čo je z dnešného pohľadu relatívne dostatočný časový priestor. Je otáznou, či zákonodarcovia zvolia novelizáciu Civilného sporového poriadku alebo osobitný zákon o žalobách v zastúpení, ako je tomu v mnohých iných štátoch Európskej únie. Každopádne možno v dohľadnej dobe očakávať historicky prvú ucelenú slovenskú vnútroštátnu právnu úpravu, pokiaľ ide o procesné nástroje kolektívnej ochrany práv (zatiaľ iba) spotrebiteľov. ■

ADVOKÁTI DAVISTI – Vladimír Clementis, Ján Poničan, Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracina@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk.

Rozhodovanie súdu o náhrade trov konania v prípade ich neprimeranosti k pohľadávke

doc. JUDr. Alexandra Löwy, PhD. LL.M.

Mgr. Viliam Poništ, PhD.

Rozhodnutie o náhrade trov konania je zavŕšením celého sporu. Hoci sa tomuto rozhodovaniu prikladá menší význam ako rozhodovaniu vo veci samej (čo je celkom legitímne) aj v prípade rozhodovania o náhrade trov konania môžu vzniknúť a vznikajú pomerne zaujímavé situácie. Často práve rozhodnutie o trovách konania, ktoré vybočuje zo zaužívanej predstavy je predmetom odvolania bez toho, aby bol napadnutý aj výrok vo veci samej. V zásade platí (súdmi ustálené), že zmyslom a účelom inštitútu náhrady trov konania je poskytnúť úspešnému (zásada úspechu) náhradu tých trov konania, ktoré účelne vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel vynaložiť, pričom, ak by tu neexistovalo súdne konanie nebolo by to nutné.

Aj keď to na prvý pohľad nemusí byť zrejmé, okrem toho, že súd by mal rozhodovať o náhrade trov konania prioritne podľa zásady úspechu (prípadne zásady zavinenia zastavenia), má možnosť modifikovať náhradu trov konania rôznymi spôsobmi v rôznych situáciách. Ide o aplikáciu § 257 Civilného sporového poriadku. Predmetné ustanovenie by malo slúžiť na dosiahnutie spravodlivosti pre účastníkov konania/strany sporu. O to viac je uvedené pravdivé v prípade, ak samotné trovy by mali byť vzhľadom na všetky okolnosti neprimerane vysoké vo vzťahu k samotnej pohľadávke. Predkladaný článok rozoberá práve možnosti súdu ako postupovať v prípade, ak sa javí, že trovy úspešnej strany sú neprimerane vysoké.

1. Úvod

Právna úprava trov konania po rekonštrukcii dospela spomedzi ostatných inštitútov civilného procesu k najzásadnejším zmenám. Napriek opakovanému dôrazu rekonštrukčnej komisie, že Civilný sporový poriadok nie je prepisom Občianskeho súdneho poriadku, môžeme nachádzať niektoré ustanovenia totožného znenia, čo ale v zmysle celej koncepcie rekonštruovaného CSP nemusí znamenať aj ich interpretačnú totožnosť. V tomto smere už zrejme zľudovela metafora prof. Števéčka, pri porovnaní nesprávnosti interpretácie OSP a CSP, s analógiou na rekonštrukciu hotela Krym v Bratislave.

Dôvody neustálej snahy vracať sa k starej právnej úprave, t. j. v právnej úprave obsiahnutej v OSP, a zároveň používať interpretáciu ustanovení tohto zákona, prípadne podrobovať kritike to, že určité ustanovenia CSP na rozdiel od OSP tento zákon neobsahuje môže viesť k nie presným resp. skresleným záverom.

Autori sa nedávno stretli s dôrazom na nedostatok CSP v absencii § 150 ods. 2 OSP, ako aj to, že absencia predmetného ustanovenia môže byť celkom zjavne nepriaznivá pre niektoré strany sporu v určitých procesných situáciách. Cieľom predmetného článku je zamyslieť sa nad otázkou, či situáciu, ktorú upravoval § 150 ods. 2 OSP, možno riešiť aj prostredníctvom ustanovení CSP, hoci obdoba právnej úpravy, ktorá bola v OSP tu absentuje.

Zameriame sa pritom nielen na formalistický výklad konkrétnych zákonných ustanovení, ale pri ich interpretácii budeme akcentovať aj na princíp spravodlivosti tak, ako to v čl. 2 CSP, t. j. aj s princípmi spravodlivosti. Dôvodom je, že spravodlivosť chce byť súčasťou práva a to zasa chce

1 COLOTKA, P., KÁČER, M., BERDISOVÁ, L.: *Právna filozofia dvadsiateho storočia*. Praha: Leges, 2016, s. 242.

2 Samotný zákon v § 200ea definoval drobný spor najskôr hodnotou 500 eur, neskôr sa táto suma zvýšila na 1 000 eur.

3 Dovolíme si kriticky vysloviť, že § 150 ods. 2 OSP bolo nadbytočné, pretože samotný § 150 ods. 1 OSP v intenciách výkladu pojmu „okolnosti hodné osobitého zreteľa“, by umožňoval riešiť aj situácie, ak by trovy konania v konkrétnej veci boli neprimerane vysoké k predmetu sporu, a to či už nepriznaním v časti (t. j. v možnosti ich zníženia tak, aby neprevyšovali samotnú pohľadávku), ako aj v ich úplnom nepriznaní (práve táto alternatíva bola schopná riešiť práve formulárové žaloby).

v sebe spravodlivosť zahŕňať. „A tak, ak má sudca rozhodovať nie len podľa práva, podľa pravidla, ale aj spravodlivo, musí pravidlo nielen vykonať, ale aj prijať, novoustanoviť, nanovo interpretovať, potvrdiť jeho hodnotu tak, akoby žiadne pravidlo pred tým nebolo, akoby ho sám vynachádzal.“¹

Otázkou, ktorou sa zaoberá tento príspevok je, ako má súd postupovať, ak sa trovy strany javia neprimerane vysoké k uplatnenej pohľadávke. Má súd možnosť moderácie trov bez ohľadu na úspech tej ktorej strany v spore? Pokiaľ súd takúto možnosť nemá, existuje iný spôsob ochrany strany za zachovania a zohľadnenia princípu spravodlivosti?

2. Krátky historický exkurz

Ustanovenie § 150 ods. 2 OSP bolo do procesného predpisu zavedené novelou vykonanou zákonom č. 384/2008 Z. z., a to z dôvodu eliminovania trov konania v tzv. drobných sporoch s poukazom na § 200ea OSP.² Samotný predkladateľ k novele zákona uviedol, že v takýchto veciach má byť vymoženie pohľadávky s čo najnižšími nákladmi a nemôže prevažovať záujem na vedení konania z dôvodu, že ide o zaujímavé veci z hľadiska odmeny advokáta. Spoločnosti, ktoré takéto pohľadávky hromadne uplatňujú, majú možnosť výberu advokáta, ktorý pristúpi na uplatňovanie a vymáhanie takýchto pohľadávok za takých podmienok, že veriteľ nebude mať žiadnu ujmu a pre advokáta stále zostanú tieto veci, vzhľadom na ich množstvo, zaujímavé.

Hoci bolo predmetné ustanovenie prijaté primárne za účelom ochrany v prípade tzv. formulárových žalôb, ktorých charakter neskôr definoval Ústavný súd ČR v náleze I. ÚS 3623/2011, v zásade umožňovalo riešiť aj inú situáciu, a to, že predmetom konania bola drobná pohľadávka, ktorá predstavovala takú alternatívnu situáciu, kedy pohľadávka spĺňa definíciu drobnej pohľadávky, zároveň nejde o formulárovú žalobu, avšak vzhľadom na iné okolnosti (vzdialenosť do miesta poskytovania právnych služieb, množstvo pojednávania a pod.) trovy konania však prevýšia predmet konania.³

Reagujúc na situácie tzv. drobných sporov možno teda uzavrieť, že súd mal možnosť aplikovať § 150 ods. 2 OSP, t. j. mohol zväziť potrebu jeho aplikácie v takýchto prípadoch. Aplikácia predmetného ustanovenia tak nebola automatická len z dôvodu, že išlo o tzv. drobný spor. Pokiaľ sa súd rozhodol pre použitie § 150 ods. 2 OSP na pojednávanú vec, mohol rozhodnúť o znížení výšky trov konania napríklad až do výšky predmetu konania, prípadne vôbec náhradu trov konania nepriznať. Neznamenalo to, že v konaní úspešná strana nebude mať automaticky nárok na náhradu trov konania v intenciách § 150 ods. 2 OSP, ale súd musel starostlivo zväziť, či neexistujú ďalšie rozhodujúce okolnosti majúce podstatný vplyv na priznanie či nepriznanie náhrady účelne vynaložených trov konania.

Predmetné závery potvrdil aj Ústavný súd ČR, keď konštatuje, že: „Úkolem obecného soudu proto není pouze mechanicky rozhodnout o náhradě podle výsledku sporu, nýbrž vážit, zda tu

Doc. JUDr. Alexandra Löwy, PhD. LL.M je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a Fakulty práva

Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

Pôsobí na Právnickej fakulte UK na Katedre občianskeho práva.

Ako advokátka sa zameriava najmä na proble-

matiku civilného sporového a mimosporového práva a problematiku exekúcií. Podieľa sa na vzdelávaní v rámci Slovenskej advokátskej komory, Slovenskej notárskej komory a Slovenskej exekučnej komory. Je autorkou viacerých publikácií a odborných článkov.

Mgr. Viliam Poništ, PhD. po absolvovaní právnickej fakulty (2011) pôsobil na Krajskom súde v Žiline, najskôr na správnom a násled-

ne na civilnom oddelení ako vyšší súdny úradník a neskôr ako asistent predsedu občiansko-právneho kolégia.

Popri práci na súde absolvoval doktorandské

štúdium na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave (2014). Od roku 2019 pracuje v Národnej banke Slovenska.

neexistujú ďalšie rozhodujúce okolnosti mající podstatný vliv na priznaní či nepřiznaní náhrady účelne vynaložených nákladů, resp. jakého z možných způsobů jejího určení využije.“⁴ Uvedené zároveň potvrdzuje, že Ústavný súd ČR bol schopný riešiť otázku náhrady trov konania v tzv. bagateľných veciach aj prostredníctvom § 150 ods. 2 OSP, t. j. bez obdoby osobitej právnej úpravy, aká platila v rozhodujúcom období v Slovenskej republike.

3. Absencia § 150 ods. 2 CSP a možnosti riešenia nastolenej otázky

Porovnaním platnej zákonnej dikcie v civilnej procesnej norme dospievame k jednoznačnému záveru, že CSP § 150 ods. 2 OSP už neobsahuje. Moderácia trov konania prichádza do úvahy len v intenciách dikcie § 257 CSP.

Predmetné ustanovenie dáva súdu pomerne veľký priestor pre vlastnú úvahu. Je na súde, čo identifikuje ako dôvody hodné osobitného zreteľa a ako posúdi výnimočnosť konkrétneho prípadu a v konečnom dôsledku netreba zabúdať ani na aktivitu strán alebo charakter sporu. V aplikačnej praxi sa pritom opakovane zdôrazňuje výnimočnosť použitia predmetného ustanovenia pri rozhodovaní o trovách konania. Ústavný súd SR pritom zdôrazňuje, že „Ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnúť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnúť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov.“⁵ Ako ďalej aj zo súdnej praxe vyplýva, každý „odklon“ od ustanovenia (alebo od výkladu), ktoré by sa malo na daný prípad prioritne použiť je potrebné odôvodniť. V danom prípade je prvoradé použitie zásady úspechu v spore (prípadne princíp zavinenia), od ktorého sa aplikácia § 257 CSP na konkrétny prípad bude odkláňať, a preto je použitie tohto ustanovenia dôležité náležite odôvodniť.

Ustanovenie § 257 CSP má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu. Pokiaľ je aplikované bez toho, že by relevantné dôvody na taký postup boli posudzované, ide o postup svojvoľný, a teda zasahujúci do základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vo všeobecnosti, aby súd pristúpil k zníženiu trov konania podľa § 257 CSP, musia byť splnené dve podmienky (**výnimočný prípad a dôvody hodné osobitného zreteľa**).

Ani jeden z vyššie vymedzených pojmov právne predpisy explicitne nedefinujú. Ich obsah napĺňa rozhodovacia prax všeobecných súdov.

Krajský súd v Bratislave uvádza, že § 257 nie je možné „považovať za ustanovenie, ktoré by zakladalo voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnúť. Túto normu preto nie je možné interpretovať tak, že je aplikovateľná kedykoľvek a bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.“⁶

Pokiaľ chce súd znížiť trovy v prípade ich neprimeranej výšky v porovnaní s uplatnenou pohľadávkou, je nutné, aby túto skutočnosť odôvodnil a vysvetlil výnimočnosť ako aj dôvody hodné osobitného zreteľa.

Ústavný súd SR ešte za predchádzajúcej právnej úpravy uviedol, že „naplnenie obsahu právneho pojmu „dôvody hodné osobitného zreteľa“ je primárne úlohou všeobecných súdov, a to vždy so zreteľom na kontext individuálne určenej posudzovanej veci. Zákonodarca v tomto smere cielene zvolil neurčitý právny pojem, aby so zreteľom na osobitosti toho-ktorého prípadu bolo možné jeho obsah flexibilne prispôbiť, aby to reflektovalo výsledok sporu je výlučne v rukách všeobecných súdov, ktoré sú detailne oboznámené s konkrétnymi okolnosťami prípadu, a preto je predovšetkým na ich úvahe, či využijú konkrétnu situáciu, v ktorej sa účastníci sporového konania nachádzajú.“⁷

4 Nález Ústavného súdu ČR, sp. zn. I. ÚS/3923/2011 zo dňa 29. marca 2012;

5 Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 168/2018 zo dňa 10. októbra 2018;

6 Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 15Co/58/2020 zo dňa 25. júna 2020;

7 Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. II. US 495/2015 zo dňa 20. augusta 2015;

8 Súd v danom prípade, pri aplikácii § 2567 CSP, prihliadol aj na skutočnosť, že žalovaný bol spotrebiteľom. Bližšie pozri: Uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 5Csp/54/2016 zo dňa 5. apríla 2017;

9 Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 8Cob/28/2020 zo dňa 10. júna 2020;

10 Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 15Co/58/2020 zo dňa 25. júna 2020;

11 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky

sp. zn. II. ÚS 113/2019
zo dňa 6. júna 2019;

12 Napriek gramatickému výkladu, ktorý by zvädzal k možnosti len absolútnej moderácie, t. j. v prípade aplikácie § 257 rozhodnúť len tak, že strana sporu nemá nárok na náhradu trov konania, aplikčná prax potvrdzuje, že sudy postupujú s načrtnutým princípom spravodlivosti, a moderujú náhradu trov konania i len z časti. Možnosť i len čiastočnej moderácie potom potvrdzuje aj rozhodovacia prax Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 387/2019-60 zo dňa 02. apríla 2020, kde Ústavný súd SR v bode 43 uvádza: „napriek doslovnému zneniu ustanovenia § 257 CSP nepriznanie sa môže týkať všetkých trov alebo len ich časti.“ Ďalej aj iný senát Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 498/2018 zo dňa 13. septembra 2018 (ods. 14.2) konštatoval, že „Aplikácia § 257 Civilného sporového poriadku pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď síce sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania podľa zásady úspechu v konaní, súd však dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná.“

13 Je zrejmé, že výška súdneho poplatku vyplýva priamo zo zákona, a teda reálne o jej výške nemožno mať pochybnosti. Je teda zrejmé, že úvaha nad prípadnou moderáciou trov konania sa bude primárne vzťahovať na trovy právneho zastúpenia.

Aj v intenciách vyššie uvedeného je najlepším riešením na hľadané odpovede aplikačná prax. Tu nachádzame veľa príkladov, čo možno začleniť pod množinu dôvody hodné osobitného zreteľa.

Vo väčšine prípadov sem spadajú okolnosti sociálnej situácie strán sporu, no netreba zabúdať na to, že ním môže byť práve aj procesná situácia samotná. Okresný súd Dolný Kubín posúdil, vo svetle ostatných skutočností, ako okolnosť pre dôvodné použitie § 257 CSP aj charakter konkrétneho konania, či sporu alebo charakter konkrétnej procesnej situácie.⁸

Krajský súd v Trenčíne pripomína, že „ustanovenie § 257 CSP má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, teda, inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie súdneho konania a jeho výsledok. Dôvody hodné osobitného zreteľa možno zhrnúť nasledovne: neprimeraná tvrdosť, podiel oboch strán na vzniku a priebehu sporu, povaha a okolnosti sporu, zložitost' doposiaľ neriešenej právnej problematiky, zložitost' prípadov výkladu medzinárodnej zmluvy, osobné pomery strany sporu a nízky príjem.“⁹

Okolnosti hodné osobitného zreteľa tak nie je možné vo všeobecnosti paušalizovať, a bude teda na súde, či vidí konkrétny dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by mohol aplikovať § 257 CSP. Ako uvádza napríklad Krajský súd v Bratislave „aj tu však treba skúmať, či nejde o výnimku z výnimky, či teda na ponechanie účinkov právnej normy nie sú dané dôvody. Nejde o automatické pravidlo, ktoré by sa uplatňovalo vo vzťahu k určitému typu konania (nálezy Ústavného súdu Českej republiky III. ÚS 292/07, I. ÚS 303/12), ale ide o prvok individualizácie, nie ľubovôle zo strany súdu (nález Ústavného súdu Českej republiky III. ÚS 727/2000).“¹⁰

Na definovaní pojmu výnimočnosť prípadu sa opätovne podieľa rozhodovacia prax. Ústavný súd SR k predmetnému uvádza, že pre aplikáciu § 257 CSP „musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach u strán sporu. Takéto rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania sa nesmie javiť ako neprimeraná tvrdosť voči subjektom konania a nesmie odporovať dobrým mravom.“¹¹

Práve predmetné kritérium (výnimočnosť) by mohlo napomôcť pri zodpovedaní nami v úvode formulovanej otázky ohľadne rozhodovania o trovách konania, ak je jeho predmetom drobná pohľadávka, a teda samotné trovy konania by v konečnom výsledku boli neprimerané voči pohľadávke, ktorá tvorí základ sporu.

Situáciu, ak trovy konania prevyšujú predmet sporu, možno za výnimočnú označiť, a môže tak predpokladať aj aplikáciu § 257 CSP. Ústavný súd SR navyše zdôraznil podmienku, ktorá v CSP nie je explicitná, a to, že pri aplikácii § 257 CSP nesmie ísť o neprimeranú tvrdosť, či aplikácia predmetného ustanovenia nesmie odporovať dobrým mravom. V tejto súvislosti môžeme iba pripomenúť, že prioritne súd rozhoduje o trovách konania na základe zásady úspechu v spore. Odchýlenie sa od tejto zásady je potrebné riadne odôvodniť.

S poukazom na vyššie vymedzené úvahy tak môžeme vymedziť, že § 257 CSP umožňuje súdu nepriznať trovy konania (celkom alebo z časti¹²), aj za predpokladu, že by trovy konania boli neprimerane vysoké vo vzťahu k pohľadávke, ktorá je predmetom konania. V zásade by nemalo byť nutné rozlišovať trovy spočívajúce v zaplatenom súdnom poplatku, či zaplatených trovách znaleckého dokazovania, či v trovách právneho zastúpenia. Z hľadiska strany sporu to ani nie je podstatné, pretože ide o ňou vynaložené náklady, ktoré reálne vynaložiť musela na dosiahnutie úspechu v spore. Obmedzovať sa iba na znižovanie (moderovanie) trov právneho zastúpenia je však ďalšou možnosťou, a to v prípade, ak sú na to dané dôvody.

Paradoxne, ako ukazuje aplikačná prax, znižovanie (moderácia) trov konania spočívajúcich práve v trovách právneho zastúpenia bude prakticky najčastejší prípad.¹³

Otázka však znie, či možno za dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP považovať automaticky to, že trovy konania prevyšujú uplatnený nárok.

Domnievame sa, aj s poukazom na vyššie citované rozhodnutia Ústavného súdu SR, že pre aplikáciu § 257 CSP len skutočnosť, že trovy konania prevyšujú uplatnený nárok sama o sebe nepostačuje, a musia pristúpiť ešte ďalšie rozhodujúce skutočnosti. Pôjde práve o tie prípady, keď dochádza k uplatňovaniu množstva žalôb – relatívne nízkych pohľadávok a právna pomoc spočíva v uplatňovaní práv cestou formulárových žalôb, t. j. poskytnutie právnej pomoci nie je vecou advokátskeho rácia, ale cestou automatizácie až robotizácie. Práve v takýchto situáciách, berúc teda do úvahy celkovú odbornú a časovú nenáročnosť vypracovanej žaloby, ktorá sa opakuje v obdobných veciach, minimálne množstvo odbornej advokátskej práce súd v zmysle

§ 257 CSP môže skrátiť aj iba trovy právneho zastúpenia.¹⁴ Okresný súd Trenčín v prípade o tzv. formulárových žalôb (menil sa len žalovaný, dopravný prostriedok a dátum, kedy došlo k porušeniu zákonných povinností cestujúceho) uviedol, že ide „o právne a administratívne nenáročne opakované zastupovanie v konaní v obdobných sporoch. Súd potom považoval za dôvodné v zmysle citovaného zákonného ustanovenia priznať náhradu trov konania len v rozsahu 50 %.“¹⁵

Napríklad Okresný súd Malacky¹⁶ vo viacerých veciach konštantne poukazuje na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 988/2012 zo dňa 25. 7. 2012, podľa ktorého „typový spôsob uplatnenia pohľadávky je dôkazom toho, že účelom právneho zastúpenia nie je poskytovanie právnej pomoci, ale parazitovanie na drobných pohľadávkach voči občanom, ktoré sú umelo navyšované do nezmyselnej výšky za účelom zabezpečenia ľahkého zárobku. Takéto správanie je zneužitím práva na zastúpenie advokátom, resp. dokonca procesnou šikanou, a to preto takéto trovy konania nemožno priznať v požadovanej výške.“¹⁷ Okresný súd Skalica v rozsudku 7Csp/22/2016 zo dňa 18. 7. 2017 v obdobnej situácii priznal náhradu trov konania vo výške 66 %, „nakoľko uplatnené trovy konania právnym zástupcom žalobcu boli neprimerané voči pohľadávke a tieto uplatnenú pohľadávku prevyšovali.“ Z dôvodu neprimeranosti trov konania voči pohľadávke, nárok žalobcu na uplatnené trovy konania súd znížil tak, aby trovy konania boli primerané pohľadávke.

Pri rozhodovaní o trovách konania sa podľa stavu *de lege lata* rozhoduje dvojfázovo. V prvej fáze, t. j. fáze rozhodovania o nároku na náhradu trov konania (v súvislosti od úspechu sporu alebo zavinenia na zastavení) súd nemusí mať k dispozícii komplexný prehľad uplatnených trov konania, t. j. nemusí sa v tomto štádiu konania zaoberať skutočnosťou, že trovy konania prevyšujú uplatnenú pohľadávku.

Ak však súd už pri rozhodovaní o nároku nezoberie do úvahy neprimeranú výšku a nebude ju moderovať, tak v druhej fáze, keď sa rozhoduje o konkrétnej výške, už nie je možné prihliadať na to, že uplatnené trovy sú neprimerane vysoké k pohľadávke, ak boli vynaložené účelne. Teda v zásade je možné v štádiu rozhodovania o výške trov konania znížiť (moderovať) trovy konania iba v tom zmysle, že súd neprizná (napriek nároku na náhradu trov konania v rozsahu 100%) neúčelne vynaložené trovy konania za jednotlivé uplatnené položky.

4. Neprimeranosť trov konania

V článku sme sa opakovane terminologicky zmienili o spojení neprimerane vysokých trov voči pohľadávke. Predmetné spojenie je zároveň „light“ motívom nami nastolených úvah. Čo ale predmetné vo svojej podstate znamená?

Neprimerane vysoké trovy neznamená nevyhnutne, že ide o trovy, ktoré sú iba vyššie ako samotná pohľadávka. Pôjde o trovy, ktoré sa javia na pohľad neprimerané vo vzťahu k samotnej pohľadávke, t. j. nemusia byť vyššie ako samotná pohľadávka, hoci spravidla budú.

Ústavný súd SR už za účinnosti OSP mal za to, že „neprimeranosť trov by mala v podstate znamenať, že ich výška prekračuje hodnotu pohľadávky. Na druhej strane posúdenie neprimeranosti trov vo vzťahu k hodnote sporu nie je v zákone explicitne vymedzené, je dané na úvahy súdu, ktoré spolu so závermi na to nadväzujúcimi musia byť vždy odôvodnené a celkom legitímne.“¹⁸ Z uvedeného potom vyplýva, že v skutočnosti nie je podstatné, či trovy presahujú uplatnenú pohľadávku, ale to, či v porovnaní s uplatnenou pohľadávkou nie sú neprimerané.

V zásade môže ísť aj o prípady, ak trovy konania jedna strana navyšovala neúčelne – napríklad boli učinené úkony právnej služby, ktoré neboli potrebné, a z tohto dôvodu sú už trovy neprimerane vysoké k pohľadávke.

Súd má viacero možností, ako túto situáciu vyriešiť. Môže postupovať v zmysle § 257 CSP k zníženiu neprimerane vysokých trov, ak sú na to dôvody (iba to, že trovy sú neúčelne by nemal byť dôvod pre aplikáciu § 257 CSP) alebo môže priznať aj plný nárok na náhradu trov konania strane, ktorá trovy neúčelne navyšovala a v druhej fáze – rozhodovanie o výške trov konania – priznať iba účelne vynaložené trovy (čo takisto zníži výslednú výšku trov).

Pre súd je v zásade jednoduchšie nepriznať neúčelne vynaložené trovy konania, ako odôvodňovať použitie § 257 CSP a všetky aspekty, ktoré súd viedli pri použití tohto ustanovenia. Netreba zabúdať ani na skutočnosť, že strany by pred rozhodnutím vo veci mali mať možnosť sa k použitiu § 257 CSP vyjadriť.¹⁹

14 Väčšina načrtnutých prípadov sa dotýka znižovania trov právneho zastúpenia žalobcu, a to práve s poukazom na citovaný nález Ústavného súdu SR. Je preto namieste otázka, či by úvaha o moderovaní trov konania prichádzala do úvahy aj v prípade úspešného žalovaného, t. j. v prípade, ak by súd rozhodol o zamietnutí žaloby s nízkou hodnotou, resp., kde by trovy konania žalovaného prevyšovali uplatnený nárok. Hoci predmetné nie je časté, v prípade úspešného bránenia sa v takomto spore nie sú dané dôvody na strane žalovaného na zníženie trov, v jeho prípade nejde o formulárovú obranu ani automatické úkony.

15 Rozsudok Okresného súdu Trenčín sp. zn. 24Csp/19/2016 zo dňa 31. mája 2017;

16 OS Malacky rozsudky sp. zn. 5C/419/2015 z 28. 4. 2020, sp. zn. 5C/596/2015 z 21. 1. 2020, sp. zn. 27C/329/2016 z 31. 7. 2019, sp. zn. 27C/37/2017 z 31. 5. 2019;

17 Na rozhodnutiach OS Malacky je zaujímavé, že v odôvodnení uvádza súd, že právnenému zástupcovi žalobcu sčasti 50% náhradu trov konania nepriznal, no vo výroku sa uvádza, že žalobcovi priznáva náhradu trov konania v rozsahu 50%. Z rozhodnutia nie je zrejmé, či ide iba o krátenie trov právneho zastúpenia alebo trov celkových. Z následne vydaných uznesení vyplýva potom, že súd o výške trov rozhodol (logicky) podľa výroku, a nie podľa odôvodnenia, t. j. krátil všetky trovy o 50 %, a nie iba trovy právneho zastúpenia.

- 18 Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 125/2010 zo dňa 23. marca 2010;
- 19 Hoci Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že nepovažuje za nevyhnutné, aby všeobecný súd za každých okolností poskytol stranám v konaní priestor, aby sa vyjadrili k potenciálnej aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku. Bližšie pozri: Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 113/2019 zo dňa 6. júna 2019;
- 20 Za zmienku tiež stojí poznamenať, že súd už pri rozhodovaní o základe, by mal predvídať (čo primárne bude vyplývať z obsahu spisu), aká bude približne výška trov konania, a že tieto by mohli prevyšovať uplatnený nárok, čo by malo signalizovať potrebu aplikácie ustanovenia § 257 CSP;

Pokiaľ uzavrieme možnosť aplikácie § 257 CSP na situácie, ak by trovy konania prevyšovali hodnotu uplatneného nároku, otázkou zostáva aj to, do akej miery môže súd moderovať výšku trov.

V prípade, ak dospeje súd k záveru, že uplatnené trovy sú neprimerane vysoké vyvstáva otázka, či ich môže iba znížiť a o koľko alebo ich môže úplne nepriznať. Môžeme iba zopakovať, že iba súd rozhodne, ku ktorej možnosti po zohľadnení všetkých skutočností pristúpi.²⁰

5. Záver

Skutočnosť, že na základe výkladu § 257 CSP môžeme dospieť k záveru, že súd môže neprimerane vysoké trovy znížiť (čiastočne nepriznať) nemôžeme vnímať tak, že súd tak má urobiť automaticky vždy.

Aplikácia § 257 CSP predstavuje fakultatívnu možnosť súdu, ktorý nachádzajúc spravodlivé usporiadanie vzťahov môže siahnúť po tejto zákonnej možnosti. Súd by mal pritom prihliadať na osobitosti každého prípadu a svoje úvahy a závery dostatočne odôvodniť. To znamená, že je iba na súde, či v danom prípade vidí dostatočné dôvody hodné osobitného zreteľa, aby mohol použiť výklad, ktorým neprimerane vysoké trovy vo výnimočnom prípade zníži.

Abstraktnosť takto formulovanej normy, a zároveň jej ukotvenie v CSP, podľa nášho názoru dostatočne garantuje a supluje bývalý § 150 ods. 2 CSP, bez toho, že by dochádzalo k zásahu do práva na spravodlivý súdny proces, resp. k ukráteniu subjektu, ktorý sa dostane do formulovanej procesnej situácie.

Na druhej strane práve výnimočnosť (ne)aplikácie § 257 CSP musí zohľadňovať, že k navýšeniu trov konania došlo zavinením neúspešnej strany, a to do tej miery, že prekročili výšku predmetu sporu. Rovnako je potrebné zohľadniť, do akej miery bola procesná obrana neúspešnej strany šikanózna, t. j. taká, ktorá sa výrazným spôsobom podieľala na vzniku súdnych trov, a reálne, na prapočiatku, aj na vyvolaní samotného súdneho sporu. O to viac bude uvedené platiť, ak pôjde o úspešné bránenie sa v spore. Teda skutočnosť, že trovy prevyšujú pohľadávku nemusí znamenať, že je dôvod na ich zníženie.

V porovnaní § 257 CSP s aplikáciou § 150 ods. 2 OSP možno vnímať na prvý pohľad zásadné rozdiely. Na druhej strane je nutné konštatovať, že čím abstraktnejšie formulovaná právna norma, tým širšiu variabilitu situácií je schopná pokryť. Samozrejme, takto zákonom ponúkaný nástroj musí aj súd podrobiť takým interpretačným pravidlám, ktoré budú dostatočne zrozumiteľné, nebudú prekvapivé, a budú zastrešené aj hodnotovým kritériom spravodlivosti.

Šírka záberu analyzovaného § 257 CSP potvrdzuje, že súd už nie je limitovaný tým, že by mal prihliadať na neprimeranosť trov konania iba v drobných sporoch, ale môže tak robiť vždy, keď to okolnosti prejednávaneho sporu vyžadujú.

Ako bolo niekoľkokrát zdôraznené, neprimeranosť trov konania je dôvod, aby súd prikročil k ich moderácii, a to buď k ich zníženiu (napríklad do výšky pohľadávky alebo na 50%) alebo k ich celkovému nepriznaniu. Súdne rozhodnutia, na ktoré bolo poukázané, ale aj veľká väčšina ostatných, ktoré odkazujú na § 257 CSP v podstate nerozlišujú výnimočnosť prípadu a dôvody hodné osobitného zreteľa, ale tieto kumulujú do jedného celku. Často za dôvod hodný osobitného zreteľa považujú to, že trovy sú v neprimeranej výške, pričom nevysvetľujú výnimočnosť aplikácie § 257 CSP. Ako sme už uviedli, práve neprimeraná výška trov konania je dôvod pre výnimočnú aplikáciu § 257 CSP, ak sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa. Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. **I. ÚS 153/2018** uviedol, že „ustanovenie § 257 nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvoľe), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnúť. Ustanovenie § 257 preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnúť kedykoľvek, bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného záveru hodnotiaceho dopad rozhodnutia o určitom druhu nárokov.“ Nepochybné však možno uzavrieť, že súd má k dispozícii nástroj na moderovania výšky trov konania, ak sa trovy javia neprimerané voči uplatnenej pohľadávke, no túto moderáciu musí vždy

riadne odôvodniť. Absenciu výslovného § 150 ods. 2 OSP tak nevnímame ako negatívum, a už vôbec nie tak, že by absencia predmetného ustanovenia znamenala oslabenie prípadnej ochrany množiny subjektov, ktoré by sa mohli dostať do takto vzniknutej procesnej situácie, resp., že by tieto subjekty boli v dôsledku absencie predmetného ustanovenia ukrátené na svojich právach. Naopak, dovoľíme si vysloviť názor, že § 257 CSP je schopný pokryť širšiu variabilitu prípadov, a s poukazom na svoju abstraktnosť je schopný na ne aj flexibilnejšie reagovať, samozrejme, za aktívnej participácie súdnej moci. ■

RESUMÉ

Rozhodovanie súdu o náhrade trov konania v prípade ich neprimeranosti k pohľadávke

Príspevok sa zaoberá výkladom a aplikáciou § 257 CSP na situácie, v ktorých uplatnené trovy sporu prevyšujú samotnú pohľadávku. V prvom rade približuje inštitút § 150 ods. 2 OSP, ktorý existoval do prijatia nových procesných kódexov, a ktorý sa s ich prijatím vytratil. Predmetné ustanovenie riešilo práve prípady, ak trovy konania neprimerane prevyšovali pohľadávku. Absencia uvedeného ustanovenia *expressis verbis* v novej právnej úprave vyvolala niektoré otázky, najmä, ako vôbec postupovať v takýchto prípadoch, a či je možné „zmäkčiť“ tvrdosť rozhodovania o trovách konania podľa zásady úspechu, ak by sa javila nespravodlivá. Článok preto približuje zákonné možnosti riešenia danej situácie, a približuje aj na súdne rozhodnutia v danej oblasti. Nesie jasný signál, že je možné aj takéto situácie vyriešiť správnym výkladom procesných predpisov.

SUMMARY

Disproportionality of Legal Costs against the Value of the Claim in the Decision-making Practice of Courts

The article deals with the interpretation and application of Sec. 257 of the Code of Civil Litigation Procedure in situations in which legal costs exceed the nominal value of the claim. First of all, it explains Sec. 150(2) of the Code of Civil Litigation Procedure which had applied before the adoption of new civil procedure Codes, but which is no longer in place. Sec. 150(2) applied to those cases where there was disproportionality of legal costs against the value of the claim. The absence of this provision *expressis verbis* in the new legislation has raised some questions, in particular how to proceed in such cases and whether it is possible to 'soften' the severity of costs recoverability just on the principle of success in the proceedings if such principles appears to be unfair. The article therefore outlines possibilities how to deal with such situations, at it also analyses court decisions in this context. It sends a clear signal that correct interpretation of procedural rules is a way how to deal with such situations.

ZUSAMMENFASSUNG

Entscheidung des Gerichtes über den Ersatz von Prozesskosten im Fall deren Unangemessenheit gegenüber der Forderung

Der Beitrag befasst sich mit der Auslegung sowie der Anwendung des § 257 der Zivilprozessordnung in Fällen, wann die geltend gemachten Prozesskosten die Forderung selbst übersteigen. Erstens wird das Instrument im § 150 Absatz 2 der Zivilprozessordnung behandelt, die bis zur Annahme von neuen Prozesskodizes existierte und die durch deren Annahme erloschen ist. Die betreffende Bestimmung regelte jene Rechtsfälle, bei denen die Prozesskosten unangemessen die Forderung überhöht haben. Die Absenz der angeführten Bestimmung *expressis verbis* in der neuen Rechtsregelung hat einige Fragezeichen ausgelöst, insbesondere, wie in solchen Fällen überhaupt vorzugehen ist sowie ob die Härte der Entscheidung über die Prozesskosten nach dem Erfolgsgrundsatz „enthärtet“ werden kann, sollte die betreffende Entscheidung als ungerecht erscheinen. Im Artikel sind deswegen gesetzliche Möglichkeiten der Regelung der gegebenen Sachlage erläutert und gerichtliche Entscheidungen in dem betreffenden Bereich erwähnt. Es wird dadurch klar signalisiert, dass es möglich ist, auch solche Sachlagen durch eine richtige Auslegung von Prozessvorschriften zu lösen.

Postmortálna ochrana osobnosti podľa Občianskeho zákonníka a úvahy *de lege ferenda*

Mgr. Laura Fotopulosová

Postmortálna ochrana osobnosti je témou, ktorej sa v slovenskej občianskoprávnej úprave venuje len jediné a veľmi stručné ustanovenie, čo často vedie k spornosti a ľubovôli roz-hodovania súdov pri jeho aplikácií. Na prvý pohľad sa môže javiť postmortálna ochrana fyzickej osoby ako inštitút, ktorý nemá veľké opodstatnenie, pretože smrťou fyzickej osoby jej subjektívne práva zanikajú. Význam tohto inštitútu však spočíva v zaistení piety a úcty k zomrelej fyzickej osobe, ktorá bola dotknutá neoprávneným zásahom do jej osobnosti a tým došlo k zneváženiu jej pamiatky.

Príspevok možno rozdeliť na dve časti – najprv poukážeme na potrebu rozšírenia okruhu oprávnených osôb a následne máme za cieľ upriamiť pozornosť na nejednotnosť názorov súdov ohľadne nárokov, ktoré osobám oprávneným v zmysle § 15 Občianskeho zákonníka prislúchajú, konkrétne na spornosť ohľadne práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Oprávnené osoby podľa § 15 Občianskeho zákonníka

Ustanovenie § 15 Občianskeho zákonníka znie: „Po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jeho osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.“ Predmetné ustanovenie umožňuje odlišným osobám ako tým, do ktorých práv bolo zasiahnuté, uplatniť na súde právo na ochranu osobnosti fyzickej osoby, ktorá zomrela. Vo svojej podstate ide o osobitný druh hmotnoprávneho nástupníctva, ktorého predpokladom je, že osoba, do ktorej práv bolo zasiahnuté, už nie je nažive.¹

Občiansky zákonník priznáva osobám uvedeným v tomto ustanovení právo domáhať sa ochrany osobnosti zomrelej fyzickej osoby a taktiež určuje aj ich poradie. Aj toto právo treba pokladať za právo osobné, ktoré patrí len subjektom taxatívne vymedzeným v § 15 Občianskeho zákonníka. Právo na uplatnenie postmortálnej ochrany osobnosti teda zaniká smrťou oprávnených osôb a neprechádza na ich dedičov, či ďalej na iných právnych nástupcov. Realizácia postmortálnej ochrany osobnosti je vo výlučnom záujme osôb, ktoré sú v takom úzkom vzťahu k postihnutej zomrelej osobe, že ochrana jej osobnosti po smrti je tiež aj ich osobným záujmom, pretože ide o najbližších príbuzných – o manžela a deti, prípadne rodičov zomretého. Okruh osôb uvedených v predmetnom ustanovení je definitívny a v zmysle judikatúry ho nie je možné ďalej rozširovať a taktiež ani meniť poradie týchto osôb. Dôvod, prečo nie je možné nijakým spôsobom rozšíriť či upraviť okruh týchto osôb je jednoduchý – § 15 Občianskeho zákonníka vymenúva osoby blízke zomretému, ktoré môžu zabezpečiť posmrtnú ochranu osobnostných práv, pretože možno predpokladať, že tieto osoby, s ktorými bola zomretá osoba v najužšom rodinnom zväzku, budú najlepšie chrániť jej záujmy aj po jej smrti.

¹ Krajčo, J.: *Občiansky zákonník pre prax (komentár)*. Bratislava: EUROUNION, 2015, s. 286.

Mgr. Laura Fotopulosová
je čerstvá absolventka
Právnickej fakulty
Univerzity Komenského v Bratislave.

Odlíšná úprava postmortálnej ochrany osobnosti je však po rekonštrukciách v českom Občianskom zákonníku, pričom novú českú právnu úpravu považujeme za výrazne posilnenú. Môžeme ju nájsť konkrétne v § 82 ods. 2, ktoré nám hovorí: „Po smrti človeka se může ochrany jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých.“ Postmortálnej ochrany osobnosti sa môžu teda v zmysle českej občianskoprávnej úpravy domáhať všetky osoby blízke zomretému vymedzené v § 22 českého Občianskeho zákonníka. Každá z tohto širokého okruhu osôb sa môže domáhať ochrany zomrelej fyzickej osoby nezávisle od ostatných a dokonca sa takejto ochrany môže domáhať aj proti vôli ostatných oprávnených osôb. Tak isto, ako v slovenskom občianskom práve, aj v českej právnej úprave, vznik práva na uplatnenie postmortálnej ochrany osobnosti nemá nič spoločné s dedičskou sukcesiou, ale toto právo vzniká originárne.

Súčasne ešte možno dodať, že právo na ochranu osobnosti zomretého možno uplatniť bez ohľadu na to, či bol zásah do osobnosti fyzickej osoby uskutočnený počas jej života, alebo až po jej smrti.² Posúdenie toho, či ide o neoprávnený zásah však prislúcha súdu. Nie v každom prípade súd vyhodnotí zásah ako neoprávnený, pretože sa tak zo subjektívneho hľadiska môže javiť len žalobcom. Významné je vždy objektívne hľadisko. Ako príklad môžeme uviesť, keď Najvyšší súd Českej republiky vo svojom rozsudku uviedol, že nevydanie zdravotnej dokumentácie blízkej osobe zosnulého z objektívneho hľadiska nemôže predstavovať neoprávnený zásah, aj keď sa tak žalobcom javilo.³ Treba poznamenať, že ak však fyzická osoba ešte počas svojho života udelila výslovný súhlas so zásahom do niektorých jej osobnostných práv, toto rozhodnutie sa nemôže po jej smrti zmeniť rozhodnutím osôb uvedených v § 15 Občianskeho zákonníka. V takomto prípade treba rešpektovať rozhodnutie, ktoré urobila osoba ešte počas svojho života.⁴

Spornosť otázky nárokov pri postmortálnej ochrane osobnosti

V súvislosti s uplatňovaním práva na ochranu osobnosti po smrti fyzickej osoby oprávnenými osobami nemožno opomenúť zásadnú otázku, ktorá ostáva stále spornou a pri jej riešení nie sú jednotné ani názory súdov. Ide o to, či sa osoby uvedené v § 15 Občianskeho zákonníka môžu domáhať všetkých práv uvedených v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Odpoveď na túto otázku nie je jednoznačná, pretože ani zákon nijakým spôsobom nerieši, či majú pozostalí v prípade postmortálnej ochrany fyzickej osoby právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Znenie predmetných ustanovení priznávajúci právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch bolo doplnené novelou Občianskeho zákonníka č. 87/1990 Zb., pričom znenie § 15 ostalo nezmenené. Odpoveď na túto zložitú otázku však spočíva najmä v posúdení funkcie, akú má plniť náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Jej účelom je finančné odškodnenie pre osobu, ktorá ťažko znáša následky hrubého zásahu do jej dôstojnosti a cti.

Na túto problematiku existujú dva názorové prúdy. Podľa názoru najvyššieho súdu v jednom z jeho rozsudkov má byť náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, kompenzácia slúžiaca výlučne osobe, do ktorej práv bolo zasiahnuté.⁵ Taktiež gramatickým výkladom § 13 ods. 2 v spojení s § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka by sme mohli dospieť k názoru, že vzhľadom na ich doslovnú formuláciu možno priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch len fyzickým osobám, do ktorých práv bolo priamo zasiahnuté. Ustanovenie § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nám hovorí o nárokoch fyzickej osoby, do ktorej práv bolo zasiahnuté priamo a nie o uplatňovaní nárokov osobami oprávnenými v zmysle § 15. V rámci tejto spornej otázky ohľadne uplatňovania nárokov v prípade práva na postmortálnu ochranu preto jestvuje ako jeden z názorov, že po smrti právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch osoby uvedené v § 15 Občianskeho zákonníka požadovať nemôžu.⁶ V tomto prípade sa nám tiež javí potrebné citovať rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, kde predmetom jeho prieskumu ako dovolacieho orgánu bola správnosť vyriešenia otázky odvolacím súdom, či súčasťou originárneho práva na ochranu osobnosti zomrelej fyzickej osoby, ktoré prináleží osobám uvedeným v § 15 Občianskeho zákonníka, je aj právo na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V uvedenom rozhodnutí súd ako dovolací orgán dospel k záveru, že „na dedičov ani na osoby uvedené v § 15 Občianskeho zákonníka nemohlo prejsť právo na nemajetkovú ujmu v peniazoch, ktoré pre svoju osobnú povahu bolo viazané výlučne na dotknutú fyzickú osobu.“⁷ Taktiež podľa názoru Najvyššieho súdu Českej republiky

2 Števec, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol: *Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár.* Praha: C. H. Beck, 2015, s. 95.

3 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 30. novembra 2005, sp. zn. 30 Cdo 1701/2005.

4 Lazar, J.: *Občianske právo hmotné.* Bratislava: Iuris Libri, 2018, s. 195.

5 Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. marca 2010, sp. zn. 2 Cdo 93/2008.

6 Komentár ASPI.

7 Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. marca 2010, sp. zn. 2 Cdo 93/2008.

8 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 12. decembra 2002, sp. zn. 25 Cdo 608/2002.

smrťou osoby oprávnenej na peňažné zadosťučinenie toto právo zaniká a na dedičov zomretej osoby neprechádza. Súd sa vyjadril, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je svojou povahou úzko späté s postihnutou osobou a má osobný charakter najmä preto, že jeho cieľom je primerane vyvážiť a zmierniť nemajetkovú ujmu, ktorá fyzickej osobe vznikla. Najvyšší súd Českej republiky teda judikoval, že ak sa fyzickej osobe neposkytne peňažná náhrada za neoprávnený zásah do jej osobnosti ešte počas jej života, nemôže už po jej smrti splniť svoj účel.⁸

Podľa druhého názorového prúdu však náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch je možná. Je potrebné poznamenať, že Občiansky zákonník žiadnym spôsobom neobmedzuje práva pozostalých oprávnených osôb uvedených v § 15 Občianskeho zákonníka v súvislosti s úpravou v § 13. Možno teda konštatovať, že keď zákon priamo uvádza, že po smrti fyzickej osoby patrí právo na jej ochranu osobám uvedeným v § 15 Občianskeho zákonníka, nie je žiadny dôvod na zúženie výpočtu občianskoprávných prostriedkov určených na ochranu osobnosti. Logicky by malo teda do tohto okruhu spadať aj peňažné zadosťučinenie ako jeden zo všeobecných obsahových prvkov práva na ochranu osobnosti. Rozdielny názor totiž nemožno vyvodiť zo žiadneho z § 11 až § 15 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedenom v jednom z jeho rozsudkov je vhodné vychádzať zo starého rozhodovacieho kritéria pre súdy, že predpisy vydané na ochranu určitých osôb treba vykladať tak, aby sa im zamýšľanej ochrany aj skutočne dostalo. Podľa tohto rozhodnutia nemožno pochybovať, že súčasná občianskoprávna úprava postmortálnej ochrany osobnosti je efektívna len vtedy, ak sa zadosťučinenie prizná aj v peniazoch.

Je potrebné postmortálnu ochranu posilniť?

V aktuálnej právnej úprave postmortálnej ochrany možno vidieť dva hlavné nedostatky, a to úzky okruh oprávnených subjektov na jej uplatnenie a nejednotnosť názorov súdov pri nárokoch vyplývajúcich z postmortálnej ochrany.

Čo sa týka oprávnených osôb, podľa právneho stavu *de lege lata* v zmysle § 15 Občianskeho zákonníka existencia skoršej skupiny (manžel a deti) bráni domáhaniu sa práv členmi neskoršej skupiny (rodičia). Znamená to, že rodičia ako osoby zaradené do druhej skupiny môžu svoje právo na postmortálnu ochranu uplatniť len v tom prípade, ak niet oprávnených osôb, ktoré sú zaradené do prvej skupiny. Taktiež, okruh osôb oprávnených domáhať sa postmortálnej ochrany osobnosti zomretej fyzickej osoby na súde je skutočne veľmi úzky.

Ostatné osoby blízke zomretému, ktoré zákonodarca opomenul v § 15 Občianskeho zákonníka, môžu mať dokonca väčší právny záujem na ochrane osobnosti zomretého ako osoby taxatívne vymedzené v predmetnom ustanovení. Taktiež aj rodičia zomretej fyzickej osoby môžu mať silnejší právny záujem na uplatnení predmetnej právnej ochrany a v prípade, že by jestvovali manžel alebo deti zomretého, ktoré tento právny záujem nemajú, nie sú rodičia zomretého v zmysle aktuálnej právnej úpravy aktívne legitimovanými subjektmi. Doslovné znenie § 15 Občianskeho zákonníka teda ešte viac oslabuje samotné právo na domáhanie sa postmortálnej ochrany osobnosti zomretého.

Keď si to zhrnieme, môžeme vidieť niekoľko argumentov, ktoré svedčia v prospech zmeny právnej úpravy. V prvom rade je to najmä úzky okruh oprávnených osôb, čím dochádza k znevýhodneniu ostatných osôb v § 116 Občianskeho zákonníka, ktoré môžu mať na uplatnení postmortálnej ochrany taktiež právny záujem, ale v dôsledku nedostatku aktívnej legitimácie sa jej domáhať nemôžu. Neexistencia oprávneného subjektu má za následok, že na uplatnenie práva na ochranu osobnosti zomretého neexistuje aktívne legitimovaný subjekt a teda v prípade neexistencie oprávnenej osoby právo na uplatnenie postmortálnej ochrany úplne zaniká. Problematické sa taktiež javí prioritizovanie jednej skupiny pred druhou, pretože existencia osôb patriacich do prvej skupiny bráni osobám patriacim do druhej skupiny domáhaniu sa postmortálnej ochrany aj za predpokladu, že by boli osoby patriace do prvej skupiny nečinné. Práve z týchto dôvodov považujeme za dôležité pri rekodifikácii rozšíriť okruh oprávnených osôb, pričom by bolo taktiež efektívnejšie, keby zákonodarca nepodmieňoval právo domáhať sa postmortálnej ochrany neexistenciou iného subjektu.

Čo sa týka druhého problematickeho aspektu pri postmortálnej ochrane, konkrétne otázky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, zastávame názor, že osobám uvedeným v § 15 Občianskeho zákonníka by toto právo malo prislúchať. Je tomu tak najmä z dôvodu, že len v takomto

prípade nastúpi preventívne pôsobenie nielen voči rušiteľovi, teda osobe, ktorá neoprávnené zasiahla do práv zomretej, ale aj na všetkých ostatných, ktorí zamýšľajú urobiť neoprávnený zásah do osobnostnej integrity zomretej osoby. Ved' predsa, bolo by možné vôbec hovoriť o preventívnom pôsobení v prípade, že by právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch oprávneným osobám neprislúchalo?

Odopretie poskytnutia nemajetkovej ujmy v peniazoch by sa tiež mohlo javiť ako nespravodlivé a nemorálne, pretože zmiernenie následkov neoprávneného zásahu a teda priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, neslúži ani za života osoby postihnutej neoprávneným zásahom do osobnostných práv len jej samotnej, ale napríklad aj jej rodinným príslušníkom. Aj keď tento názor nie je prijímaný jednotne, možno povedať, že v odbornej praxi prevláda.⁹ Príkláňame sa teda k druhému názorovému prúdu. Najzásadnejším dôvodom takejto argumentácie je najmä preventívne pôsobenie na osoby, ktoré zamýšľajú urobiť neoprávnený zásah do práv zomretej fyzickej osoby. V neposlednom rade možno argumentovať aj tým, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch by predstavovala určité zadosťučinenie pre osoby, ktoré ťažko znášali zásah do práv zomretej fyzickej osoby, pričom pri úzkych rodinných väzbách je vo väčšine prípadov zásah do osobnosti zomretej fyzickej osoby subjektívne pocítovaný obdobne, ako keby išlo o zásah do osobnostných práv samotnej oprávnenej osoby.

Návrhy de lege ferenda

Keby zákonodarca vychádzal pri úprave oprávnených osôb, ktoré sú oprávnené domáhať sa ochrany osobnosti fyzickej osoby po jej smrti, z definície pojmu blízka osoba upravenej v § 116 Občianskeho zákonníka, predstavovalo by to oproti aktuálnej právnej úprave jednoznačne jej posilnenie. V zmysle úvah *de lege ferenda* by taktiež bolo efektívnejšie, keby zákonodarca nefavorizoval určitú skupinu oprávnených osôb pred inou.

Keby sme sa chceli inšpirovať českou právnou úpravou a tým teda posilniť súčasný právny stav občianskoprávnej úpravy postmortálnej ochrany fyzickej osoby, rekonštruované ustanovenie poskytujúce ochranu zomretej fyzickej osobe by mohlo znieť: „Po smrti fyzickej osoby sa môže ochrany jeho osobnosti domáhať ktorákoľvek z osôb jej blízkych.“

Ostatné blízke osoby, okrem tých, ktoré sú v súčasnosti upravené v § 15 Občianskeho zákonníka, môžu mať často väčší právny záujem na uplatnení tejto ochrany ako oprávnené osoby, ktorým súčasná občianskoprávna úprava priznáva aktívnu legitimáciu. Je však dôležité dodať, že prelomenie tohto striktno reštriktívneho prístupu by nemalo viesť k opačnému extrému a priznať aktívnu legitimáciu aj osobám, ktoré nemajú žiadne rodinné, či obdobné vzťahy so zomretým a ktoré teda nemožno považovať za blízke osoby.

Ako sme už spomenuli, otázka prostriedkov právnej ochrany pri uplatnení posmrtnej ochrany fyzickej osoby ostáva stále spornou a jasný názor na túto problematiku nám neposkytuje ani judikatúra. Táto otázka je spornou z dôvodu, že zákonodarca explicitne nedefinuje, akých prostriedkov právnej ochrany sa môžu domáhať osoby oprávnené v zmysle § 15 Občianskeho zákonníka. V prípade, že by mal zákonodarca záujem na odstránení tejto spornosti, mal by presne definovať, aké právne prostriedky ochrany majú oprávnené osoby k dispozícii pri uplatnení práva na ochranu zomretej fyzickej osoby. Presnejšie, mal by vymedziť, či je možná v tomto prípade aj náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Presným vymedzením prostriedkov právnej ochrany by sa teda odstránila doterajšia spornosť rozhodovacej činnosti súdov.

Ak by sme chceli odstrániť akúkoľvek spornosť pri posudzovaní prostriedkov právnej ochrany, ustanovenie zákona upravujúce postmortálnu ochranu osobnosti by mohlo znieť: „Po smrti fyzickej osoby sa môže ochrany jeho osobnosti domáhať ktorákoľvek z osôb jej blízkych. Osoby uvedené v tomto ustanovení majú právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti po smrti fyzickej osoby, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby bolo týmto osobám dané primerané zadosťučinenie.“ V prípade, že by zákonodarca usúdil, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je kompenzácia, ktorá patrí výlučne osobe, do ktorej práv bolo zasiahnuté, predmetné ustanovenie by mohlo znieť: „Po smrti fyzickej osoby sa môže ochrany jeho osobnosti domáhať ktorákoľvek z osôb jej blízkych. Osoby uvedené v tomto ustanovení sa môžu domáhať všetkých prostriedkov právnej ochrany, s výnimkou práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.“

9 Števec, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol: *Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár.* Praha: C. H. Beck, 2015, s. 95.

Záver

Postmortálna ochrana osobnosti predstavuje v Občianskom zákonníku veľmi dôležitý inštitút, aj keď rozhodovacia činnosť súdov nie je v tomto prípade veľmi jednoznačná. Stručnosť ustanovenia upravujúceho ochranu fyzickej osoby po jej smrti často vedie k spornosti tohto ustanovenia a aj judikatúra je pri jeho aplikácii nejednotná.

Prvým cieľom príspevku bolo poukázať na skutočne úzky okruh osôb, ktoré majú právo domáhať sa postmortálnej ochrany. Zastávam názor, že keby zákonodarca rozšíril okruh oprávnených osôb, obdobne ako je to v rekodifikovanom českom Občianskom zákonníku, občianskoprávna ochrana fyzickej osoby po jej smrti by sa výrazne posilnila. Pri prípadnom rozšírení okruhu oprávnených osôb by bolo najvhodnejšie, keby zákonodarca vychádzal z definície pojmu blízka osoba.

Druhým cieľom príspevku bolo poukázať na potrebu jasného vymedzenia toho, aké prostriedky právnej ochrany prislúchajú osobám oprávneným domáhať sa práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby po jej smrti. Tým by sa odstránili rozdiely v rozhodovacej činnosti súdov, ktoré si v tomto prípade často odporujú a tým je narúšaný základný princíp každého demokratického a právneho štátu – princíp právnej istoty. Zastávam tiež názor, že osobám, ktoré majú právo domáhať sa postmortálnej ochrany, by malo prislúchať aj právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Je tomu tak najmä preto, že len v tomto prípade by mali predmetné ustanovenia aj preventívny charakter, pretože by odradili iné subjekty od potenciálnych zásahov do práv zomrelej osoby. Práve preto sme v závere príspevku navrhli ideálne znenie ustanovenia upravujúceho postmortálnu ochranu fyzickej osoby, ktoré by nielenže viedlo k posilneniu tejto ochrany, ale taktiež by mohlo potenciálne odstrániť spornosť otázok týkajúcich sa postmortálnej ochrany osobnosti pri rozhodovacej činnosti súdov. ■

RESUMÉ

Postmortálna ochrana osobnosti podľa Občianskeho zákonníka a úvahy *de lege ferenda*

Príspevok sa zaoberá postmortálnou ochranou fyzickej osoby v zmysle § 15 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na to, že rekodifikácia Občianskeho zákonníka je v súčasnosti stále aktuálnou témou, považujeme za dôležité v príspevku vymedziť, ako je podľa stavu *de lege lata* v podmienkach Slovenskej republiky inštitút postmortálnej ochrany upravený, pričom sa budeme sústrediť najmä na problematické aspekty aktuálnej právnej úpravy. Na záver uvádzame návrhy *de lege ferenda* na zefektívnenie tejto právnej úpravy.

SUMMARY

Personality, Privacy and Persona Post-Mortem Rights under the Civil Code and *De Lege Ferenda* Considerations

The article deals with the post-mortem protection of individuals within the meaning of Sec. 15 of the Civil Code. Considering that the Civil Code reform is still a topical issue, the author deems it important to define how the concept of post-mortem protection is regulated *de lege lata* in the Slovak legal rules, focusing in particular on problematic aspects of the existing legislation. The author also puts forward *de lege ferenda* proposals to make this legislation more effective.

ZUSAMMENFASSUNG

Postmortaler Persönlichkeitsschutz nach dem Bürgerlichen Gesetzbuch und Betrachtungen *de lege ferenda*

Der Beitrag befasst sich mit dem postmortalen Schutz einer natürlichen Person im Sinne der Bestimmung § 15 des Bürgerlichen Gesetzbuches. In Bezug darauf, dass die Rekodifikation des Bürgerlichen Gesetzbuches derzeit beständig ein aktuelles Thema ist, halten wir für wichtig, in unserem Beitrag abzugrenzen, wie nach dem *de lege lata* Zustand das Instrument des postmortalen Schutzes unter den Bedingungen der Slowakischen Republik geregelt ist, wobei wir uns insbesondere auf problematische Aspekte der aktuellen Rechtsregelung konzentrieren möchten. Zum Schluss sind von uns *de lege ferenda* Vorschläge für die Effektivierung dieser Rechtsregelung angeführt.

Blockchain technológia ako dôkazný prostriedok

JUDr. Marek Kunderát, LL.M.

Predmetom článku je skúmanie prípustnosti a využiteľnosti informácií zachytených prostredníctvom blockchainovej technológie ako dôkazného prostriedku v rámci súdneho konania vedeného podľa civilného sporového poriadku. Autor sa zameriava na právnu úpravu dokazovania v civilnom sporovom poriadku, kľúčové atribúty blockchain technológie, pričom poukazuje na možné aplikačné problémy, ku ktorým môže dôjsť v súvislosti s využitím dôkazných prostriedkov založených na blockchainovej technológii v praxi. Súčasťou článku je taktiež analýza aktuálneho vývoja právnej úpravy týkajúcej sa blockchain technológie vo svete.

1. Technologické inovácie v oblasti práva

Nastupujúca priemyselná revolúcia 4.0 bude v priebehu najbližších rokov nepochybne naberať na komplexnosti, pričom je zrejmé, že bude mať priamy dopad na mnohé aspekty našich životov, vrátane oblasti práva. Ako už uviedol vo svojom článku kolega JUDr. Stanislav Demčák,¹ nepôjde

JUDr. Marek Kunderát, LL.M. pôsobí ako samostatný advokát. Poskytuje právne služby predovšetkým v oblasti a občianskeho práva.

V rámci výkonu advokátskej praxe taktiež zastupuje klientov pri mimosúdnom a súdnom riešení sporov.

Niekoľko rokov pôsobil ako interný právnik pre švajčiarsku investičnú spoločnosť, ako aj pre medzinárodný stavebný koncern.

iba o umelú inteligenciu, ktorá bola predmetom jeho príspevku, ale aj o využívanie autonómnych vozidiel, mobilných technológií, kvantových počítačov, internetu vecí, virtuálnu realitu či blockchain technológiu.

Digitálne technológie sa vyvíjajú obrovským tempom a platná právna úprava by za týmto dynamickým vývojom nemala zaostávať. Nielen odborná právnická verejnosť sa v posledných rokoch prispôbila postupnému zavádzaniu digitálnych technológií do procesov tvorby a aplikácie práva na Slovensku. Povinné online zverejňovanie súdnych rozhodnutí, postupne prebiehajúca elektronizácia verejnej správy, možnosť podpisovania elektronických dokumentov kvalifikovaným

elektronickým podpisom,² konverzia dokumentov zaručenou konverziou, zavedenie upomínacieho konania v roku 2017 predstavujú časť viac či menej úspešne zavedených inovácií.

Vyššie uvedené príklady úspešného zavedenia digitálnych technológií do oblasti práva mali za cieľ najmä zlepšenie právneho prostredia, a to jednak zvýšením transparentnosti a kvality súdneho rozhodovania, ale aj zvýšením efektivity súdneho rozhodovania, automatizácie procesov, zrýchlením rozhodovacej praxe súdov a podobne.

2. Blockchain technológia

2.1 Čo je blockchain technológia

Technológia blockchain je infraštruktúra, ktorá umožňuje rôznym distribuovaným softvérovým aplikáciám ukladať, uchovávať a sprístupňovať údaje (ale aj predpisy o spracovaní údajov – tzv. smart kontrakty) spôsobom, ktorý zaručuje vysokú dostupnosť a integritu týchto údajov (údaje

¹ Demčák, S., Právne postavenie umelej inteligencie, Bulletin slovenskej advokácie č. 11/2020, str. 26 – 32

² V zmysle § 17 ods. 1 zákona č. 272/2016 Z. z. o dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o dôveryhodných službách) platí, že: „Ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem zaručený elektronický podpis, rozumie sa tým kvalifikovaný elektronický podpis, (...)“.

- 3 Štúdia možností a potenciálu technológie „blockchain“ pri zlepšovaní eGovernment riešení, EY, 2019, str. 12 (https://www.mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2019/06/UPPVII-blockchain-studia-v2_3-20190318.pdf)
- 4 Štúdia možností a potenciálu technológie „blockchain“ pri zlepšovaní eGovernment riešení, EY, 2019, str. 12
- 5 Štúdia možností a potenciálu technológie „blockchain“ pri zlepšovaní eGovernment riešení, EY, 2019, str. 55 – 60
- 6 Prínos blockchainu/ krypto-technológií pre podnikateľský a verejný sektor, 2019, str. 148 – 155 (https://ruzsr.sk/app/webroot/CmsPlugin/files/PKSD_AV/RUZ_AV_Kryptotechnologie_prinos_final.pdf)
- 7 Filová A., Sedlačko F., Kotrecová A., Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie, Bulletin slovenskej advokácie č. 11/2016, str. 4 – 8
- 8 Magočová B., Základné princípy v CSP a ich význam v praxi, EPI Odborné články, 2016, <https://www.epi.sk/odborny-clanok/zakladne-principy-v-csp-a-ich-vyznam-v-praxi.htm>

sú autentické, nepopierateľné, nie je možné ich meniť a sú prakticky nezničiteľné), a ak je to žiaduce aj dôvernosť. Z praktických dôvodov ide o údajové záznamy menšieho rozsahu – do blockchainu sa ukladajú len základné údaje o transakciách, udalostiach alebo správach vznikajúcich v rámci ekosystému vzájomne komunikujúcich účastníkov (strán). Kľúčovou vlastnosťou blockchainu je, že takýto komunikačný systém nemusí organizovať ani naň dohliadať žiadna centrálna autorita – systém nemá „rozhodcu“, ktorého by bolo potrebné rešpektovať a ktorý by si musel túto svoju autoritu pracne budovať a udržiavať. Technológia blockchain je distribuovaná a decentralizovaná.³

2.2 Ako funguje blockchain?

Blockchain pripomína neustále rastúci záznamník „údajových viet“ (transakcií), pričom sémantiku týchto údajov si určuje konkrétna distribuovaná softvérová aplikácia. Transakcie postupne generované používateľmi takejto aplikácie sú „balíčkované“ do tzv. blokov, pričom každý novovzniknutý blok sa kryptograficky previaže s predchádzajúcim blokom. Toto sa deje prakticky súčasne a synchronizovane vo všetkých „hlavných“ uzloch siete blockchain. Táto na prvý pohľad nadbytočná redundancia údajov a úkonov je v skutočnosti veľmi užitočná – okrem vysokej dostupnosti (a praktickej nezničiteľnosti údajov) slúži aj na efektívne detekovanie individuálnych úmyselných alebo náhodných odchýlok od „spoločnej verzie blockchainu“ a ich opravu.⁴

Blockchain je technológia, ktorá funguje ako decentralizovaná databáza neustále sa rozširujúcich záznamov, ktoré sú chránené práve vďaka decentralizácii a vzájomnej kontrole pomocou výpočtovej techniky prepojených počítačov. Ako už bolo uvedené vyššie, hlavnou výhodou blockchainovej databázy je absencia jedného vlastníka, ktorý by ju kontroloval, keďže sa nenachádza v jednom fyzickom dátovom centre, naopak, je distribuovaná a prístupná v sieti na všetkých počítačoch, ktoré sú do nej zapojené.

Medzi ďalšie výhody blockchain technológie patria najmä:

- cenová dostupnosť – absencia centralizovaných zabezpečených serverov,
- rýchlosť – schopnosť zaznamenávať informácie v reálnom čase,
- transparentnosť – zaznamenané údaje si môže prečítať každý, kto má verejne prístupný kľúč,
- bezpečnosť – šifrovanie zabezpečuje, že záznamy môžu robiť len autorizovaní účastníci s potrebnými prostriedkami, pričom záznamy sa už nedajú spätne meniť,
- súkromie – dôvernosť komunikácie.

2.3 Využívanie blockchain technológie v zahraničí

Popri notoricky známom využití blockchain technológie v sektore finančných služieb (kryptomeny), sa v súčasnosti vo svete táto technológia využíva napr. vo Fínsku na zaznamenávanie údajov o nových obyvateľoch (utečencoch), v Malte na prijímanie, overovanie, ukladanie a zdieľanie dokladov o akademickom vzdelaní, resp. v Estónsku na zabezpečenie integrity uložených elektronických lekárskeho záznamov, ako aj protokolov prístupu do systému,⁵ sledovanie tovaru v rámci logistického reťazca v spoločnosti Maersk (jeden z najväčších prevádzkovateľov medzinárodnej námornej dopravy), ako aj v hernom priemysle.⁶

3. Právna úprava dokazovania v CSP

Zákon č. 160/2005 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov („CSP“) v § 184 až 211 definuje proces dokazovania v rámci civilného sporového konania. Z hľadiska dôkaznej iniciatívy je zásadný § 185 ods. 2 a 3 CSP, v zmysle ktorého súd bez návrhu dôkazy nevykonáva.⁷ V súlade s princípom kontradiktórnosti každá zo strán sporu je povinná niesť bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno ohľadom tých skutkových okolností, ktorých existencia predurčuje jej výhru v súdnom spore; súd bremeno tvrdenia ani dôkazné bremeno nenesie a pri rozhodovaní vychádza len z toho, čo tvrdili a preukázali strany sporu.⁸

V zmysle § 187 CSP platí, že: „(1) Za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov. (2) Dôkazným prostriedkom

je najmä výsluch strany, výsluch svedka, listina, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie a obhliadka. Ak nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.“

Ustanovenie § 187 ods. 1 CSP obsahuje legálnu definíciu dôkazu. Rozlišuje v praxi neraz nesprávne používané pojmy a dôkazný prostriedok. Dôkazným prostriedkom je vnímaný zdroj, nosič informácií, z ktorého súd môže extrahovať konkrétny dôkaz (napr. z listiny získaný konkrétny dôkaz o skúmanej skutočnosti). V zmysle komentára platí, že dôkazné prostriedky sú v citovanom ustanovení vypočítané len v príkladoch, nie taxatívne. Je tu teda otvorený priestor použiť v dokazovaní aj iné, zákonom neuvedené dôkazné prostriedky, čo iste dnešná doba technicky umožňuje a dá sa predpokladať ich rozšírenie i do budúcnosti.⁹

Nadväzujúci CSP podrobnejšie špecifikuje podmienky využitia jednotlivých dôkazných prostriedkov, konkrétne § 195 (Výsluch strany), § 196 až 203 (Výsluch svedka), § 204 a 205 (Listina), § 206 až 210 (Odborné vyjadrenie a znalecké dokazovanie) a § 211 (Obhliadka). V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť jeden zo základných princípov, na ktorých je CSP založené, a síce, že v zmysle článku 15 ods. 2 CSP platí, že: „Žiaden dôkaz nemá predpísanú zákonnú silu.“

a) výsluch strany

Výpoveď sporovej strany má odlišnú povahu ako výpoveď svedka. Výsluch strany súdneho sporu by v zmysle § 195 ods. 1 CSP mal súd nariadiť v prípadoch, ak nie je možné preukázať tvrdené skutočnosti inými dôkaznými prostriedkami, ako sú napr. listina či výsluch svedka. Existuje totiž dôvodný predpoklad, že strana bude tvrdiť fakty len vo svoj prospech, keďže ju nepostihuje sankcia v podobe trestného činu krivej výpovede.

Z vyššie uvedených dôvodov výsluch sporovej strany ohľadom technológie blockchainu môže z pohľadu dokazovania viesť len k uvedeniu tvrdení, ako sporová strana vníma(la) informácie zachytené formou tejto technológie a okolnosti prípadnej blockchainovej transakcie alebo záznamu. Dôkazným prostriedkom posudzovaným zo strany konajúceho súdu by v takomto prípade nebola samotná informácia zachytená prostredníctvom blockchainovej technológie, ale vnímanie procesnej strany o týchto skutočnostiach, ktorej hodnovernosť by bola predmetom posudzovania. Využitie výsluchu strany ako dôkazného prostriedku vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti považujem za nepravdepodobné.

b) výsluch svedka

V súlade s princípom kontradiktórnosti civilného konania (čl. 8 CSP) konajúci súd nariadi výsluch svedka výhradne na návrh jednej zo strán. Súdom predvolaný svedok je povinný dostaviť sa na pojednávanie a vypovedať ako svedok. Na rozdiel od výsluchu strany môže mať prípadná krivá výpoveď svedka trestnoprávne následky.

Podobne ako pri výsluchu strany, by aj v prípade využitia svedka bolo dôkazným prostriedkom posudzovaným zo strany konajúceho súdu vnímanie svedka o skutočnostiach zachytených prostredníctvom blockchainovej technológie. Predmetom posudzovania by bola jeho resp. hodnovernosť informácie o samotnej technológii či službe (softvérovej aplikácie), ktorá umožňuje jej využívanie.

Prípadným svedkom by mohol byť napríklad prevádzkovateľ služby (softvérovej aplikácie) umožňujúcej využiť blockchainovej technológie, ktorý by mohol uviesť skutočnosti najmä ohľadom fungovania takejto služby a hodnovernosti použitej technológie. Rovnako ako pri výsluchu strany aj prípadný výsluch svedka vzhľadom na predmet posudzovania zo strany súdu vnímam vo vzťahu k blockchain technológii ako nepravdepodobný dôkazný prostriedok.

c) listina

V zmysle komentára¹⁰ k § 204 CSP platí, že pojem listina je potrebné vykladať v súvislosti s § 132 ods. 3 CSP, tak, že sa vzťahuje na písomnosť, ktorá môže mať listinnú alebo elektronickú podobu. Znakmi právne relevantnej písomnosti sú pritom: a) trvalosť (trvalý záznam informácií), b) písomná forma (písomný záznam nesenej informácie) a c) autenticita (príčetiteľnosť určitému subjektu). Obe formy písomností majú spoločné, že správa v nich obsiahnutá je podávaná prostredníctvom písma a možno ich predložiť súdu. Písomnosť v elektronickej forme je možné predložiť na nosiči dát alebo prostredníctvom verejnej dátovej siete. V uvedenom komentári sa ďalej konštatuje, že prípustnosť elektronického dokumentu ako písomného dôkazného prostriedku je výlučne otázkou technickej spôsobilosti takého dokumentu vyhovieť vyššie uvedeným požiadavkám.

9 Ševcová, K., <https://www.epi.sk/-komentovane-ustanovenie/Komentar-k-p-187-zakona-160-2015-Z-z.htm>

10 Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarčinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, str. 752

- 11 Ševcová, K.,
<https://www.epi.sk/-komentovane-ustanovenie/Komentar-k-p-206-zakona-160-2015-Z-z.htm>
- 12 Obsahom odvetvia je skúmanie javov, technických zariadení a systémov súvisiacich s tvorbou elektronických informácií, ich distribúciou, uchovávaním a využívaním. Výpočtová technika zahŕňa technické prostriedky určené na akékoľvek spracovanie informácií.
- 13 Obsahom odvetvia je posudzovanie ekonomických, technických a technologických aspektov elektronických komunikačných sietí a služieb z hľadiska uplatňovania transparentných, objektívnych a nediskriminačných kritérií prístupu, prepojenia a poskytovania služieb, ako aj prístupu k rádiovému frekvenčnému spektru a číslovacím zdrojom.
- 14 Obsahom odvetvia je posudzovanie bezpečnostnej stránky informačných systémov, spôsobu ochrany pred neoprávneným prístupom do systému, spôsobu ochrany dát pred ich zneužitím alebo stratou (zálohovanie).
- 15 Kriminologická informatika sa zaoberá kriminologickým skúmaním informačných vlastností dátových nosičov a digitálnych stôp, ktoré sa nachádzajú na štandardných pamäťových médiách. Súčasťou je aj skúmanie hardvérových prostriedkov z hľadiska ich funkčnosti.

Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov („**Zákon o e-Governmente**“) upravuje podmienky, na základe ktorých sa zrovnoprávnila elektronická forma dokumentu s listinnou (papierovou) podobou.

Kvalifikovaný elektronický podpis (resp. zaručený elektronický podpis) sú v podstate údaje v elektronickej forme o podpisujúcej osobe, ktoré sú pripojené k iným údajom v elektronickej forme. Ide najmä o údaje o mene, priezvisku, adrese trvalého pobytu a rodnom čísle podpisovateľa, ktoré sú pripojené k dokumentu napr. vo formáte PDF. Vyhotovenie kvalifikovaného elektronického podpisu je podmienené dostatočným zabezpečením spočívajúcim v zabezpečenom technickom zariadení (elektronický občiansky preukaz) a využití certifikátu (pridelený jedinečný PIN kód, ktorý pozná len majiteľ občianskeho preukazu). Navyše platí, že dokument podpísaný kvalifikovaným elektronickým podpisom je zabezpečený aj tým, že jeho obsah už nie je možné meniť, resp. všetky zmeny uskutočnené po jeho podpísaní je možné zistiť.

Súdmi všeobecne akceptovanými dôkaznými prostriedkami v podobe elektronických listín sú napr. listiny vo formáte PDF, ktoré sú podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom. Takto predložené dôkazné prostriedky spĺňajú vyššie uvedené kritériá právne relevantnej (elektronickej) písomnosti.

Som toho názoru, že informácie zachytené prostredníctvom technológie blockchain nespĺňajú kritérium písomnej formy, t. j. písomného záznamu nesenej informácie a z tohto dôvodu „technickej nespôsobilosti“ ich nie je možné klasifikovať ako (elektronický) listinný dôkazný prostriedok v zmysle § 204 CSP (podrobnejšie sa tejto otázke venujem v časti 4 tohto článku).

d) odborné vyjadrenie a znalecké dokazovanie

CSP v § 206 CSP uprednostňuje tzv. odborné vyjadrenie pred znaleckým dokazovaním. Znalecké dokazovanie konajúci súd nariadi v zmysle § 207 ods. 1 CSP za predpokladu, že rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a kvôli zložitosti posudzovaných otázok je odborné vyjadrenie nepostačujúce. Odborné vyjadrenie je menej formálny a procesne jednoduchší prostriedok ako znalecký posudok, to však neznamená, že by malo menšiu dôkaznú silu.¹¹

V prípade, ak konajúci súd dospeje k záveru, že na posúdenie skutočností sú nevyhnutné odborné znalosti, na návrh vyžiada odborné vyjadrenie od odborne spôsobilej osoby. Vzhľadom na skutočnosť, že neexistuje žiadny verejný zoznam odborne spôsobilých osôb musí konajúci súd sám posúdiť spôsobilosť osoby, ktorá má vyjadrenie vypracovať skúmaním odborných predpokladov danej osoby.

Predmetom odborného vyjadrenia by zrejme boli predovšetkým informácie týkajúce sa zaznamenaného obsahu, nezameniteľnosti informácií zaznamenaných blockchainovou technológiou, ako aj identifikácie času a subjektu, ktorý informácie prostredníctvom tejto technológie zaznamenal. V tejto súvislosti vnímam ako kľúčové schopnosť odborníka vysvetliť konajúcemu súdu fungovanie technológie a predmetné stanovisko zrozumiteľne a hodnoverne preukázať.

V zmysle § 207 ods. 1 CSP platí, že ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a pre zložitost' posudzovaných otázok nepostačuje postup podľa § 206, súd na návrh nariadi znalecké dokazovanie a ustanoví znalca.

S ohľadom na zoznam znaleckých odborov a odvetví, ktorý tvorí prílohu č. 1 a obsahové vymedzenie znaleckých odborov a odvetví, ktoré tvorí prílohu č. 2 k vyhláške č. 228/2018 Z. z. („**Vyhláška**“), ktorou sa vykonáva zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („**Zákon o znalcoch**“) som toho názoru, že by mohlo ísť najmä o súdnych znalcov napr. z nasledujúcich odborov, resp. odvetví: 10 04 00 Riadiaca technika, výpočtová technika (hardvér),¹² 10 06 00 Elektronické komunikácie,¹³ 10 10 00 Bezpečnosť a ochrana informačných systémov¹⁴ resp. 49 20 00 Kriminologická informatika.¹⁵ Vyššie uvedený zoznam odborov a odvetví je demonštratívny a konkrétna voľba súdneho znalca bude v konečnom dôsledku závisieť od okolností prejednávaneho sporu. V neposlednom rade s ohľadom na znenie § 207 ods. 1 CSP je možné ustanoviť aj viacerých znalcov, ktorí vypracujú spoločný posudok.

Vzhľadom na povahu blockchainovej technológie, jej zložitost' a aktuálne málo rozšírené vedomosti o tejto technológii existuje dôvodný predpoklad, že súdy v rámci dokazovania budú pomerne často využívať odborné vyjadrenia alebo znalecké dokazovanie.

e) obhliadka

Obhliadka umožňuje súdu získať priame poznatky o skutočnostiach významných pre rozhodnutie vo veci, predovšetkým o vlastnostiach určitého predmetu alebo javu svojimi zmyslami, najčastejšie zrakom a sluchom.¹⁶ Predmetom obhliadky sú len hmotné veci (živých i neživých) hnutelých alebo nehnuteľných a samotný spôsob vykonania obhliadky závisí od povahy obhliadanej veci.

Vzhľadom na povahu blockchainovej technológie existuje dôvodný predpoklad, že súdy v rámci dokazovania nebudú využívať vo vzťahu k blockchainovej technológii obhliadku ako dôkazný prostriedok.

4. Blockchainová technológia ako dôkazný prostriedok

Napriek vyššie uvedenému posúdeniu technológie blockchain vo vzťahu k jednotlivým formám dôkazných prostriedkov explicitne definovaných v CSP som toho názoru, že s ohľadom na § 187 ods. 1 CSP informácie zachytené prostredníctvom tejto technológie môžu byť využité ako dôkaz v súdnom spore, keďže dôkazné prostriedky sú v citovanom ustanovení vypočítané len v príkladoch, nie taxatívne.

Nevyhnutným predpokladom na to, aby sa informácie obsiahnuté v blockchaine mohli stať dôkazom je v prvom rade procesná aktivita sporovej strany, ktorá v súdnom spore tvrdí určitú skutočnosť. Ako už bolo konštatované vyššie, účastník konania má povinnosť označiť dôkazné prostriedky na preukázanie svojich tvrdení, pričom súd rozhodne, ktoré z nich vykoná.

4.1 Znak blockchain technológie

Nižšie poukazujem na atribúty blockchain technológie z hľadiska právne relevantnej písomnosti, ktoré podľa môjho názoru odôvodňujú jej využitie v procese dokazovania.

a) trvalosť

Z princípu fungovania technológie blockchain vyplýva, že údaje nemôžu byť modifikované ani vymazané neautorizovaným alebo náhodným spôsobom a takúto zmenu alebo zneplatnenie pôvodných údajov je možné vykonať len vložení nového opravného záznamu logicky previazaného s pôvodným.¹⁷ To zaručuje integritu zaznamenaných dát, spočívajúcu v nemennosti konsenzom overených zaznamenaných údajov. Vzhľadom na spôsob zaznamenávania informácií do tzv. blokov, ktoré sa kryptograficky prepájajú s predchádzajúcimi blokmi disponuje každý účastník celou históriou transakcií.

b) autenticita

Pre fungovanie blockchainu je kľúčová kombinácia kryptografických algoritmov a internetových sieťových protokolov. Kryptografia (najmä hašovacia¹⁸ funkcia a asymetrické šifrovanie) slúži na previazanie blokov, na udržiavanie integrity údajov (t. j. autenticity a nepopierateľnosti záznamu nových a nemennosti uložených údajov), ale tiež na „spravodlivý“ (teda náhodný) výber uzla, ktorý bude validovať transakcie a vytvárať nový blok transakcií, sieťové protokoly potom slúžia na rýchlu synchronizáciu času, údajov a spoločných (konsenzuálnych) rozhodnutí v rámci všetkých uzlov blockchain siete.¹⁹

V tejto súvislosti dávam do pozornosti komentár²⁰ k § 40 ods. 5²¹ zákona č. 40/1964 Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov („**Občiansky zákonník**“), v ktorom sa vo vzťahu k autenticite právneho úkonu konštatuje, že: „Vzhľadom na spôsob tvorby certifikátov, verejného a súkromného kľúča pri zaručenom elektronickom podpise a časovej pečiatke je ich autenticita nespochybniteľná“.

Vytváranie záznamov prostredníctvom technológie blockchainu je totiž v tomto aspekte podobné s postupom popísaným vo vyššie citovanom komentári, a síce využíva na overovanie totožnosti najmä digitálne podpisy. Digitálny podpis vyžaduje, aby overovaná osoba mala v držaní súkromný kľúč, ktorým sa kryptograficky podpíše odoslaná správa. Príslušný verejný kľúč je potom nejakým dôveryhodným spôsobom distribuovaný overovateľom – buď ako tzv. digitálny certifikát vydaný kvalifikovaným poskytovateľom dôveryhodných služieb (kvalifikovaný certifikát) alebo priradením kľúča k danej osobe priamo v blockchaine kvalifikovanou osobou. Podpísaný záznam zároveň nesie

16 Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiariková, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, str. 784

17 Štúdia možností a potenciálu technológie „blockchain“ pri zlepšovaní eGovernment riešení, EY, 2019, str. 26

18 Kryptografická hašovacia funkcia (hash) vypočíta zo vstupného reťazca prakticky akejkoľvek dĺžky (jeden znak, stovky, tisíce alebo aj miliardy znakov) výstupný reťazec fixnej dĺžky

19 Štúdia možností a potenciálu technológie „blockchain“ pri zlepšovaní eGovernment riešení, EY, 2019, str. 12

20 Števec, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2015, str. 292

21 „Na právne úkony uskutočnené elektronickými prostriedkami, podpísané zaručeným elektronickým podpisom alebo zaručenou elektronickou pečatou a opatrené časovou pečiatkou sa osvedčenie pravosti podpisu nevyžaduje.“

- 22 Štúdia možností a potenciálu technológie „blockchain“ pri zlepšovaní eGovernment riešení, EY, 2019, str. 17
- 23 Za konzultácie týkajúce sa technologických aspektov blockchain technológie ďakujem Ing. I. Sabolovi.
- 24 O'Leary D., Evolving Blockchain Applications: Multiple Semantic Models and Distributed Databases for Blockchain Data Reuse, https://www.worldscientific.com/doi/epdf/10.1142/9789811220470_0019
- 25 Brunner R., How blockchain technology will impact our legal system, Lexology, <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=7bc262b3-21df-47c8-9cdd-620367745c32>
- 26 Štúdia možností a potenciálu technológie „blockchain“ pri zlepšovaní eGovernment riešení, EY, 2019, str. 14
- 27 Crosby M., and Co., Blockchain Technology: Beyond Bitcoin, Applied Innovation review, 2016, str. 14
- 28 <https://digitalproof.io/>
- 29 tzv. „internetové sudy“ v mestách Hangzhou, Peking a Guangzhou sa zaoberajú predovšetkým spormi týkajúcimi sa online nakupovania a služieb, mikroúverov, porušovania autorských práv, porušovania osobných práv online, sporov o doménové mená a iných občianskoprávných alebo správnych prípadov týkajúcich sa internetu

nepopierateľnú informáciu o pôvodcovi. Autentifikáciu aj autorizáciu v blockchaine overovatelia vykonávajú automaticky, algoritmicke. ²² Z uvedeného dôvodu si myslím, že s použitím *argumentum a simili* je možné konštatovať, že autenticita takto zaznamenaných údajov je rovnako nespochybniteľná. ²³

c) forma

Forma informácie zaznamenatej pomocou technológie blockchain závisí od zvolenej sémantiky údajov, s ktorými pracuje softvérová aplikácia postavená na technológii blockchain. Pre každú transakciu sa vygeneruje unikátna kombinácia písmen a čísel, ktorá slúži na jej identifikáciu. Je potrebné poznamenať, že na blockchaine nie je obvykle uložený samotný súbor, ale iba kryptografická hash hodnota. Technológia blockchainu teda síce poskytuje zdroj nemenných údajov, ale tieto údaje, žiaľ, nie sú v ľahko použiteľnom formáte. ²⁴ Mám za to, že v súčasnosti neexistuje softvérová aplikácia využívajúca blockchain technológiu, ktorá by spĺňala kritérium písomnosti v zmysle vyššie citovaných požiadaviek právnej teórie (t. j. informácie v podobe zrozumiteľného, resp. čitateľného záznamu). V prípade, ak by takáto aplikácia existovala spĺňala by všetky kritéria nevyhnutné pre jej klasifikáciu listiny v zmysle § 204 CSP.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti je zrejmé, že informácia zachytená prostredníctvom aplikácie využívajúcej blockchain technológiu je zaznamenaná v elektronickej podobe, pričom forma jej záznamu vzhľadom na vyššie špecifikované fungovanie blockchainovej technológie (viď časť 2 tohto článku vyššie) spĺňa dva zo znakov právne relevantnej písomnosti, a síce: trvalosť (trvalý záznam informácií) a autenticita (pričítateľnosť určitému subjektu). Ako som už konštatoval vyššie, v poradí tretí znak – písomná forma (písomný záznam nesenej informácie) absentuje. Napriek absencii písomnej formy som toho názoru, že informácia zaznamenaná prostredníctvom blockchain technológie môže byť dôkazným prostriedkom *sui generis*.

4.2 Príklady možného využitia v oblasti práva

Využitie blockchain technológie sa javí ako vhodné napr. pri zachytení (screenshotoch) webových stránok, fotografií alebo iného digitálneho alebo digitalizovaného obsahu, zázname informácií obsiahnutých v tradičných registroch, ktoré dokumentujú stav, totožnosť alebo práva osôb alebo právnických osôb, ako sú napr. obchodné registre, pozemkové registre, registre patentov alebo ochranných značiek. ²⁵

V „Štúdiu možností a potenciálu technológie „blockchain“ pri zlepšovaní eGovernment riešení“ ²⁶ spoločnosť Ernst & Young konštatovala, že technológia blockchain sa javí byť užitočná v rôznych situáciách a pri riešení rôznych tried problémov, napr. na transparentné zaznamenávanie histórie stavov, úkonov a rozhodnutí v ekosystéme komunikujúcich strán (napr. medzi inštitúciami verejnej správy alebo dodávateľom outsourcovaných služieb a jeho zákazníkmi).

Jej využitie je tiež možné pri overovaní skutočností. Overenie pravosti dokumentu je možné vykonať pomocou technológie blockchainu čím by sa eliminovala potreba centralizovaného orgánu dohľadu. Možnosť overenia dokumentov umožňuje viaceré spôsoby ich overenia, napr. tzv. dôkaz o vlastníctve (kto ho vytvoril), dôkaz o existencii (v určitom čase) resp. dôkaz o integrite (preukazuje absenciu nedovolennej manipulácie) dokumentov. ²⁷ Príkladom môže byť overenie, že určitý subjekt v definovanom čase disponoval vynálezom, dizajnom, nápadom a týmto spôsobom lepšie chrániť práva daného subjektu.

Na Slovensku už existuje služba, ²⁸ ktorá ponúka klientom možnosť zachytiť informáciu existujúcu v určitom čase pomocou technológie blockchain. Prevádzkovateľ tejto služby deklaruje, že prostredníctvom blockchainovej technológie dokáže pomôcť rýchlo, bezpečne a efektívne klientom chrániť ich duševné vlastníctvo. Rozsah využívania tejto služby a jej prípadné využitie, resp. prípustnosť ako dôkazného prostriedku v súdnom spore ukáže až čas a následne prijatá relevantná judikatúra.

4.3 Riziká

Ako s každou inováciou aj s implementáciou blockchain technológie sú popri výhodách uvádzané taktiež možné riziká. Patria sem napr. riziká spojené so spoliehaním sa na správne fungovanie konsenzuálnych algoritmov, hrozba prania tzv. špinavých peňazí, riziká súvisiace s vložením nesprávnych alebo neautorizovaných údajov do blockchain technológie, riziká spojené s ohrozením utajovaných údajov, riziká súvisiace s chýbajúcimi reguláciami a štandardami pre oblasť decentralizovaných

riešení, hrozba porušovania osobných údajov a podobne. Vzhľadom na predmet tohto článku nie je podrobnejšia analýza rizík spojených s využívaním blockchain technológie predmetom detailnejšieho skúmania.

5. Implementácia vo svete

Čína

Najvyšší súd Čínskej ľudovej republiky v roku 2018 vyhlásil, že uzná dôkazy predložené internetovým súdom²⁹ v krajine, ak boli tieto dôkazy zaznamenané prostredníctvom bezpečnej blockchainovej technológie alebo pomocou technológie distribuovaných záznamov (distributed ledger technology). V zmysle predmetného vyhlásenia bolo uvedené, že elektronické údaje predložené sporovými stranami sa budú považovať za platné, ak dokážu preukázať [ich] pravosť prostredníctvom elektronického podpisu, dôveryhodnej časovej pečiatky, kontrolnej hash hodnoty, blockchainu a iných dôkazov, fixných a nezmanipulovateľných technických prostriedkov alebo certifikáciou platformy prostredníctvom elektronického forenzného dokazovania.³⁰ Sporovým stranám je tiež umožnené preukázať hodnovernosť zaznamenaných údajov prostredníctvom stanoviska znalcov.

Technológia blockchainu sa využíva napr. v rámci dokazovania v sporoch týkajúcich sa internetu, kde je pomerne jednoduchá možnosť zmeny obsahu internetových stránok a je teda jednoduché zničenie dôkazov o protiprávnom konaní.³¹ Po dvoch rokoch využívania tejto technológie si internetové súdy v spolupráci s tretími stranami vytvorili vlastnú platformu na báze blockchain technológie, ktorá je aktívne a úspešne využívaná v súdnych konaniach.³² V doterajšej praxi sa preukázali najmä nasledujúce výhody – rýchla možnosť zaznamenania dôkazov skrz blockchain technológiu online okamžite bez notára a nižšie náklady na generovanie dôkazov v porovnaní s notárskym overením.

Taliansko

Zákonom č. 12/19 z 11. 1. 2019 sa v Taliansku v súvislosti s podporou a zjednodušením podnikania a systémov verejnej správy umožnilo právne uznávanie blockchainových časových pečiatok. Tento zákon uznáva právne účinky „blockchainových elektronických časových pečiatok“ ako dôkazov.³³

Spojené štáty americké

Štát Vermont v USA umožňuje predloženie dôkazu digitálneho záznamu zachyteného pomocou blockchain technológie za podmienky, že je k nemu pripojené písomné vyhlásenie od kvalifikovanej osoby, ktorá ho musí podať pod prísahou. Ide o akýsi medzistupeň, keď súdy v tomto štáte ako istú formu uistenia sa o pravosti vyžadujú ľudské overenie digitálneho záznamu.³⁴

Spojené kráľovstvo

V roku 2018 bol vo Veľkej Británii na súdoch spustený pilotný projekt systému dôkazov založených na technológii blockchainu so zameraním na analýzu, ktorá potvrdí, či sa technológia distribuovaných záznamov (distributed ledger technology) môže použiť na zjednodušenie a zefektívnenie súčasných súdnych procesov s dôrazom na bezpečné zaobchádzanie s digitálnymi dôkazmi.³⁵

Nemecká spolková republika

Dňa 18. 9. 2019 vláda Nemeckej spolkovej republiky zverejnila stratégiu využitia blockchainovej technológie. Jednou z posudzovaných oblastí je možné využitie blockchainovej technológie ako dôkazného prostriedku v civilných sporových konaniach.³⁶ Dôvodom, ktorý vedie nemeckú vládu k úvahám o uznaní blockchainovej technológie v súdnych sporoch je najmä nezvratnosť zhromažďovaných údajov a nemennosti údajov a dokumentov s hašovacími hodnotami uloženými prostredníctvom blockchain technológie. V neposlednom rade je zaujímavé, že inšpiráciou pre tieto tendencie je už spomínaný líder v oblasti digitálneho práva – Čína.

Z vyššie uvedených príkladov je zjavné, že v niektorých štátoch dochádza k legislatívnemu vývoju vo vzťahu k prípustnosti dôkazov založených na blockchaine. Zatiaľ tento vývoj legislatívy vytvoril základ prípustnosti blockchainových dôkazov, vo väčšine jurisdikcií však súdy tieto ustanovenia ešte musia v praxi uplatniť. Čína predstavuje výnimku v tomto vývoji, pretože jej internetové súdy už pojednávajú a rozhodli v dvoch prípadoch, v ktorých akceptovali blockchainové dôkazy a tieto dokonca ovplyvnili vyneseny rozsudok.³⁷

30 Chinese online courts to admit blockchain evidence, Engage, <https://www.engage.hoganlovells.com/-knowledgeservices/news/chinese-online-courts-to-admit-blockchain-evidence>

31 Kironská K., Turcsányi R., a kol., Superveľmoc? Všetko čo potrebujete vedieť o súčasnej Číne, 2020, HADART, str. 183

32 Chan V. and Co., Blockchain Evidence in Internet Courts in China: The Fast Track for Evidence Collection for Online Disputes, Lexology, <https://www.lexology.com/library/-detail.aspx?g=1631e-87b-155a-40b4-a6aa-5260a2e4b9bb>

33 Italy's Legal Recognition of Blockchain – Based Timestamping, The National Law Review, <https://www.natlaw-review.com/article/italy-s-legal-recognition-blockchain-based-timestamping>

34 Tashea J., Some states are allowing people and companies to use blockchain to authenticate documents,

Abajournal,
<https://www.abajournal.com/magazine/-article/best-evidence>

- 35 Jones I., It's Blockchain your Honour, Lexology, <https://www.lexology.com/library/-detail.aspx?g=8a-d7a2de-a76b-4caf-858f-8d7c996dcde8>
- 36 Blockchain strategy of the German government: Blockchain to be tested as evidence, <https://www.katheraugenstein.com/en/-blockchain-strategy-of-the-german-government-blockchain-to-be-tested-as-evidence/>
- 37 Pollaco A.T., The Interaction between Blockchain Evidence and Courts – A cross-jurisdictional analysis, <https://blockgeeks.com/guides/-blockchain-evidence/>

6. Zhrnutie

Informácie zaznamenané prostredníctvom blockchainovej technológie nie je možné začleniť pod dôkazné prostriedky demonštratívne vymedzené v § 187 ods. 2 CSP. Napriek tejto skutočnosti som sa s ohľadom na § 187 ods. 1 CSP pokúsil načrtnúť možné spôsoby využitia blockchainovej technológie v procese dokazovania v rámci civilného sporového poriadku.

Som toho názoru, že predpokladom pre využitie záznamov z blockchain transakcie v procese dokazovania v prípadnom súdnom spore je štruktúrovanie týchto transakcií spôsobom, ktorý bude pre konajúci súd zrozumiteľný a jasný. Prezentácia informácií musí sudcovi umožniť rozpoznať, pochopiť a vyhodnotiť všetky dôležité informácie. Predpokladom využiteľnosti blockchainovej technológie ako dôkazného prostriedku v civilnom sporovom konaní bude jednoduchý, štruktúrovaný a zrozumiteľný výstup, ktorý umožní skontrolovať pravosť všetkých zaznamenaných transakcií. Vzhľadom na povahu blockchainovej technológie, jej zložitosť a aktuálne málo rozšírené vedomosti o tejto technológii existuje dôvodný predpoklad, že súdy vo vzťahu k informáciám zaznamenaným prostredníctvom blockchain technológie v rámci procesu dokazovania budú pomerne často využívať odborné vyjadrenia alebo znalecké dokazovanie.

Som si vedomý toho, že mnou prezentovaná interpretácia využiteľnosti dôkazných prostriedkov založených na blockchain technológii nie je jedinou možnou a taktiež nemusí byť jedinou správnou. Vzhľadom na nástup digitálnych technológií, ktoré prinášajú výzvy pre celú spoločnosť, vrátane oblasti práva, však považujem za potrebné na tento problém upozorniť a iniciovať prípadnú diskusiu. ■

RESUMÉ

Blockchain technológia ako dôkazný prostriedok

Autor v článku skúma prípustnosť a využiteľnosť informácií zachytených prostredníctvom blockchainovej technológie ako dôkazného prostriedku v rámci súdneho konania vedeného podľa civilného sporového poriadku. Zameriava sa na právnu úpravu dokazovania v civilnom sporovom poriadku, kľúčové atribúty blockchain technológie, pričom poukazuje na možné aplikačné problémy, ku ktorým môže dôjsť v súvislosti s využitím dôkazných prostriedkov založených na blockchainovej technológii v praxi. Autor taktiež analyzuje aktuálny vývoj právnej úpravy týkajúcej sa blockchain technológie vo svete.

SUMMARY

Blockchain Technology as a Piece of Evidence

The author looks into the admissibility and usability of information obtained via blockchain technology as a piece of evidence in court proceedings conducted under the Code of Civil Litigation Procedure. He focuses on how evidence is governed and regulated in the Code of Civil Litigation Procedure, on key attributes of blockchain technology, while pointing out possible application problems that may arise in connection with the use of blockchain technology evidence in practice. The author also analyses recent legislative developments concerning blockchain technology worldwide.

ZUSAMMENFASSUNG

Blockchain-Technologie als Beweismittel

Der Autor prüft im Artikel die Zulässigkeit und Verfügbarkeit von Informationen, erfasst durch die Blockchain-Technologie, als eines Beweismittels im Rahmen des gerichtlichen, nach der Zivilstreitordnung geführten Verfahrens. Er konzentriert sich auf die Rechtsregelung der Beweisführung in der Zivilstreitordnung, auf die Schlüsselattribute der Blockchain-Technologie, wobei er auf potentielle mögliche Anwendungsschwierigkeiten, zu denen es im Zusammenhang mit der Anwendung der auf der Blockchain-Technologie gegründeten Beweismittel in der Praxis kommen kann, hingewiesen hat. Der Autor analysiert auch die aktuelle Entwicklung der Rechtsregelung betreffend die Blockchain-Technologie in der Welt.

Možnosti zachovania požiadavky na obligatórnu písomnú formu zmluvy o spotrebiteľskom úvere pri jej uzatvorení na diaľku

JUDr. Martin Lohazer

V dôsledku stále trvajúcej celosvetovej pandémie COVID-19 možno badať trend presunu poskytovania služieb do online priestoru. S touto skutočnosťou je spojený aj fakt, že spotrebiteľia v súčasnosti uzatvárajú zmluvy s obligatórnou písomnou formou v prostredí elektronických platforiem. Uzatváranie zmlúv na diaľku, t. j. bez „fyzického kontaktu“ zmluvných strán bude pravdepodobne pretrvávať aj naďalej a stane sa neoddeliteľnou súčasťou nášho bežného života.

Úvod

V dôsledku stále trvajúcej celosvetovej pandémie COVID-19 možno badať trend presunu poskytovania služieb do online priestoru. S touto skutočnosťou je spojený aj fakt, že spotrebiteľia v súčasnosti uzatvárajú množstvo právnych úkonov s obligatórnou písomnou formou prostredníctvom rôznych modelov elektronických distribučných kanálov.

JUDr. Martin Lohazer pôsobí ako právnik na odbore ochrany finančných spotrebiteľov v Národnej banke Slovenska, kde sa vecne venuje najmä problematike elektronického podpisovania, uzatvárania spotrebiteľských zmlúv na diaľku a overenia identifikácie klienta na diaľku.

V tomto článku sa budeme podrobnejšie venovať možnostiam uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“) na diaľku prostredníctvom elektronických prostriedkov, ktorá má v zmysle § 9 ods. 1 tohto zákona obligatórne stano-

venovať možnostiam uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“) na diaľku prostredníctvom elektronických prostriedkov, ktorá má v zmysle § 9 ods. 1 tohto zákona obligatórne stano-

venú písomnú formu. Tento článok prináša autorov vlastný nezáväzný právny názor a výklad príslušných ustanovení právnych predpisov v SR, ktorý sa nemusí stotožňovať s názorom Národnej banky Slovenska na túto problematiku.

Vyhotovenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere na trvanlivom médiu

Podľa § 9 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch musí mať zmluva o spotrebiteľskom úvere jednak písomnú formu, pričom podľa druhej vety tohto ustanovenia každá zmluvná strana dostane najmenej jedno jej vyhotovenie v listinnej podobe alebo na inom trvanlivom médiu, ktoré je dostupné spotrebiteľovi.

Najprv sa budeme venovať požiadavke poskytnúť vyhotovenie zmluvy na trvanlivom médiu. Rozoberme túto požiadavku v praktických intenciách uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere cez internet. Podľa § 2 písm. m) zákona o spotrebiteľských úveroch: „Trvanlivým médiom každý prostriedok, ktorý umožňuje uloženie informácií spôsobom prístupným na používanie v budúcnosti na časové obdobie zodpovedajúce účelom informácií a ktorý umožňuje verné reprodukovanie uložených informácií.“

Trvanlivé médium musí spotrebiteľovi zabezpečiť, rovnako ako v prípade papierového média (listiny), že spotrebiteľ bude mať k dispozícii informácie o obsahu právneho úkonu, aby mohol prípadne uplatniť svoje práva. Významným interpretačným prostriedkom je rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-49/11, *Content Services Ltd – Rozsudok Content Services Ltd, C-49/11*, kde Súdny dvor Európskej únie (v bode 42 až 44) stanovil požiadavky na trvanlivé médium. Na základe uvedeného rozhodnutia Súdneho dvora EÚ možno všeobecne konštatovať, že trvanlivé médium musí:

- byť dostupné spotrebiteľovi – spotrebiteľ musí disponovať technickým a softvérovým vybavením, aby mohol mať prístup k informáciám uvedeným na trvanlivom médiu; ak je zmluva uzatváraná cez internet, spotrebiteľovi musí byť umožnené si stiahnuť túto zmluvu na pevný disk alebo iné záznamové médium spotrebiteľa, alebo musí byť prístupná na cloude kam má unikátny prístup iba spotrebiteľ trvalý daný dodávateľom,
- spĺňať charakteristiky a poskytovať spotrebiteľovi taký druh informácií, aby si mohol spotrebiteľ uplatňovať svoje práva rovnakým spôsobom ako v prípade, keby mal tieto informácie vo forme papierového média; inými slovami, že vyhotovenie zmluvy vo formáte pdf. bude postavené na rovnakú úroveň s listinnou formou zmluvy;
- médium musí byť schopné uchovávať informácie pre spotrebiteľa, ktoré sú určené iba jemu a má ich neustále vo vlastnej dispozícii (má k nim neobmedzený a trvalý prístup); ak sú informácie uložené na serveri v dispozícii dodávateľa (napr. známe klientske prostredie internetbankingu), tak k nim musí mať spotrebiteľ kedykoľvek prístup napr. prihlásením prostredníctvom mena a hesla z GRID karty,
- vytvoriť tak zabezpečené prostredie daného média, aby nedošlo k zmene obsahu záznamu na tomto trvanlivom médiu,
- vytvoriť podmienky na to, aby informácie zo zmluvy určené spotrebiteľovi boli dostupné spotrebiteľovi na použitie primeraný čas; inými slovami, že tieto informácie budú prístupné najmenej počas celej platnosti zmluvy až po jej splnenie,
- umožniť spotrebiteľovi reprodukciu jemu určených informácií.

Všetky uvedené podmienky sú kumulatívne, t. j. musia byť splnené súčasne.

Na záver tejto časti by sme chceli upriamiť pozornosť aj na ďalšie rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie v súvislosti s trvanlivým médiom:

1 Vec C-375/15: Rozsudok Súdneho dvora (tretia komora) z 25. januára 2017 (návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Oberster Gerichtshof – Rakúsko) – **BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG/Verein für Konsumenteninformation**.

2 Vec C-42/15: Rozsudok Súdneho dvora (tretia komora) z 9. novembra 2016. **Home Credit Slovakia a. s. proti Kláre Biróovej**. Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Okresný súd Dunajská Streda.

a) rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-375/15, **BAWAG**,¹ definuje požiadavky na trvanlivé médium vo forme (podobe) tzv. „klientskej zóny“ nasledovne: „Klientska zóna webového sídla je prípustným trvanlivým médiom len ak je zjavné, že klient ju pravidelne navštevuje a aspoň pasívne používa na komunikáciu, prípadne, ak dodávateľ notifikuje klienta (napr. e-mailom, sms správou, že má v klientskej zóne správu).“

b) rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-42/15, **Home Credit Slovakia, a. s., proti Kláre Biróovej**² pokiaľ ide o vymedzenie pojmu “trvalý nosič” uvedeného v článku 3 písm. m) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, Súdny dvor už rozhodol, že rovnako ako v prípade papierového média musí tento nosič zabezpečiť spotrebiteľovi držbu príslušných informácií, aby si mohol prípadne uplatniť svoje práva. Pre spotrebiteľa je v tejto súvislosti významná možnosť uchovávať informácie, ktoré mu boli osobne určené, záruka, že tieto informácie si uchovávajú integritu (t. j. nedôjde k zmene ich obsahu), ako aj ich dostupnosť počas primeraného času a možnosť reprodukovania ich ako také (bod 35 rozsudku s odkazom na rozsudok vo veci C-49/11 z 5. 7. 2012, *Content Services*, body 42 až 44).

V súvislosti s rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie vo veci **Home Credit Slovakia, a. s., proti Kláre Biróovej** je potrebné ešte zdôrazniť, že Súdny dvor Európskej únie v tomto rozsudku otázku dodržania písomnej formy zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa požiadaviek vnútroštátneho práva priamo nerieši ani do nej nezasahuje. Členský štát je

oprávnený dodržanie písomnej formy zmluvy o spotrebiteľskom úvere vyžadovať vo svojom vnútroštátnom právnom poriadku. Inými slovami, že Súdny dvor Európskej únie akceptuje vnútroštátnu obligatórnu požiadavku na písomnú formu zmluvy o spotrebiteľskom úvere pre jej platné uzatvorenie podľa § 9 ods. 1 prvá veta zákona o spotrebiteľských úveroch a bez ďalšieho ju možno vykladať ako eurokonformnú.

Úvahy o zachovaní písomnej formy zmluvy o spotrebiteľskom úvere pri jej uzatvorení na diaľku pomocou elektronických podpisov a overenie identifikácie klienta

Samotná skutočnosť, že vyhotovenie zmluvy bolo klientovi (spotrebiteľovi) poskytnuté na trvanlivom médiu však ešte neznamená, že došlo k písomnému uzatvoreniu zmluvy. Požiadavka písomnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere vyplýva z prvej vety § 9 ods. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch. Čo sa rozumie písomným právnym úkonom je ustanovené v § 40 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Navyše, keďže predmetom nášho záujmu je zmluva uzatváraná na diaľku prostredníctvom elektronických komunikačných prostriedkov, tak dôležitá pre ďalšiu úvahu je aj právna úprava uzatvárania zmlúv v § 43 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Paragraf 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka ustanovuje, že „*písomná forma je zachovaná, ak je právny úkon urobený telegraficky, ďalekopisom alebo elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie obsahu právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila. Písomná forma je zachovaná vždy, ak právny úkon urobený elektronickými prostriedkami je podpísaný zaručeným elektronickým podpisom³ alebo zaručenou elektronickou pečatou.*“ Predmetom tohto článku je situácia kedy podpisovanie oboch zmluvných strán prebehne tak, že spotrebiteľ cez internetový formulár zadá parametre úveru, ktorý má záujem čerpať a veriteľ tento prejav vôle považuje za riadny návrh zmluvy.

Požiadavkami pre dodržanie písomnej formy právneho úkonu podľa § 40 ods. 4 prvej vety Občianskeho zákonníka sú:

- a) vykonanie právneho úkonu prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie obsahu právneho úkonu a zároveň
- b) určenie osoby, ktorá právny úkon urobila.

Rozdiel medzi použitím kvalifikovaného elektronického podpisu a jednoduchého elektronického podpisu (simple electronic signature) v praxi je najmä v rovine právnych následkov, ktoré elektronický dokument môže spôsobiť.

Jednoduchým elektronickým podpisom je napr. podpis v e-maile, naskenovaný podpis, kliknutie tzv. click-wrap alebo dynamický biometrický podpis. Zmluva o spotrebiteľskom úvere opatrená jednoduchým elektronickým podpisom v zmysle Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014 z 23. júla 2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES (ďalej len „nariadenie eIDAS č. 910/2014“) bez riadneho overenia identifikácie podpisujúcej osoby nemožno považovať za zmluvu vyhotovenú v písomnej forme, pretože samotný jednoduchý elektronický podpis nezaručuje jednoznačné určenie podpisujúcej osoby podľa § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Preto je mimoriadne dôležité dbať na autentickosť podpisu v rámci elektronického dokumentu. Inými slovami, jednoduchý elektronický podpis neplní funkciu jednoznačného určenia podpisujúcej osoby. Na základe uvedeného sa možno domnievať, že samotné pripojenie jednoduchého elektronického podpisu na zmluve o spotrebiteľskom úvere bez riadneho overenia identifikácie podpisujúcej osoby neprináša želanú úroveň dôveryhodnosti takto podpísaného elektronického dokumentu a dôkazná sila jednoduchého elektronického podpisu je v tomto prípade takmer nulová. Javí sa, že za takýchto okolností nemožno hovoriť o platne uzatvorenej zmluve o spotrebiteľskom úvere v písomnej forme. Na konci dňa to však bude až samotný súd, ktorý v rámci voľného hodnotenia dôkazov môže vysloviť záver, že právny úkon, ktorý obsahuje výlučne jednoduchý elektronický podpis je absolútne neplatný. Nariadenie eIDAS č. 910/2014 prinieslo rozlišovanie medzi elektronickým podpisom a identifikáciou. Jednoduchý elektronický podpis je potrebné vnímať

3 Právne pojmy „zaručený elektronický podpis“ a „zaručený elektronická pečať“ boli nariadením eIDAS č. 910/2014 nahradené pojmami „kvalifikovaný elektronický podpis“ a „kvalifikovaná elektronická pečať“. Pôvodné právne pojmy však v § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníku aj iných právnych predpisoch ostali nezmenené. Uvedený nesúlad s EÚ legislatívou odstraňuje § 17 ods. 2 zákona č. 272/2016 Z. z. o dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o dôveryhodných službách) podľa ktorého:

„Ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem

- a) zaručený elektronický podpis, rozumie sa tým kvalifikovaný elektronický podpis,
- b) zaručená elektronická pečať, rozumie sa tým kvalifikovaná elektronická pečať.“

iba ako „podpis“, ktorý slúži na podpisovanie k riadnej identifikácii konajúcej osoby slúži elektronická identifikácia. Pre porovnanie, aj v listinnom svete pri zmluve podpísanej vlastnoručným podpisom tu samotný podpis neplní funkciu identifikácie danej zmluvnej strany, ale slúži na riadne potvrdenie vážnosti a konečnosti vôle konajúcej osoby. Identifikácia danej zmluvnej strane sa v listinnom svete uskutočňuje uvedením identifikačných údajov o danej osobe v zmluve, pri vyššej úrovni overenia identifikácie sa napr. úradne osvedčuje podpis.

Zmluvné strany v súkromnom práve disponujú autonómiou v otázke, či daný právny úkon z ekonomického alebo iného hľadiska považujú za právne jedinečný a významný (tzv. zásada autonómie zmluvných strán). Ak daný právny úkon za taký považujú, pre naplnenie právnej istoty môžu požadovať vyššiu mieru dôkaznej spoľahlivosti a identifikácie konajúcej osoby, ktorú je možné zabezpečiť vyššou úrovňou elektronického podpisu, ako aj jeho doplnením prostriedkami elektronickej identifikácie konajúcej osoby vo vybranom stupni dôvery podľa nariadenia eIDAS. č. 910/2014.

Domnievame sa, že podmienku určenia osoby je potrebné vnímať nielen tak, že bude určitým spôsobom označená táto osoba, napr. menom, priezviskom, bydliskom, rodným číslom, či číslom občianskeho preukazu. Podľa našej mienky je potrebné túto požiadavku vnímať tak, že musí byť overená určitými technickými prostriedkami totožnosť tejto osoby, teda musí byť overené to, či údaje, ktoré boli zadané do klientskeho prostredia na internete, zadala táto osoba o sebe. Na druhej strane, pri použití iného výkladu by nebola požiadavka písomnosti právneho úkonu v prípade uzavretia zmluvy elektronicke cez internet totožná s požiadavkou, ktorá je kladená na písomné zmluvy v listinnej podobe, kde je potrebný vlastnoručný podpis spotrebiteľa, ktorý slúži práve na osvedčenie totožnosti konajúcej osoby. K použitiu jednoduchého elektronického podpisu na zmluvách sa stavia negatívne aj existujúca judikatúra, ktorá nepovažuje za dodržanie písomnej formy uzatvorenia zmluvy, ak bol právny úkon uskutočnený formou obvyčajnej emailovej správy.⁴ Za zatiaľ jediné relevantné, i keď historicky staršie, možno považovať rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 33 Cdo/3210/2007, podľa ktorého „*použitie zaručeného elektronického podpisu založeného na kvalifikovanom certifikáte a vytvoreného pomocou prostriedku na bezpečné vytváranie podpisu umožňuje overiť, že dátovú správu podpísala osoba uvedená na tomto kvalifikovanom certifikáte*“.⁵ Domnievame sa, že uvedené tvrdenie Najvyššieho súdu ČR sa vo svojej podstate podobá súčasnej definícii kvalifikovaného elektronického podpisu podľa nariadenia eIDAS č. 910/2014. Polemika v otázke určenia konajúcej osoby sa vedie aj v tom smere, či musí ísť o „stopercentnú“ určiteľnosť alebo len potenciálnu určiteľnosť. My sa prikláňame k názoru, že na zachovanie písomnej formy právneho úkonu bude dostatočná aspoň potenciálna určiteľnosť konajúcej osoby, teda, aby pri právnom úkone uskutočnenom elektronicke prostriedkami bolo na základe použitého elektronického podpisu dôkazne možné danú osobu určiť.⁶ Uvedené je možné podporiť aj tvrdením, že aj z vlastnoručného podpisu je konajúcu osobu možné určiť tiež iba potenciálne s určitou mierou pravdepodobnosti.

Nemecká právna úprava je v tejto súvislosti veľmi striktná a na dodržanie písomnej formy akéhokoľvek súkromnoprávneho úkonu uskutočneného v elektronickej forme je nevyhnutné použiť iba kvalifikovaný el. podpis (§ 126a BGB). Kvalifikovaný elektronický podpis by mal podľa nemeckej právnej náuky spĺňať všetkých sedem funkcií vlastnoručného podpisu. Nemecké súdy v minulosti judikovali, že právne úkony pre ktoré je zákonom stanovená povinná písomná forma nemožno vykonať dynamickým biometrickým podpisom, ktorý je podľa mnohých odborníkov postavený na úroveň jednoduchého elektronického podpisu podľa nariadenia eIDAS č. 910/2014.⁷ Podľa rozhodnutia súdu OLG München⁸: „*písomná listina v zmysle § 126 BGB vyžaduje trvalé vtelenia znakov písma na písací materiál akéhokoľvek druhu. ... pri tu predložennom prípade ručne písaného elektronického podpisu na podpisovaciu plošinku [Unterschriŕftenpad]. ... V predložennom prípade ... dokument ... v žiadnom časovom okamihu neexistoval telesne*.“ Súd odmietol aj doplnenie analógiou:⁹ „*... nemožno dôjsť k súhrnnej analógii ako výsledku § 126 a 126a BGB, ... pretože zákonné účely formy, najmä varovná funkcia a dôkazná funkcia, ... boli splnené*.“ Podľa súdu analógiu možno použiť len pre právne medzery, vzniknuté opomenutím zákonodarcu, a nie ním zámerne vytvorené.

Domnievame sa, že by bolo možné dostať požiadavku na určenie osoby, ktorá úkon urobila, teda overenia totožnosti tejto osoby v elektronicke zmluvách na diaľku napríklad

4 Rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 29. januára 2009, sp.zn. 30 Cdo 1230/2007, rovnaký právny názor bol v inej veci vyslovený v rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR zo dňa 10. apríla 2014, sp.zn. 23 Cdo 1593/2012.

5 Tento právny názor si osvojil aj Ústavný súd ČR v rozhodnutí sp.zn. II. ÚS 1347/10, aj v inej veci vedenej pod sp.zn. IV. ÚS 1753/19.

6 Ako príklad uvádzame identifikáciu spotrebiteľa vykonanú prihlásením sa do klientskej zóny internetbankingu pomocou osobných identifikačných údajov (eng. credentials).

7 Bližšie pozri – PODANÝ, J.: *Podpisování soukromých listin včera, dnes a zítra*.

8 OLG München, Urteil vom 4. Juni 2012, Az. 19 U 771/12 [18. 1. 2021]. Dostupné na internete: <http://openjur.de/u/498795.html>.

9 Az. 19 U 771/12 Cit. dielo, bod 25.

v prípade, ak by právny úkon urobil spotrebiteľ napr. v prostredí klientskej zóny internetbankingu banky.¹⁰ Do takéhoto elektronického prostredia sa spotrebiteľ môže dostať iba vtedy, ak zadá jedinečné jemu pridelené prístupové meno a heslo, ktoré mu je pridelené až po overení jeho identity napr. pracovníkom na pobočke banky pri uzatvorení zmluvy o bežnom účte so službou internetbanking. Navyše sa v týchto prípadoch používajú ďalšie nástroje autentifikácie klienta, napr. GRID karta, overenie SMS kódom prípadne tvárovou/hlasovou biometriou. Uvedené prostriedky možno považovať za rovnocenné s podpisom zmluvy, pretože je nanajvýš pravdepodobné, že úkon, v ktorom sa označila osoba ako konajúca, táto osoba aj vykonala.

V súlade s ustanoveniami platných právnych predpisov sa elektronický dokument podpísaný **kvalifikovaným elektronickým podpisom** považuje za dokument, ktorý bol urobený v písomnej forme, t. j. ak v súlade s platnou právnou úpravou má byť právny úkon urobený písomne, bude náležitosť formy dodržaná stranami len vtedy, ak dokument bude vyhotovený v elektronickej forme a bude opatrený kvalifikovaným elektronickým podpisom. Navyše, v zmysle čl. 25 ods. 2 nariadenia eIDAS č. 910/2014 má kvalifikovaný el. podpis právny účinok rovnocenný s vlastnoručným podpisom. To znamená, že kvalifikovaný elektronický podpis nie je ekvivalentom vlastnoručného podpisu, má iba jeho právne účinky.

Pri kvalifikovanom elektronickom podpise platí domnienka integrity údajov a správnosti pôvodu tých údajov, s ktorými je kvalifikovaný el. podpis spojený – to znamená, že až do okamihu keď sa preukáže opak platí, že dokument opatrený kvalifikovaným elektronickým podpisom klienta vyhotovila daná osoba (klient) a nedošlo k jeho zmene. Nariadenie eIDAS č. 910/2014 definuje v čl. 26 aj iný druh elektronického podpisu a to **zdokonalený (advanced) elektronický podpis**, ktorý je vyššou formou elektronického podpisu v porovnaní s jednoduchým elektronickým podpisom. Pri zdokonalenom elektronickom podpise uvedená právna domnienka neplatí – nedochádza k tzv. „prenosu dôkazného bremena“ – to bude musieť uniesť zmluvná strana tvrdiaca pravosť zdokonaleného elektronického podpisu, jej dôkazná pozícia by však mala byť posilnená existenciou tretej nezávislej strany – certifikačnej autority, ktorá by mala byť spôsobilá preukázať platnosť zdokonaleného elektronického podpisu a spoľahlivosť použitej technológie, pri existencii možnosti vzniku nároku na náhradu škody voči takejto certifikačnej autorite. Zdokonalený elektronický podpis teda zabezpečuje jedinečné spojenie s podpisujúcim a dokonalejšie overenie identity podpisujúceho v porovnaní s jednoduchým elektronickým podpisom. Zdokonalený elektronický podpis so sebou nesie okrem benefitov spomenutých vyššie aj záruku vyššej miery hodnovernosti, nakoľko je v tomto prípade znížené riziko prípadných zásahov do podpisovaných dokumentov tretími osobami a jednoznačnejšie určuje identitu podpisujúcej osoby i keď nemá priznané právne účinky vlastnoručného podpisu. Rizikami pri tomto variante podpisu sú možné budúce súdne spory, prípadne postúpenie pohľadávky a s tým súvisiace dôkazné bremeno na strane banky/veriteľa, že daný dokument spotrebiteľ naozaj podpísal (pravosť podpisu). Avšak integritu, ktorú so sebou prináša zdokonalený elektronický podpis je tento podpis veľmi podobný listine, kde v ideálnom prípade na preukázanie nárokov vyplývajúcich zo zmluvného vzťahu obsiahnutého v dokumente postačuje predloženie samotnej listiny bez potreby predkladania ďalších dôkazných prostriedkov. Zdokonalený elektronický podpis mitiguje mnohé riziká, ktoré súvisia so zachovaním písomnej formy právneho úkonu a to najmä v súvislosti s riadnou identifikáciou konajúcej osoby.

Možnosť použitia zdokonaleného elektronického podpisu pripúšťa aj český odborník na elektronické podpisy V. Kment,¹¹ ktorý tvrdí, že „i když tedy adaptační zákon připouští elektronický podpis prostý z eIDAS pro ustanovení § 561 odst. 1 OZ, tento nevyhoví požadavku na určení jednající osoby v § 562 odst. 1 OZ., a je proto nutné použít elektronický podpis silnější, tedy takový, který určení jednající osoby zajistí. V případě soukromého práva je pro splnění písemné formy právního jednání prostý elektronický podpis vyloučen.“ Na základe tohto tvrdenia sa môžeme rozumne domnievať, že V. Kment má v súvislosti s požiadavkou na určenie osoby, ktorá právny úkon urobila a použitým slovným spojením „elektronický podpis silnejší“ na mysli zdokonalený a kvalifikovaný elektronický podpis, ktoré ako jediné môžu vyhovieť zákonnej požiadavke na písomnú formu právneho úkonu.

Na základe vyššie uvedeného sa domnievame, že zdokonalený elektronický podpis sa javí ako vhodný na podpisovanie zmlúv o spotrebiteľskom úvere zo strany banky/veriteľa aj

10 V zmysle §89 ods. 3 písm. e) zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov je to jeden z prostriedkov identifikácie klientov.

11 KMENT, V.: *Nahradí elektronický podpis prostý ten tradiční vlastnoruční?*. 20. 12. 2016. Bulletin advokacie. Dostupné na internete: <http://www.bulletin-advokacie.cz/nahradi-elektronicky-podpis-prosty-ten-tradicni-vlastnorucni#ftn19>.

12 Dokument EÚ Komisie, Report on existing on-board-ing solutions in the banking sector. Assessment of risks and associated mitigating controls, including interoperability of the remote solutions. s. 106. Dostupné na internete: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/report-on-existing-remote-on-board-ing-solutions-in-the-banking-sector-december2019_en.pdf

13 *Tamtiež*, s. 110.

14 Dostupné na internete: https://eidas.disig.sk/pdf/cp_svk_eid.pdf.

zo strany klienta pre zachovanie písomnej formy tohto právneho úkonu, pretože umožňuje jednoznačnejšie určenie identity konajúcej osoby (klienta) a vyššiu integritu (zachovanie) obsahu tohto právneho úkonu, čo sú základné predpoklady pre zachovanie jeho písomnej formy. Naopak, samotný jednoduchý elektronický podpis bez riadneho overenia identifikácie spotrebiteľa nedisponuje takými atribútmi, aby dokázal zabezpečiť zachovanie písomnej formy právneho úkonu.

Zdokonalený elektronický podpis je vo veľkej miere využívaný najmä vo Švédsku pričom tento typ elektronického podpisu je tu považovaný za dostatočný na účely riadnej identifikácie danej fyzickej osoby.¹² V Litve¹³ sa taktiež na účely overenia identifikácie bez fyzickej prítomnosti danej fyzickej osoby využíva minimálne zdokonalený elektronický podpis. Podobné tendencie pri využívaní zdokonaleného elektronického podpisu pre identifikáciu klientov v bankovom sektore v rámci EÚ možno badať aj vo Francúzsku a Grécku.

Kvalifikovaný elektronický podpis nebolo možné v minulosti použiť zo strany klienta na podpisovanie súkromnoprávných zmlúv. Toto obmedzenie vyplývalo z certifikačnej politiky výhradného vydavateľa kvalifikovaných certifikátov pre slovenské eID (občianske preukazy v SR) – Disig, a. s. Kvalifikované certifikáty vydané pre slovenské eID bolo možné podľa certifikačnej politiky Disig, a. s. použiť výhradne na komunikáciu s orgánmi verejnej moci. V dôsledku pandémie COVID-19 a presunu poskytovania služieb do digitálneho priestoru vznikol tlak na Disig, a. s. a Národný bezpečnostný úrad (ďalej len „NBÚ“), aby bolo možné použiť vydané kvalifikované certifikáty na slovenskom eID aj na súkromnoprávne účely. V tejto súvislosti bolo NBÚ požiadané o stanovisko, ktoré konštatovalo, že kvalifikované certifikáty z eID je možné použiť aj na súkromnoprávne účely danej fyzickej osoby. Uvedené obmedzenie použitia kvalifikovaného elektronického podpisu zo slovenského eID bolo odstránené s účinnosťou od 1. septembra 2020, kedy Disig, a. s. vydal novú certifikačnú politiku. Podľa bodu 1.4 certifikačnej politiky Disig, a. s.: „Kvalifikovaný certifikát pre elektronický podpis je certifikát fyzickej osoby definovaný v článku 3 bod 15 Nariadenia eIDAS a je vydávaný za účelom podpory kvalifikovaného elektronického podpisu v zmysle článku 3 bod 12 Nariadenia eIDAS pri komunikácii v rámci štátom poskytovaných služieb eGovernmentu, **ako aj pri právnych úkonoch vykonávaných voči akýmkoľvek tretím osobám.**“¹⁴ Domnievame sa, že táto zmena bude pre banky a veriteľov kľúčová. Na základe tejto zmeny certifikačnej politiky možno predpokladať, že banky/veritelia pristúpia k vývoju softvéru, ktorý v ich prostredí elektronického bankovníctva umožní použitie kvalifikovaných elektronických podpisov zo slovenského eID na podpisovanie zmlúv o spotrebiteľskom úvere. Týmto krokom by sa odstránili súčasný stav a akékoľvek pochybnosti o zachovaní písomnej formy takto uzatvorenej zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Pozornosť by sme chceli v tejto súvislosti upriamiť aj na spôsoby overenia identifikácie konajúcej osoby, ktoré určitým spôsobom vykonávajú a dopĺňajú zmluvné právo a používajú sa v oblasti finančných služieb. Určitá analogická paralela by sa dala nájsť v zákone č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „AML zákon“). AML zákon okrem iného upravuje identifikáciu a overenie identifikácie klienta, ktoré sú základným predpokladom vykonávania starostlivosti vo vzťahu ku klientovi. AML zákon upravuje v zásade tri spôsoby overenia identifikácie a to:

- a) za fyzickej prítomnosti klienta podľa § 8 ods. 1 písm. a) AML zákona, ktorý predpokladá buď skutočnú fyzickú prítomnosť klienta (tzv. tvárou v tvár), alebo na rovnakú úroveň alternatívne kladie overenie identifikácie prostredníctvom technických prostriedkov (... „ktorá je z hľadiska dôveryhodnosti výsledku overenia obdobná overeniu za fyzickej prítomnosti“...),
- b) bez fyzickej prítomnosti klienta – ide o výnimku z overenia identifikácie „face to face“ podľa § 8 ods. 1 AML zákona, ktorú predpokladá ustanovenie § 8 ods. 2 AML zákona (... „ak tento zákon neustanovuje inak“...) a teda AML zákon ustanovuje inak pri režime zvýšenej starostlivosti za predpokladu väčšieho rizika (posúdenie rizík) a vo vzťahu ku klientovi, ktorý nie je fyzicky prítomný – § 12 ods. 2 písm. a) AML zákona,
- c) tzv. prevzatá identifikácia podľa § 13 AML zákona.

Identifikáciu tvárou v tvár za fyzickej prítomnosti klienta považujeme za nezastupiteľnú v systéme ochrany pred legalizáciou trestnej činnosti a financovania terorizmu a to z dôvodu,

že na základe osobnej komunikácie a kontaktu s klientom môže pracovník na pobočke spoľahlivo odhaliť podozrenie z legalizácie príjmu z trestnej činnosti a súčasne získať všetky potrebné identifikačné údaje o klientovi, informácie a podklady pre zabezpečenie riadneho overenia identifikácie klienta. Ak zákonodarca predpokladá, že overenie identifikácie klienta prostredníctvom technických prostriedkov¹⁵ je postavené na rovnakú úroveň s overením identifikácie tvárou v tvár a súčasne je overenie identifikácie prostredníctvom technických prostriedkov a postupov z hľadiska dôveryhodnosti výsledku overenia obdobné ako overeniu za fyzickej prítomnosti klienta, tak uvedené nás môže viesť ku konštatovaniu, že overenie identifikácie klienta cez technické prostriedky a postupy môže naplniť literu zákonnej požiadavky podľa Občianskeho zákonníka a to riadneho a dôveryhodného identifikovania konajúcej osoby (klienta) pre zachovanie písomnej formy právneho úkonu.

Vnímanie kvalifikovaného elektronického podpisu ako elektronického podpisu s ktorým je spojená vysoká miera dôveryhodnosti a právnej istoty je možné badať aj v AML zákone, pretože preukázanie sa klienta kvalifikovaným elektronickým podpisom v zmysle § 8 ods. 1 písm. f) AML zákona je jedným z uznaných spôsobov overenia identifikácie klienta a tento spôsob overenia identifikácie klienta je postavený na rovnakú úroveň s identifikáciou za fyzickej prítomnosti klienta. Uvedené iba potvrdzuje závery prezentované v predchádzajúcom texte tohto článku o tom, že kvalifikovaný elektronický podpis má v právnom poriadku SR veľmi silné postavenie.

Záver

Primárnym účelom tohto článku bolo priniesť rôzne typy pohľadov (možností) na zachovanie písomnej formy právneho úkonu, ako aj poukázať na skutočnosť, že zákonná požiadavka na obligatornosť písomnej formy zmluvy o spotrebiteľskom úvere čiastočne komplikuje proces uzatvorenia zmluvy na diaľku elektronickými prostriedkami. Na základe uvedených skutočností stojíme na akejsi križovatke či postupovať konzervatívnejším, ale spoľahlivým spôsobom (určenia konajúcej osoby) použitia kvalifikovaného elektronického podpisu, pre ktorého použitie pri kontraktácii s tretími osobami (zatiaľ) nie sú vytvorené podmienky, alebo zvoliť jednoduchšiu a liberálnejšiu cestu použitia jednoduchého elektronického podpisu za súčasného riadneho overenia identifikácie klienta (spotrebiteľa) podľa AML zákona. Každá z týchto možností prináša svoje benefity, ale aj nevýhody. Hlavnou nevýhodou použitia jednoduchého elektronického podpisu je absencia jeho dôveryhodnosti a autenticity. Naopak, tretie strany aj spotrebiteľia boli dlhý čas limitovaný použitím kvalifikovaného elektronického podpisu v súkromnoprávných vzťahoch z dôvodu certifikačnej politiky výhradného vydavateľa kvalifikovaných certifikátov v SR. Avšak vzhľadom na aktuálny trend presunu poskytovania služieb prostredníctvom digitálnych kanálov najmä v dôsledku pandémie COVID-19 a na aktuálne vykonané zmeny v certifikačnej politike výhradného vydavateľa kvalifikovaných certifikátov pre slovenské eID (Qualified trust service provider) sa možno domnievať, že banky/veritelia začnú v blízkej budúcnosti využívať kvalifikovaný elektronický podpis/kvalifikovanú elektronickú pečať na podpisovanie zmlúv o spotrebiteľskom úvere v prostredí svojho internetbankingu a mobilnej aplikácie, čo by nepochybne viedlo k zabezpečeniu vyššej právnej istoty v tejto sfére súkromnoprávných vzťahov. Je potrebné zdôrazniť, že požiadavka písomnosti sa vzťahuje tak na ofertu, ako aj na akcept. To znamená, že tak spotrebiteľ ako aj veriteľ musia urobiť písomné právne úkony, ktoré musia byť totožné čo do obsahu. Tým by sme sa dostali k téme náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá je uzatvorená cez elektronický komunikačný prostriedok.

Zdôrazňujeme, že vyššie uvedené výkladové prístupy sa snažia ponúknuť voľnejšiu interpretáciu dotknutých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktorú sleduje aj súčasná prax pri ponuke spotrebiteľských úverov cez internet. Tento výkladový prístup však nemusí byť akceptovaný. Na druhej strane, odlišný výkladový prístup je možné vidieť aj v už vyššie citovanom rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR 33 Cdo 3210/2007. Na základe tohto rozhodnutia, v českej právnej teórii, ktorá ma obdobnú právnu úpravu elektronického podpisovania ako slovenská právna úprava, vidieť tendenciu prikloniť sa k tomu, že na zachovanie písomnej

15 Podmienky využívania tohto druhu overenia identifikácie klienta upravuje Stanovisko Útvary dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska z 10. decembra 2018 č. 1/2018 k identifikácii a overeniu identifikácie klienta – fyzickej osoby, bez jej fyzickej prítomnosti prostredníctvom technických prostriedkov a postupov podľa zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a financovaním terorizmu. Dostupné na internete: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/Stanovisko1_2018.pdf.

16 Porovnaj LAVICKÝ, Petr et al. Občanský zákoník I. Obecná část. (§ 1 až § 654). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. (k § 561 a § 562 z. č. 89/2012 Sb.); ŠVESTKA, Jiří et al. Občanský zákoník I. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009 k § 40 odst. 4 OZ.

formy právneho úkonu je potrebné využiť kvalifikovaný elektronický podpis, pretože jedine ten z hľadiska bezpečnosti a určiteľnosti konajúcej osoby spĺňa podmienky na zachovanie písomnej formy,¹⁶ i keď sme sa v predchádzajúcom texte tohto článku snažili poukázať aj na možnosti a benefity použitia iných foriem elektronického podpisu, ktoré sa javia ako vhodné pre zachovanie písomnej formy zmluvy o spotrebiteľskom úvere – a to buď v podobe použitia jednoduchého elektronického podpisu spolu s riadnym overením identifikácie klienta podľa AML zákona alebo zdokonaleného elektronického podpisu. ■

RESUMÉ

Možnosti zachovania požiadavky na obligatórnu písomnú formu zmluvy o spotrebiteľskom úvere pri jej uzatvorení na diaľku

Predkladaný článok sa podrobne venuje súčasným legislatívnym možnostiam uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na diaľku prostredníctvom elektronických prostriedkov, ktorá má v zmysle § 9 ods. 1 tohto zákona obligatórne stanovenú písomnú formu.

SUMMARY

How to Meet the Requirement of a Written Form of Distance Consumer Credit Agreements

The article in a detail deals with the existing legislation applicable to the possibilities of making distance consumer credit agreement under Act No. 129/2010 Coll. on the Consumer Credits and Other Credits and Loans to Consumers as amended (the "Act") which are entered into electronically, but which mandatorily by virtue of Sec. 9(1) of the Act must be have a written form.

ZUSAMMENFASSUNG

Möglichkeiten der Erhaltung des obligatorischen Schriftformerfordernisses beim Vertrag über den Verbraucherkredit bei dessen Fernabschluss

Der vorliegende Artikel widmet sich ausführlich den aktuellen legislativen Möglichkeiten beim Fernabschluss eines Vertrages zum Verbraucherkredit über elektronische Mittel nach dem Gesetz Nr. 129/2010 der Gesetzsammlung über Verbraucherkredite und andere Verbraucherkredite und Darlehen und über die Änderung und Ergänzung einiger Gesetze in der Fassung der späteren Vorschriften, der nach dem § 9 Absatz 1 dieses Gesetzes eine obligatorisch festgehaltene Schriftform hat.

Rozdiely medzi spôsobom konania štatutárneho orgánu a obmedzením konania štatutárneho orgánu

JUDr. Imrich Torma, LL.M

Novelou Obchodného zákonníka (ďalej len „OBZ“) zákonom č. 390/2019 Z. z. (ďalej len „novela OBZ“) došlo s účinnosťou k 1. 10. 2020 okrem iných významných zmien v OBZ aj k úprave znenia § 13 ods. 4 OBZ, ktorý upravuje konanie podnikateľa a najmä obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu. Zrejším cieľom zákonodarcu v tejto časti novely OBZ bolo zvýrazniť zákaz obmedzenia oprávnenia štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti ako aj neúčinnosť takéhoto obmedzenia oprávnenia štatutárneho orgánu vo vzťahu k tretím osobám. Keďže v praxi často dochádza k zámene medzi spôsobom konania štatutárneho orgánu a obmedzením štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti, predmetom tohto príspevku je priblíženie rozdielov medzi spôsobom konania štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti a obmedzením konania štatutárneho orgánu v zmysle právnej úpravy v OBZ.

Novela Obchodného zákonníka a jej aplikácia

Novelou Obchodného zákonníka¹ (ďalej len „OBZ“) zákonom č. 390/2019 Z. z. (ďalej len „novela OBZ“) došlo okrem iných významných zmien v OBZ aj k úprave znenia § 13 ods. 4,² ktorý upravuje konanie podnikateľa a najmä obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu. Vychádzajúc z dôvodovej správy³ k novele OBZ bolo cieľom zákonodarcu zvýrazniť zákaz obmedzenia

JUDr. Imrich Torma, LL.M absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a postgraduálne štúdium na Fakultät für Rechtswissenschaft, Universität

Hamburg. V súčasnosti pôsobí ako advokát a partner v advokátskej kancelárii so sídlom v Košiciach. Je rozhodcom Rozhodcovského súdu SAK.

Dané **obmedzenia** sa často v praxi **nesprávne zapisovali ako údaj o „uvedení spôsobu, akým táto osoba (rozumieaj fyzická osoba, ktorá je štatutárnym orgánom alebo jeho členom) koná v mene zapísanej osoby“**, ktorý predpokladá § 2 ods. 1 písm. e) zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri (...) V danej súvislosti je potrebné upozorniť, že v odborných kruhoch panuje jednota v tom, že je potrebné (a nevyhnutné) **v praxi dôsledne rozlišovať medzi určením spôsobu konania v mene spoločnosti a obmedzením oprávnenia konať v mene spoločnosti, ktoré nie sú totožnými pojmami**, so všetkými z toho vyplývajúcimi dôsledkami. Navrhované doplnenie má teda za cieľ precizovať predmetnú právnu úpravu a tým prispieť k jej jednotnému výkladu a aplikácii.⁴

oprávnenia štatutárneho orgánu konať ako aj neúčinnosť takéhoto obmedzenia oprávnenia štatutárneho orgánu vo vzťahu k tretím osobám. Zákonodarca svoj postoj odôvodňuje tým, že „v aplikačnej praxi registrových súdov sa možno často stretnúť s tým, že právnické osoby navrhujú do obchodného registra **zapisovanie obmedzení** (často veľmi popisného až technického charakteru), čo u tretích osôb môže vytvárať stav právnej neistoty (...). Navrhuje sa preto situáciu, pokiaľ ide o zápisy do obchodného registra, precizovať tak, že **do obchodného registra nebude vôbec možné zapisovať obmedzenia štatutárneho orgánu konať za zapísanú právnickú osobu.**

1 Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

2 Znenie § 13 ods. 4 OBZ po novele: „**Obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu konať, nie je účinné voči tretím osobám ani v prípade, keď bolo zverejnené. Ak ide o podnikateľa, ktorý sa zapisuje do obchodného registra, obmedzenie štatutárneho orgánu podľa prvej vety sa do obchodného registra nezapisuje.**“

3 Osobitná časť dôvodovej správy k dispozícii na adrese: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=469985>

4 Osobitná časť dôvodovej správy k novele OBZ, k bodu 3 (§13 ods. 4)

5 Novela OBZ v časti k § 13 ods. 4 OBZ nadobudla účinnosť k 1. 10. 2020

6 Napr.: <https://www.polacekpartners.sk/clanok/viete-ake-udaje-budu-od-oktobra-vmazane-z-obchodneho-registra>, <https://www.lysinarosko.sk/vybrane-zmeny-v-obchodnom-zakonniku-ucinne-od-01102020-sposob-konania-statutarneho-orga-nu-v-mene-spolocnosti>, <https://stentors.eu/sk/clanky/na-co-si-davat-pozor-pri-podavani-navrhu-do-obchodneho-registra>, <https://maronekpartners.sk/blog/zmeny-v-obmedzeniach-konania-statutara>, <https://www.havelpartners.cz/najdolezitejsie-zmeny-obchodneho-zakonnika-od-1-oktobra-2020/> a mnohí ďalší

7 § 133 ods. 1 OBZ: *Štatutárnym orgánom spoločnosti je jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak.*

8 § 768s ods. 12 OBZ: *„Fyzické osoby oprávnené konať v mene zapísanej osoby, ktorá má v obchodnom registri zapísané obmedzenie štatutárneho orgánu konať za právnickú osobu podľa predpisov účinných do 30. septembra 2020, sú povinné zosúladiť zápis v obchodnom registri s týmto zákonom pri podaní najbližšieho návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov, najneskôr však do 30. septembra 2021.“*

Po prijatí novely OBZ sa s blížiacim dátumom jej účinnosti⁵ začali objavovať rôzne stanoviská,⁶ ktoré sa viac či menej zaoberali aj vplyvom novely OBZ na obmedzenia oprávnenia štatutárneho orgánu konať. Hlavnou myšlienkou stanovísk vo vzťahu k zmene § 13 ods. 4 OBZ je, že zápisy v znení napr.: „... v mene spoločnosti koná každý konateľ samostatne, avšak v prípade právnych úkonov s hodnotou prevyšujúcou sumu 5 000 eur konajú aspoň dvaja konatelia spoločne...“ alebo „... v mene spoločnosti koná každý konateľ samostatne, avšak v prípade akéhokoľvek nakladania s nehnuteľnosťami je potrebné konanie dvoch konateľov spoločne“ sú vnímané ako obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu konať a nie ako určenie spôsobu konania štatutárneho orgánu s ohľadom na § 133 ods. 1 OBZ.⁷ Predmetné stanoviská týkajúce sa § 13 ods. 4 OBZ môžu byť mäťúce a tým mať dosah na právnu istotu účastníkov právnych vzťahov.

Uvedené rozlišovanie medzi obmedzením oprávnenia štatutárneho orgánu konať a spôsobom konania v mene spoločnosti je nevyhnutné aj z dôvodu, že novela OBZ⁸ súčasne stanovuje povinnosť zosúladiť zápis v obchodnom registri týkajúci sa obmedzenia štatutárneho orgánu konať za právnickú osobu pri podaní najbližšieho návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov, najneskôr však do 30. septembra 2021. V prípade nesplnenia tejto povinnosti registrový súd vyzve navrhovateľa na odstránenie nedostatkov v lehote 15 dní od doručenia výzvy s poučením o následkoch neodstránenia nedostatkov. Márne uplynutie lehoty podľa predchádzajúcej vety má za následok, že súd na návrh na zápis zmeny zapísaných údajov neprihliada. Konanie podľa predchádzajúcej vety sa považuje za konanie zastavené pre nedostatok právomoci.⁹ Súčasne registrový súd v zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri (ďalej len „ZoOR“) v znení neskorších predpisov uloží fyzickej osobe oprávnenej konať v mene zapísanej právnickej osoby pokutu do výšky 3 310 eur.

Spôsob konania štatutárneho orgánu

Spôsobom konania fyzických osôb konajúcich v mene spoločnosti sa prejavuje vôľa právnickej osoby navonok voči tretím osobám v zmysle ustanovení Obchodného zákonníka a podľa ustanovení dohodnutých v spoločenskej zmluve. Nedodržanie spôsobu konania v mene spoločnosti môže v konečnom dôsledku viesť k neplatnosti právneho úkonu, pretože vôľa právnickej osoby navonok voči tretím osobám nebola prejavovaná zákonom predpokladaným spôsobom, t. j. určeným spôsobom konania v mene spoločnosti.¹⁰ V prípade konania osôb oprávnených konať v mene právnickej osoby ako štatutárny orgán musí byť dodržaný zákonom (spoločenskou zmluvou alebo stanovami) určený spôsob konania fyzických osôb, aby bolo možné dospieť k záveru, že konanie určitej fyzickej osoby (vykonávajúcej pôsobnosť štatutárneho orgánu) v čase jej konania predstavuje prejav vôle právnickej osoby. Predmetné konštatovanie sa týka dodržania minimálneho počtu osôb vykonávajúcich pôsobnosť viacčlenného štatutárneho orgánu pri konaní v mene právnickej osoby, pričom ho nemožno automaticky aplikovať aj na prípadné formálne nedostatky, akými sú napr. neuvedenie mena alebo funkcie konajúcej osoby, ak je zřejmé, aká osoba a v akom postavení listinu podpísala, prípadne neprípojenie pečiatky spoločnosti, hoci je takáto podmienka zapísaná pri spôsobe konania štatutárneho orgánu v obchodnom registri a podobne.¹¹

Z dôvodu názornosti sa ďalej zameriame len na konateľa ako štatutárny orgán spoločnosti s ručením obmedzeným, avšak závery z toho plynúce je možné aplikovať aj na právne postavenie iných štatutárnych orgánov, napr. predstavenstvo v akciovej spoločnosti, zohľadniac pritom zákonom stanovené odlišnosti.¹²

Konateľa ako štatutárny orgán spoločnosti s ručením obmedzeným definuje § 133 OBZ. V zmysle § 133 ods. 1 OBZ je štatutárnym orgánom spoločnosti jeden alebo viac konateľov. Ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak. Určenie spôsobu konania v mene spoločnosti s ručením obmedzeným je obligatórnou náležitosťou spoločenskej zmluvy,¹³ pričom táto povinnosť sa týka nielen prvých konateľov spoločnosti a ich spôsobu konania ale všetkých konateľov po celú dobu trvania spoločnosti s ručením obmedzeným, keďže spôsob konania sa zapisuje do obchodného registra u každého konateľa.¹⁴ V rámci spôsobu konania teda **OBZ predpokladá samostatné konanie každého konateľa spoločnosti, pričom dispozitívne umožňuje, aby v prípade viacerých konateľov spoločnosti určila spoločenská zmluva spôsob, akým títo konajú za spoločnosť.** Vychádzajúc z citovaného

znenia § 133 ods. 1 OBZ môže spoločenská zmluva v prípade viacerých konateľov spoločnosti určiť spôsob konania, pričom OBZ pre určenie spôsobu konania konateľa **nestanovuje žiadne limity ani príkladmo neuvádza predpokladané spôsoby konania**. Rovnako limity nie sú uvedené ani pri zápise do obchodného registra v zmysle § 2 ZoOR. Možno tiež zdôrazniť, že hoci OBZ počíta u spoločnosti s ručením obmedzeným s možnosťou vydania stanov,¹⁵ určenie spôsobu konania v stanovách odlišne od spoločenskej zmluvy nemá žiadnu relevanciu, keďže OBZ počíta s úpravou spôsobu konania výlučne v spoločenskej zmluve (§ 133 ods. 1 OBZ).

V odbornej literatúre¹⁶ možno nájsť nasledovné vymedzenie spôsobu konania konateľa v prípade:

„Pokiaľ ide o možnosti úpravy spôsobov konania v mene spoločnosti pre prípad, že štatutárny orgán pozostáva z viacerých členov, V. Novotná vymenovala niekoľko **spôsobov**, o ktorých zrejme nebude pochyb:

- a) **samostatné konanie** ktoréhokoľvek člena štatutárneho orgánu,
  - b) **spoločné konanie všetkých členov** štatutárneho orgánu,
  - c) **spoločné konanie niekoľkých členov** štatutárneho orgánu,
  - d) **určenie osoby**, ktorá môže konať **spoločne s ktorýmkoľvek ďalším alebo niekoľkými ďalšími členmi**,
  - e) **samostatné alebo spoločné konanie osôb výslovne (menovite) určených**.¹⁷
- I. Štenglová a M. Bartošiková dopĺňujú tento výpočet o nasledovné **spôsobov**:
- f) **vymedzenie niektorých vecí**, v ktorých musia členovia štatutárneho orgánu konať spoločne,
  - g) **úprava**, podľa ktorej môže členovia štatutárneho orgánu konať **odlišne pri písomných a odlišne pri iných úkonoch**.¹⁸

Na tomto mieste si teda možno položiť otázku, či si spoločníci spoločnosti s ručením obmedzeným môžu aj po novele OBZ v spoločenskej zmluve spoločnosti, ktorá má viacerých konateľov, upraviť ich spôsob konania niektorým z uvádzaných spôsobov. Domnievame sa, že spôsoby konania uvádzané vyššie pod písmenami a) až e) možno akceptovať aj za súčasného právneho stavu. Vychádzajúc z dôvodovej správy, spôsoby konania podľa písm. d) a e) by však mohol zákonodarcu (a v zmysle dôvodovej správy k novele OBZ aj verejnosť) nesprávne subsumovať nie pod spôsob konania, ale pod obmedzenie oprávnenia konateľa spoločnosti (štatutárneho orgánu).¹⁹ Vychádzajúc z uvedeného, najväčšie pochybnosti, či ide o spôsob konania alebo naopak, o obmedzenie oprávnenia konateľa spoločnosti, vyvolávajú spôsoby konania prezentované vyššie pod písm. f) a g). V praxi možno za spôsoby konania v zmysle písm. f) a g) považovať napríklad:

- „... v mene spoločnosti koná každý konateľ samostatne, avšak **v prípade právnych úkonov s hodnotou prevyšujúcou sumu 5 000 eur konajú aspoň dvaja konatelia spoločne...**“ alebo
- „... v mene spoločnosti koná každý konateľ samostatne, avšak **v prípade akéhokoľvek nakladania s nehnuteľnosťami je potrebné konanie dvoch konateľov spoločnosti...**“
- „... v mene spoločnosti koná pri písomných úkonoch každý konateľ samostatne, a pri úkonoch v ústnej forme vždy najmenej dvaja konatelia spoločne...“

Aj ďalší autori považovali za prípustné, aby bol „spôsob konania uvedený spôsobom, že konatelia sú oprávnení konať samostatne v prípade právnych úkonov s hodnotou napríklad do 10 000 eur a pri právnych úkonoch s vyššou hodnotou sú povinní konať spoločne. Takéto určenie spôsobu konania môže byť v súlade s ods.1 druhá veta a nevzťahuje sa naň ods. 3, ale iba za podmienky dodržania určitosti stanovenia hodnoty právneho úkonu.“²⁰ V odbornej literatúre²¹ však možno nájsť aj opačný názor, ktorý poukazuje práve na možnú nejednoznačnosť spomínaných ustanovení, v dôsledku čoho autori nepovažovali za „lege artis určenie spôsobu konania, pri ktorom je vymedzená určitá čiastka v eurách ako limit pre konanie jedného člena štatutárneho orgánu, resp. vymedzenie istých úkonov (nakladanie s nehnuteľnosťami) a to pre ich nejednoznačnosť.“ Iný autor²² uvádza, že „problémy spôsobovali aj formulácie, ktoré diferencovali oprávnenie k uzatváraniu zmlúv bežných a napr. zmlúv týkajúcich sa nehnuteľností medzi jedným členom predstavenstva a všetkými členmi. Má za to, že názorová zhoda však už dnes panuje v tom, že určenie finančného limitu pri konaní štatutárneho orgánu nie je určením spôsobu jeho konania a ako také by sa nemalo zapisovať do obchodného registra a malo by sa považovať iba za interné obmedzenie oprávnenia konateľ navonok.“ S týmto názorom sa nestotožňujeme, práve naopak. Dokiaľ **príslušné ustanovenie v spoločenskej zmluve spoločnosti s ručením obmedzeným predpokladá uvedenie hodnoty úkonu, ktorá je rozhodujúca pre zmenu v spôsobe konania za spoločnosť** (najčastejšie 1 konateľ vs. 2 a viacerí spolu) **či výpočet úkonov** (napr. prevody nehnuteľností), **ktoré môžu vykonávať**

9 § 768s ods. 13 OBZ

10 BLAHA, M., In: PA-TAKYOVÁ, M. a kol. Obchodný zákonník. 5. vydanie. Bratislava: Nakladateľstvá C. H. Beck, 2017, s. 579

11 Najvyšší súd Slovenskej republiky, sp. zn. 3Obdo/65/2020, bod 11.1 odôvodnenia rozhodnutia

12 Napr. absenciu povinnosti stanoviť počet konateľov spoločnosti v spoločenskej zmluve oproti stanovám akciovéj spoločnosti

13 § 110 ods. 1 písm. e) OBZ: *mená a bydliská a rodné čísla prvých konateľov spoločnosti a spôsob, akým konajú v mene spoločnosti; pri zahraničnej fyzickej osobe sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené,*

14 § 2 ods. 1 písm. e) prvá časť vety ZoOR: *meno, priezvisko, bydlisko, dátum narodenia a rodné číslo alebo iný identifikačný údaj, ak rodné číslo nie je pridelené fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom alebo jeho členom, s uvedením spôsobu, akým táto osoba koná v mene zapísanej osoby, a s uvedením dňa vzniku a po jej skončení dňa skončenia funkcie;*

15 § 110 ods. 2 OBZ: *„Spoločenská zmluva môže určiť, že spoločnosť vydá stanovy, ktoré upravia vnútornú organizáciu spoločnosti a podrobnejšie niektoré záležitosti obsiahnuté v spoločenskej zmluve.“*

16 GRABAN, A.: Konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, 1. časť, Bulletin slovenskej advokácie roč. 2006 číslo 5, s. 24

- 17 NOVOTNÁ, V.: K některým otázkám zápisu statutárního orgánu obchodní společnosti do obchodního rejstříku (I. část). In: Právní praxe v podnikání č. 10/1997, s. 4. In: Graban, A.: Konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, 1. časť, Bulletin slovenskej advokácie roč. 2006 č. 5, s. 24
- 18 ŠTENGLOVÁ, I. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 9. vydání. Praha : C. H. Beck 2004, s. 418 a s. 678. in: GRABAN, A.: Konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, 1. časť, Bulletin slovenskej advokácie roč. 2006 číslo 5, s. 24
- 19 Najmä s ohľadom, že pri viacerých konateľoch, ktorí môžu a zároveň nemôžu konať súčasne, by toto mohlo byť zo strany registrového súdu považované za „obmedzenia“ s odkazom na veľmi popisný až technický charakter, ktorý by mohol u tretích osôb vytvárať stav právnej neistoty a zakladať aj isté nároky na strane informačných systémov verejnej správy a taktiež aj registrových súdov – viď Osobitná časť dôvodovej správy k novele OBZ, k bodu 3 (§ 13 ods. 4)
- 20 OVEČKOVÁ, O. a kol., Obchodný zákonník, Veľký komentár, Bratislava : Wolters Kluwer s. r. o., 2017, s. 951
- 21 PATAKYOVÁ, M., a kol., Obchodný zákonník. 5. vydanie. Bratislava : Nakladateľství C. H. Beck, 2017, s. 53
- 22 ČURILLA, D.: Konanie obchodných spoločností, Dane a účtovníctvo v praxi, 9/2020, s. 34
- 23 § 133 ods. 1 českého OBZ v znení platnom v čase vyhlásenia rozhodnutia:

konatelia iba spoločne, hoci inak konajú samostatne, **nemožno toto ustanovenie podľa nášho názoru považovať za obmedzenie spôsobu konania za spoločnosť, ale za určenie spôsobu konania za spoločnosť**, ktorý je dovolený v zmysle § 133 ods. 1 OBZ druhá veta *in fine*. Možno tiež poukázať na Rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn.: 29 Cdo 301/2010, ktorý poskytol výklad k § 133 ods. 1²³ zákona č. 513/1991 Zb. platného v Českej republike, ktoré však v zásade zodpovedá zneniu slovenského OBZ. V zmysle uvedeného rozhodnutia „*určuje-li společenská smlouva a podle ní v obchodním rejstříku zapsaný způsob jednání za společnost s ručením omezeným, že každý z jednatelů je oprávněn jednat za společnost samostatně v obchodních případech, jejichž hodnota nepřevyšuje 40 000 Kč a v obchodních případech, jejichž hodnota převyšuje 40 000 Kč, jednají oba jednatele společně, jde v části týkající se společného jednání jednatelů o určení způsobu jednání jménem společnosti podle ustanovení § 133 odst. 1 obch. zák. a nikoli o omezení jednatelského oprávnění ve smyslu ustanovení § 133 odst. 2 (na Slovensku § 133 ods. 3 OBZ, pozn. autora) obch. zák.*“²⁴

Zákonodarca poukazuje na možnú právnu neistotu tretích osôb v dôsledku zápisu takéhoto spôsobu konania do obchodného registra. Nemožno vylúčiť, že v niektorých prípadoch si spoločníci v spoločenskej zmluve dohodnú komplikovaný spôsob konania konateľov v mene spoločnosti. Racionálne využívanie dispozitívnych oprávnení právnych predpisov je však vždy v rukách subjektov, ktorým to daná právna úprava umožňuje. Napriek existencii neobmedzenej možnosti úpravy spôsobu konania za spoločnosť sa domnievame, že významná väčšina všetkých spoločností s ručením obmedzeným využíva jednoduchú úpravu spôsobu konania v mene spoločnosti, a to či už samostatným konaním konateľov alebo ich spoločným konaním. Len ťažko si možno predstaviť, že v trhovom prostredí by dokázala dlhodobo existovať spoločnosť, ktorá by mala spôsob konania za spoločnosť zakotvený neprehľadne či nedôveryhodne.

Ak zákonodarca hodlal novelou OBZ docieľiť, aby²⁵ bolo možné zapísať **iba presne určené spôsobu konania** (napr. samostatne, spoločne), či už z dôvodu právnej istoty tretích osôb alebo nárokov na strane informačných systémov verejnej správy s dôsledkom, že čokoľvek iné by bolo považované za obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti, mal okrem novelizácie § 133 ods. 2 OBZ náležitým spôsobom novelizovať aj predchádzajúce ustanovenie OBZ. V podstate každé dispozitívne ustanovenie právneho poriadku môže byť aplikujúcimi subjektmi využívané *ad absurdum*. Ponechanie dispozitívnosti právnej normy § 133 ods. 1 OBZ druhá veta *in fine* však nemôže byť zákonodarcom pričítavané na ťarchu subjektov, ktoré túto dispozitívnosť využijú a spôsob konania si upravia v širšom rozsahu alebo iným spôsobom, ako to pôvodne predpokladal zákonodarca. Extrémne excesy má možnosť zákonodarca riešiť zmenou právnej úpravy.

S ohľadom na uvedené argumenty sa domnievame, že **súčasná právna úprava**, navzdory cieľom smerujúcim k prijatiu novely OBZ, **žiadnym spôsobom nevyklučuje možnosť zápisu spôsobu konania** v znení napr.: „*v mene spoločnosti koná každý konateľ samostatne v právnych úkonoch, ktorých hodnota neprevyšuje sumu 5 000 eur; v prípade právnych úkonov, ktorých hodnota prevyšuje sumu 5 000 eur konajú v mene spoločnosti vždy (aspoň) dvaja konatelia spoločne.*“ a pod. Súd, ktorý vedie obchodný register, by takýto spôsob konania štatutárneho orgánu mal do obchodného registra zapísať aj po novele OBZ.

Pre úplnosť je potrebné pripomenúť, že určeníu spôsobu konania v mene spoločnosti nezodpovedá taká úprava v spoločenskej zmluve, podľa ktorej konateľ koná spolu s prokuristom. Prokurista, na rozdiel od konateľa spoločnosti, nekoná priamo v mene spoločnosti, ale koná ako jej zástupca „za spoločnosť“. Zákon však vyžaduje určenie spôsobu konania „v mene spoločnosti“. Spoločnému konaniu člena štatutárneho orgánu a prokuristovi odporuje aj § 133 OBZ, podľa ktorého je štatutárnemu orgánu spoločnosti priznaná akákoľvek pôsobnosť, pokiaľ ju zakladateľské dokumenty nezveria jej inému orgánu. Prokurista však nie je orgánom spoločnosti. Možno súhlasiť s právnym názorom vyjadreným v rozhodnutí NS SR,²⁶ že *viazanosť konania člena štatutárneho orgánu na konanie prokuristu môže byť realizovaná len ako vnútorné obmedzenie konateľského oprávnenia štatutárneho orgánu, či prokúry v rámci úpravy obsiahnutej v Obchodnom zákonníku. Spoločné konanie za spoločnosť prokuristom a konateľom spoločnosti, nie je podľa Obchodného zákonníka prípustné a nie je ho možné vyvodzovať ani v spojení s § 2 ods. 1 písm. e/, písm. g/ ZoOR. Zápis skutočnosti, podľa ktorej prokurista za spoločnosť koná spoločne s aspoň jedným konateľom spoločnosti, znamená, že prokurista je v rovnakom postavení, ako konateľ spoločnosti, resp. štatutárnym orgánom spoločnosti, ktorým podľa § 133 ods. 1 OBZ, nie je.*

Obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu konať

Pri vymedzení rozsahu konateľského oprávnenia je potrebné poukázať na § 20 ods. 1 Občianskeho zákonníka (OZ), podľa ktorého konateľ ako štatutárny orgán má právo konať vo všetkých veciach spoločnosti. Jedná sa o tzv. generálne konateľské oprávnenie.²⁷

V prípade záujmu spoločníkov o nastavenie vnútorných pravidiel v spoločnosti pre úkony konateľov majú spoločníci možnosť stanoviť **interné pravidlá v spoločenskej zmluve**, prípadne na **valnom zhromaždení**, ako to predpokladá § 133 ods. 3 OBZ. Takéto **obmedzenie je však voči tretím osobám neúčinné**, a teda spoločnosť bude z úkonov konateľa zaviazaná aj v prípade, ak tento nedodrží pravidlá a podmienky stanovené v spoločenskej zmluve či v rozhodnutí valného zhromaždenia. Spoločnosť však nastavením takýchto pravidiel môže získať právny rámec pre uplatňovanie nárokov voči konateľom v zmysle § 135a OBZ, najčastejšie z dôvodu náhrady škody.

Obmedzenie konateľského oprávnenia do vnútra spoločnosti (bez právneho významu voči tretím osobám) sa môže týkať nielen prípadu viacerých konateľov, ale **takto možno obmedziť aj jediného konateľa spoločnosti, ktorý za spoločnosť koná vždy samostatne**. Toto obmedzenie môže mať rôzne formy a môže sa vzťahovať na rôzne úkony konateľa. Obmedzenie práva konateľa konať v mene spoločnosti v praxi obvykle spočíva v povinnosti informovať orgány spoločnosti o úmysle uzatvoriť takýto úkon spolu s predložením dostupných informácií, ktoré konateľ zabezpečil postupom v zmysle § 135a ods. 1 OBZ²⁸ vyžiadať si k v spoločenskej zmluve určeným úkonom súhlas iného orgánu spoločnosti, či už dozornej rady prípadne valného zhromaždenia, eventuálne aj prokuristu, tretej osoby, napr. ovládajúcej osoby,²⁹ advokáta, audítora, daňového poradcu, znalca a pod.

Rozsah obmedzení konateľského oprávnenia nie je v OBZ žiadnym spôsobom definovaný. Spoločenská zmluva preto môže stanoviť podmienky pre akýkoľvek úkon, prípadne môže určiť skupiny úkonov, ktoré majú rôzne stanovené obmedzenia. Pri niektorých úkonoch môže postačovať predloženie informácie o úmysle uzatvoriť zmluvu, zatiaľ čo u iných úkonov môže byť obmedzenie viazané na súhlas či kontrasignáciu iného orgánu spoločnosti. Dokonca možno konateľa smerom dovnútra obmedziť aj vo vzťahu k hodnote právnych úkonov, a to tak, že konateľ spoločnosti od určitej hodnoty právneho úkonu, napr. 10 000 eur bude potrebovať predchádzajúci súhlas valného zhromaždenia alebo dozornej rady.³⁰

Neúčinnosť uvedených obmedzení vo vzťahu k tretím osobám platí z dôvodu, že sú výsledkom zmluvnej slobody spoločníkov, prejavom ich rozhodnutia o vnútornom usporiadaní spoločnosti a nebolo by spravodlivé a najmä praktické od tretích osôb požadovať, aby sa s nimi oboznámili.³¹

Základný rozdiel medzi spôsobom konania konateľa v mene spoločnosti a obmedzením oprávnenia konateľa konať v mene spoločnosti možno vidieť **v tom, že pri spôsobe konania v mene spoločnosti (§ 133 ods. 1 OBZ) konateľ (konatelia) pri kreovaní a prejave vôle konajú autonómne** a do tohto procesu prejavu vôle smerom navonok k tretím osobám nevstupuje žiaden iný orgán spoločnosti (valné zhromaždenie, dozorná rada) či tretia osoba, **zatiaľ čo v prípade obmedzenia oprávnenia konať za spoločnosť (§ 133 ods. 3 OBZ) je kreovanie vôle a jej prejav vždy viazané napríklad na splnenie úkonu smerujúceho dovnútra spoločnosti za účelom splnenia povinností stanovených v spoločenskej zmluve** (predloženie listiny, získanie súhlasu valného zhromaždenia, dozornej rady a pod.). Obmedzenie štatutárneho orgánu konať mu bráni, aby obišiel či porušil pri kreovaní a prejave vôle v spoločenskej zmluve, resp. valným zhromaždením predpísaný postup. Porušenie ustanoveného postupu má za následok zodpovednosť konateľa do vnútra spoločnosti, voči spoločníkom. Vo vzťahu k tretím osobám, ktoré daný právny úkon so spoločnosťou uzatvárajú, je takéto porušenie povinnosti konateľom právne bezvýznamné, keďže voči nim je neúčinné.

Napriek vyššie uvedenému, v rozhodovacej praxi slovenských súdov možno nájsť aj publikovaný a často citovaný Rozsudok Najvyššieho súd Slovenskej republiky (NS SR) sp. zn.: 5 Cdo 42/2007³² zo dňa 31. 1. 2008, v ktorom je uvedený: „*Pre rozhodnutie veci bolo dôležité predovšetkým posúdenie otázky, či postup podľa §13 ods. 3 stanov žalovaného v znení zo dňa 3. októbra 2000 (zmluvy o prevode nehnuteľného majetku žalovaného mali okrem predsedu predstavenstva podpísať aj ďalší členovia predstavenstva a všetci členovia dozornej rady, pričom všetky podpisy na týchto zmluvách museli byť úradne overené) mal byť zachovaný aj pri uzavieraní zmlúv o budúcej zmluve zo 17. mája 2003. (...) Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že zmluvy o budúcej zmluve zo 17. mája 2003 s predmetom záväzku uzavrieť v budúcnosti zmluvy o prevode nehnuteľných vecí (...)*

(1) Statutárným orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů. Je-li jednatelů více, je oprávněn jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, **nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy jinak**.

24 <https://www.zakony-prolidi.cz/judikat/nsucr/-29-cdo-301-2010>

25 Osobitná časť dôvodovej správy k novele OBZ, k bodu 3 (§13 ods. 4)

26 Uznesenie NS SR, sp. zn. 2Obdo/44/2020 zo dňa 26. 11. 2020

27 BLAHA, M., In: PATAKYOVÁ, M., a spol. Obchodný zákonník. 5. vydanie. Bratislava: Nakladateľství C. H. Beck, 2017, s. 579.

28 § 135a ods. 1 OBZ:
(1) Konatelia sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. **Najmä sú povinní zaobstarať si a pri rozhodovaní zohľadniť všetky dostupné informácie týkajúce sa predmetu rozhodnutia, zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie tretím osobám by mohlo spoločnosti spôsobiť škodu alebo ohroziť jej záujmy alebo záujmy jej spoločníkov, a pri výkone svojej pôsobnosti nesmú uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých spoločníkov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.**

29 § 66a OBZ

30 Bližšie k tomu: BLAHA, M., In: PATAKYOVÁ, M., a spol. Obchodný zákonník. 5. vydanie. Bratislava: Nakladateľství C. H. Beck, 2017, s. 579.

- 31 OVEČKOVÁ, O. a kol., Obchodný zákonník, Veľký komentár, Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2017, s. 952
- 32 Zverejnený v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR ročník 2009, číslo 2, str. 39 pod č. 15/2009 (R 15/2009)
- 33 v obchodnom registri bolo v čase uzavretia predmetných budúcich zmlúv upravené konanie menom žalovanej tak, že „Predstavenstvo je oprávnené konať v mene spoločnosti vo všetkých veciach. Konať menom spoločnosti a podpísať za spoločnosť vo všetkých veciach okrem zmlúv o prevode nehnuteľného majetku spoločnosti a zmlúv o zriadení záložného a iných vecných práv k nehnuteľnému majetku spoločnosti je oprávnený predseda predstavenstva. Pri uzatváraní zmlúv o prevode nehnuteľného majetku spoločnosti a zmlúv o zriadení záložného a iných vecných práv k nehnuteľnému majetku spoločnosti sa postupuje v zmysle § 13 ods. 3 Stanov spoločnosti v znení zo dňa 3. 10. 2000 tak, že tieto zmluvy okrem podpisu predsedu predstavenstva podpisujú aj všetci ďalší členovia predstavenstva a všetci členovia dozornej rady, pričom všetky podpisy na týchto zmluvách musia byť úradne overené. (II. ÚS 432/08)“
- 34 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 432/08 z 20. 11. 2008, str. 7
- 35 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 432/08 z 20. 11. 2008, str. 13

mali okrem predsedu predstavenstva podpísať aj všetci ďalší členovia predstavenstva a všetci členovia dozornej rady, pričom všetky podpisy na týchto zmluvách mali byť úradne overené. (...)

Podľa dovolacieho súdu bol spôsob konania v mene žalovaného v rozhodnom čase vymedzený jasne a zrozumiteľne,³³ spôsobom, ktorý nevzbudzoval žiadne pochybnosti o tom, kto podpisuje zmluvy o prevode nehnuteľného majetku spoločnosti a zmluvy o zriadení záložného a iných vecných práv k nehnuteľnému majetku spoločnosti.“

Ústavný súd Slovenskej republiky (ÚS SR) v rámci rozhodovania o sťažnosti smerujúcej proti citovanému rozsudku NS SR sp. zn.: 5 Cdo 42/2007 uznesením sp. zn.: II. ÚS 432/08-21 zo dňa 20. 11. 2008 uviedol, že: „Podstata námietok sťažovateľov (...) sa týka ich výhrad k odôvodneniu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 42/2007 z 31. januára 2008, ktorý sa podľa ich názoru nevysporiadal s ich argumentáciou týkajúcou sa skutočnosti, či spôsob konania menom žalovanej spoločnosti, tak ako bol v rozhodnom čase zapísaný v obchodnom registri, umožňoval, aby zmluvu o budúcej kúpnej zmluve za žalovanú platne podpísal iba predseda predstavenstva žalovanej (1), či bol tento zápis spôsobu konania menom žalovanej v obchodnom registri platný (2) a určitý tak, aby bol zachovaný princíp materiálnej publicity zápisu v obchodnom registri (3), či bol zohľadnený úmysel tvorcu tohto spôsobu konania v mene žalovanej, ktorým bol práve predseda predstavenstva (4) a či bolo zohľadnené postavenie predsedu predstavenstva v žalovanej spoločnosti, ktorej bol väčšinovým akcionárom (5).“³⁴

Pre posúdenie ústavnosti vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu považoval ústavný súd za kľúčové zistenie, či je ústavne konformný spôsob, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, resp. svoje stanovisko, že vzhľadom na spôsob konania v mene žalovanej tak, ako bol zapísaný v obchodnom registri v rozhodnom čase, predseda predstavenstva žalovanej nebol spôsobilý sám zaväzovať žalovanú zmluvou o budúcej kúpnej zmluve týkajúcej sa budúcej kúpy nehnuteľného majetku patriaceho do majetku žalovanej. Inými slovami, úlohou ústavného súdu bolo zistiť, či spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, vzhľadom na zistený skutkový stav nie je svojvoľný (arbitráry) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovanej právnej úpravy.³⁵

Vzhľadom na už uvedené závery sa napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 42/2007 z 31. januára 2008 nejaví ako zjavne neopodstatnené, svojvoľné alebo ústavne neudržateľné, resp. spôsobilé vyvolať porušenie sťažovateľmi označených práv zaručených v ústave a dohovore.³⁶

Tieto rozhodnutia boli s ohľadom na svoj význam premietnuté aj do odborných publikácií. Podľa niektorých autorov³⁷ „citované rozhodnutie je dôsledkom nejednoznačnosti kombinovaného spôsobu konania štatutárneho orgánu (podľa povahy právneho úkonu), vyvolávajúceho právnu neistotu tretích osôb a nutnosti individuálneho posudzovania spôsobu konania podľa povahy právneho úkonu. Na základe uvedeného sa preto autori aj naďalej prikláňajú k záveru, že v prípade takto určeného kombinovaného spôsobu konania (rozlíšeného napr. podľa povahy právneho úkonu) nejde o zákonom predpokladaný a dovolený spôsob konania (nepripustnosť z dôvodu rozporu zo zásadou ochrany právnej istoty tretích osôb) a považujeme takto určený spôsob konania za obmedzenie samostatného konateľského oprávnenia preferovaného zákonom (oprávnenie konať samostatne len v určitých prípadoch je obmedzené povinnosťou v iných prípadoch konať spoločne dvoma alebo viacerými konateľmi). V dôsledku uvedeného, preto zastávame názor (pozri výklad k § 13), že zverejnenie takto určeného spôsobu konania nie je účinné voči tretím osobám (§ 13 ods. 3, § 133 ods. 3).“

Je potrebné zdôrazniť, že aj na základe týchto rozhodnutí bolo judikované, že „Pokiaľ z výpisu z obchodného registra vyplýva určitý spôsob konania štatutárneho orgánu obchodnej spoločnosti, treba ho dodržať nielen pri uzatváraní kúpnej zmluvy, ale aj pri uzavretí zmluvy o budúcej zmluve (§ 50a Občianskeho zákonníka). Ak sa u obchodnej spoločnosti pre formu prejavu jej vôle v zmluve o prevode jej nehnuteľného majetku vyžadujú podpisy všetkých členov predstavenstva spoločnosti, takto ustanovenú formu prejavu treba dodržať nielen v samotnej kúpnej zmluve, ale aj v zmluve o budúcej zmluve (§ 50a Občianskeho zákonníka).“³⁸ Ďalej je rozhodnutie R 15/2009 využívané aj na potvrdenie materiálnej publicity obchodného registra.

V súvislosti s právnou vetou uvedenou v rozhodnutí, možno súhlasiť s tým, že rovnaký spôsob konania štatutárneho orgánu má byť aplikovaný pri zmluve o budúcej zmluve, ako aj pri samotnej zmluve. S vyššie uvedenými rozhodnutiami NS SR i ÚS SR v časti, keď považujú podpisovanie členov dozornej rady³⁹ za spôsob konania za spoločnosť, však súhlasiť nemožno. Tiež sa

nestotožňujeme ani s vyššie uvedeným názorom M. Blahu ohľadom neúčinnosti zápisu kombinovaného spôsobu konania za spoločnosť.

V prvom rade sme toho názoru, že uvedené rozhodnutia sú učebnicovým **príkladom obmedzenia oprávnenia štatutárneho orgánu** (v danom prípade predstavenstva, keďže sa týkajú akciovej spoločnosti) **kontrasignáciou právneho úkonu zo strany členov dozornej rady** a na tieto obmedzenia (v rozsahu osvedčených podpisov členov dozornej rady) sa nemá prihliadať, pričom tieto obmedzenia nemali byť do obchodného registra ani zapísané. Na ich podklade však možno názorne ilustrovať, že hoci to v danom prípade zo strany najvyšších súdnych autorít nebolo tak posúdené, **obmedzenie konania za spoločnosť je zjavné v prípade, ak sa k prejavu vôle zo strany štatutárneho orgánu vyžaduje aj prejav iného orgánu spoločnosti**. Oproti tomu, ak je pre rôzne právne úkony (úkony do určitej hodnoty a nad túto hodnotu, prípadne úkony týkajúce sa nehnuteľností a pod.) ako spôsob prejavu vôle v spoločenskej zmluve definovaný iný potrebný počet konateľov, ktorí prejavujú súhlasnú vôľu s daným právnym úkonom, takéto ustanovenie je potrebné vykladať ako určenie spôsobu konania za spoločnosť. Na podporu tohto tvrdenia možno uviesť nielen vyššie citované rozhodnutia NS SR a ÚS SR, ale aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky. Mám za to, že registrové súdy budú musieť uvedené rozhodnutia pri rozhodovaní vziať do úvahy a pôvodný zámér zákonodarcu ostane bez spresnenia zákonnej úpravy v § 133 ods. 1 príp. ods. 3 OBZ nenaplnený.

Na rozdiel od Blahu sme toho názoru, že takto určený spôsob konania nemožno považovať za obmedzenie samostatného konateľského oprávnenia preferovaného zákonom. Oprávnenie štatutárneho orgánu **konať samostatne len v určitých prípadoch** nie je obmedzené povinnosťou v iných prípadoch konať spoločne dvoma alebo viacerými konateľmi, ale **ide o využitie dispozitívneho charakteru právnej normy**. Obmedzenie oprávnenia konateľa je možné vidieť v povinnosti vyjadrenia súhlasu členov dozornej rady formou podpisu na zmluve o prevode nehnuteľností.

Záver

Rozlišovanie medzi spôsobom konania štatutárneho orgánu a obmedzením oprávnenia štatutárneho orgánu je významné z viacerých dôvodov. V prvom rade, **následky** pri obmedzení oprávnenia štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti **sú úplne odlišné** od určenia spôsobu konania štatutárneho orgánu, keďže obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu sa nevzťahuje na tretie osoby a v zmysle novely OBZ sa do obchodného registra nezapisuje. Naopak, spôsob konania je povinne zapisovanou skutočnosťou do obchodného registra s významným prvkom materiálnej publicity. Hoci **formulácie spôsobu konania i obmedzenia oprávnenia štatutárneho orgánu môžu byť v spoločenskej zmluve formulované podobne** (napr. pri úkonoch do a nad určitú hodnotu), **zásadným rozdielom je skutočnosť, či sa vyžaduje pre prejavenie vôle úkon, prípadne súčinnosť inej osoby (príp. orgánu) ako štatutárneho orgánu**.

Podľa nášho názoru, pri formulácii „V mene spoločnosti koná každý konateľ **samostatne** v právnych úkonoch, ktorých hodnota **neprevyšuje sumu 50 000 eur**; v prípade právnych úkonov, ktorých hodnota **prevyšuje sumu 50 000 eur konajú v mene spoločnosti vždy dvaja konatelia spoločne**.“ pôjde **o vyjadrenie spôsobu konania**, a teda takáto formulácia je spôsobilá zápisu do obchodného registra v zmysle § 13 ods. 4 v spojení s § 133 OBZ.

Opačne, pri formulácii „V mene spoločnosti koná každý konateľ **samostatne** v právnych úkonoch, ktorých hodnota **neprevyšuje sumu 50 000 eur**; v prípade právnych úkonov, ktorých hodnota **prevyšuje sumu 50 000 eur konajú v mene spoločnosti vždy dvaja konatelia spoločne a všetci členovia dozornej rady, pričom pre takýto úkon sa vyžaduje aj predchádzajúce schválenie valným zhromaždením spoločnosti**.“ pôjde **o obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti** a takýto zápis nie je spôsobilý zápisu do obchodného registra v zmysle § 13 ods. 4 OBZ.

Bude úlohou registrových súdov, aby v súlade s judikatúrou NS SR dôsledne dbali na rozlišovanie medzi spôsobom konania a obmedzením oprávnenia štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti.

De lege ferenda si dovoľme uviesť myšlienku, že obmedzenia konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným, s ohľadom na ich platnosť iba do vnútra spoločnosti, by malo byť možné zaviesť aj

36 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 432/08 z 20. 11. 2008, str. 14

37 BLAHA, M., In: PATAKYOVÁ, M., a spol.. Obchodný zákonník. 5. vydanie. Bratislava: Nakladateľstvá C. H. Beck, 2017, s. 579.

38 R 15/2009

39 Uvedené nevyplýva z právnej vety uvedenej v R 15/2009, ale z obsahu odôvodnenia v oboch rozhodnutiach NS SR i ÚS SR

v iných dokumentoch, ako len v spoločenskej zmluve (príp. rozhodnutí valného zhromaždenia), ako to predpokladá § 133 ods. 3 OBZ. Ako príklad možno uviesť stanovby spoločnosti či zmluvy o výkone funkcie. Absenciou takéhoto ustanovenia vzniká otázka, či s ohľadom na zmluvnú vôľnosť strán by bolo takéto dojednanie platné aj v prípade, ak by nebolo uvedené v spoločenskej zmluve, ale iba v zmluve o výkone funkcie, či stanovách, prípadne v prípade, ak by bol v spoločenskej zmluve iba blanketný odkaz na úpravu v stanovách či inom dokumente. S ohľadom na účinnosť takejto úpravy výlučne smerom dovnútra spoločnosti však nevidíme dôvod, aby táto úprava nemohla byť aj v iných dokumentoch ako je spoločenská zmluva. ■

RESUMÉ

Rozdiely medzi spôsobom konania štatutárneho orgánu a obmedzením konania štatutárneho orgánu

Príspevok pojednáva o potrebe dôsledného rozlišovania v právnej praxi medzi spôsobom konania štatutárneho orgánu v mene spoločnosti a obmedzením oprávnenia štatutárneho orgánu konať v mene spoločnosti. Konceptia obmedzenia oprávnenia štatutárneho orgánu konať v mene obchodnej spoločnosti bola zvýraznená v novele OBZ (390/2019 Z. z.). Za najzásadnejší problém autor považuje časté zamieňanie spôsobu konania v mene spoločnosti s obmedzením štatutárneho orgánu, ktoré sa vyskytuje nielen v odbornej obci ale aj v súdnych rozhodnutiach.

SUMMARY

Differences Between How the Executive Bodies' Signatory Powers are Exercised and the Restrictions Imposed on the Executive Bodies' Signatory Powers

A clear line must be drawn between how the executive bodies' signatory powers (acting) on behalf of companies are exercised and the restrictions imposed on the executive bodies' signatory powers on behalf of companies. The concept of restricting the executive body's signatory powers on behalf of the company was highlighted in the amendment to the Commercial Code (390/2019 Coll.). In the author's opinion, the most significant problem is the confusion which is often made between how the executive body's signatory powers on behalf of the company are exercised on one hand and the restrictions imposed on the executive body's signatory powers on behalf of the company on the other hand, which resonates not only among legal professionals, but also in court decisions.

ZUSAMMENFASSUNG

Der Unterschied zwischen der Handlungsart eines statutarischen Organs und der Handlungseinschränkung

Der Beitrag behandelt die Notwendigkeit, in der Rechtspraxis zwischen der Art und Weise des Handelns eines statutarischen Organs im Namen der Gesellschaft mit beschränkter Haftung und der Einschränkung der Befugnisse des statutarischen Organs beim Handeln für die Gesellschaft, zu unterscheiden. Die Konzeption der Einschränkung der Befugnisse des Organvertreterers beim Handeln im Namen einer Handelsgesellschaft wurde in der Novelle des Handelsgesetzbuches (390/2019 Gesetzsammlung) betont. Als das grundsätzlichste Problem betrachtet der Autor die häufige Verwechslung der Art und Weise des Handelns im Namen der Gesellschaft mit Einschränkungen des Organvertreterers, zu der oft nicht nur im Fachgebiet, sondern auch in den gerichtlichen Entscheidungen kommt.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Kumulácia úrokov po zosplatnení úveru

S výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, sa má smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že nie je uplatniteľná na vnútroštátne ustanovenia, podľa ktorých spotrebiteľ, ktorý uzavrel s predajcom alebo dodávateľom zmluvu o úvere, nemôže byť povinný na základe ustanovení tejto zmluvy v prípade predčasného zosplatnenia úveru platiť predajcovi alebo dodávateľovi bežné úroky za obdobie od rozhodnutia o tomto zosplatnení až do skutočného splatenia požičanej sumy, pokiaľ zaplatenie úrokov z omeškania a iných zmluvných pokút splatných podľa uvedenej zmluvy umožňuje kompenzáciu skutočnej škody, ktorú predajca alebo dodávateľ utrpel.

Rozsudok Súdneho dvora z 10. júna 2021 vo veci **C-192/20**,
Prima banka Slovensko – **ECLI:EU:C:2021:480**

Kumulácia zmluvných úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení úveru je otázkou, na ktorú slovenské súdy nemajú jednotný názor. Odpoveď Súdneho dvora na prejudiciálne otázky Krajského súdu Prešov je ďalším dielikom do mozaiky týchto názorov. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že ide o dielik, ktorý do mozaiky nezapadá. Najmä, keď vezmeme do úvahy uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo 42/2020 (zaradené do Zbierky stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 1/2021), v zmysle ktorého je kumulácia zmluvných úrokov a úrokov z omeškania možná, pričom v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí. Treba však uviesť, že prejudiciálne otázky boli Súdnemu dvoru doručené 5. mája 2020, teda ešte pred uvedeným uznesením Najvyššieho súdu SR, a reagovali na iné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR a to uznesenie z 30. júla 2019 vo veci sp. zn. 6Cdo/113/2018. Najvyšší súd SR sa v ňom rovnako priklonil k možnosti kumulácie zmluvných úrokov a úrokov z omeškania, pričom podľa neho tento záver vyplýva aj z rozsudku Súdneho dvora zo 7. augusta 2018 v spojených veciach C-96/16 a C-94/17.¹

Rovnakú argumentáciu rozhodnutím Súdneho dvora v spojených veciach C-96/16 a C-94/17 v súvislosti s možnosťou kumulácie úrokov používala aj Prima banka Slovensko v rámci sporu vo veci zaplatenia dlžných súm v dôsledku predčasného zosplatnenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, o ktorom ako odvolací súd rozhodoval Krajský súd Prešov. Tento krajský súd patrí medzi súdy, podľa ktorých slovenský právny poriadok kumuláciu zmluvných úrokov a úrokov z omeškania nepripúšťa. Krajský súd Prešov využil prejudiciálne konanie pred Súdny dvorom ako prostriedok na polemiku s názorom Najvyššieho súdu SR vyjadreným v jeho uznesení

¹ Rozsudok Súdneho dvora zo 7. augusta 2018 v spojených veciach C-96/16 a C-94/17, Banco Santander a Escobedo Cortés, ECLI:EU:C:2018:643.

6Cdo/113/2018 a snažil sa zistiť, či skutočne výklad smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len "smernica 93/13") obsiahnutý v rozsudku Súdneho dvora v spojených veciach C-96/16 a C-94/17 bráni vnútroštátnej právnej úprave neumožňujúcej kumuláciu zmluvných úrokov a úrokov z omeškania.

Určite bude Krajskému súdu Prešov vytýkané, že navodzoval pred Súdny dvorom zdanie, že naša právna úprava kumuláciu úrokov nepripúšťa, pričom však v tejto súvislosti nepanovala medzi slovenskými súdmi zhoda. Jeho prejudiciálnu otázku je však možné vnímať aj tak, či skutočne smernica 93/13, ako ju vyložil Súdny dvor v rozsudku v spojených veciach C-96/16 a C-94/17, vyžaduje od členských štátov, aby v svojich právnych poriadkoch kumuláciu úrokov pripúšťali.

Súdny dvor najprv pripomenul, že smernica 93/13 sa nevzťahuje na ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré platia medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu, a na ustanovenia, ktoré sa uplatnia automaticky, to znamená v prípade, ak medzi stranami nedošlo v tejto súvislosti k inej dohode. V danom prípade ide o § 54 ods. 1, § 517 ods. 2 a § 519 Občianskeho zákonníka, z ktorých podľa Krajského súdu Prešov vyplýva, že spotrebiteľ, ktorý uzavrel s predajcom alebo dodávateľom zmluvu o úvere, nemôže byť povinný na základe ustanovení tejto zmluvy v prípade predčasného zosplatnenia úveru platiť predajcovi alebo dodávateľovi bežné úroky za obdobie od rozhodnutia o tomto zosplatnení až do skutočného splatenia požičanej sumy, pokiaľ zaplatenie úrokov z omeškania a iných zmluvných pokút splatných podľa uvedenej zmluvy umožňuje kompenzáciu skutočnej škody, ktorú predajca alebo dodávateľ utrpel.

Následne sa Súdny dvor venoval tomu, čo uviedol v svojom rozsudku v spojených veciach C-96/16 a C-94/17. Je pravda, že Súdny dvor v tomto rozsudku uviedol, že cieľom úrokov z omeškania je sankcionovať nesplnenie povinnosti dlžníkom splatiť úver v lehotách stanovených v zmluve, odradiť dlžníka od omeškania pri plnení jeho povinností, a prípadne nahradiť veriteľovi škodu, ktorá mu vznikla z dôvodu omeškania s plnením peňažného záväzku, zatiaľ čo bežné úroky majú naopak funkciu odplaty za poskytnutie peňažnej sumy zo strany veriteľa až do jej splatenia. Toto porovnanie však Súdny dvor uviedol v súvislosti s neuplatnením podmienky zmluvy o úvere stanovujúcej sadzbu úrokov z omeškania z dôvodu jej nekalej povahy, čo by nemalo viesť k neuplatneniu alebo zrušeniu podmienky tejto zmluvy stanovujúcej sadzbu bežných úrokov, keďže smernica 93/13 nevyžaduje, aby vnútroštátny súd neuplatnil, okrem podmienky vyhlásenej za nekalú, podmienky, ktoré neboli kvalifikované ako nekalé. Preto z rozsudku v spojených veciach C-96/16 a C-94/17 nevyplýva, že ustanovenia smernice 93/13 sa majú vykladať tak, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje predajcovi alebo dodávateľovi, ktorý uzavrel zmluvu o úvere so spotrebiteľom, požadovať v prípade predčasného zosplatnenia tohto úveru a na základe ustanovení tejto zmluvy, aby boli okrem úrokov z omeškania zaplatené aj bežné úroky za obdobie od rozhodnutia o tomto zosplatnení až do úplného splatenia požičanej sumy.

Súdny dvor týmto rozhodnutím dal za pravdu kritikom uznesenia Najvyššieho súdu SR 6Cdo/113/2018, ktorý poukazovali na nesprávne použitie judikatúry Súdneho dvora² v tomto rozhodnutí. Čo sa však týka otázky možnosti kumulácie zmluvných úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení úveru, to už je záležitosť vnútroštátneho práva.

2 Pozri napríklad Pavúk, A.: Neexistencia nároku veriteľa na riadne (zmluvne dohodnuté) úroky po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru (2. časť: Vymedzenie zákonných nárokov veriteľa) – dostupné na <https://www.najpravo.sk/-clanky/neexistencia-naroku-veriteľa-na-riadne-zmluvne-dohodnute-uroky-po-vyhlaseni-predcasnej-splatnosti-spotrebiteľskeho-úveru-2-cast-vymedzenie-zakonných-narokov-veriteľa.html>

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta*

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho SÚDU SR

Dovolanie pre nesprávne právne posúdenie vecí a vady konania procesného charakteru

Dovolanie uplatnené podľa § 421 ods. 1 CSP je možné odôvodniť iba nesprávnym právnym posúdením, pod ktoré nie je možné subsumovať prípadnú vadu konania rýdzo procesného charakteru, keď pod právnym posúdením sa rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení súd vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav.

*Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 29. apríla 2021
sp. zn. 2Obdo/102/2020*

Dotknuté ustanovenia:

– § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z.

Okresný súd rozsudkom vyhovel podanej žalobe o zaplatenie, keď dospel k záveru, že žalobca preukázal uplatnený nárok spočívajúci v neuhradenom zádržnom zo zmluvy o dielo, ako aj vecnú legitimáciu strán sporu. Uviedol, že v čase podania žaloby bol pôvodný žalobca vecne legitimovaným subjektom, keďže nadobudol pohľadávku uplatnenú v súdnom konaní na základe zmluvy o postúpení pohľadávok. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostali zachované aj napriek neskoršiemu odstúpeniu od tejto zmluvy postupcom s účinkami ex tunc. Rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny krajský súd.

Žalovaný podal proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie s odôvodnením, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pričom záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Nesúhlasil s názorom, že odstúpenie s účinkami ex tunc malo síce za následok zrušenie zmluvy o postúpení od počiatku, ale nemalo za následok zrušenie právnych účinkov podanej žaloby. Podľa dovolateľa odstúpením od zmluvy o postúpení zanikla od počiatku aktívna vecná legitimácia postupníka v spore, vzhľadom na čo mal súd žalobu procesne zamietnuť a nie rozhodovať o pripustení zmeny na strane žalobcu.

Najvyšší súd SR dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

Z odôvodnenia:

Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taxatívne vymenované v § 420¹ a § 421 CSP.² O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (§ 432 CSP).³ Pokiaľ

1 § 420 CSP:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) *sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,*
- b) *ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,*
- c) *strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,*
- d) *v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,*
- e) *rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo*
- f) *súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.*

2 § 421 CSP:

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo

rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

3 § 432 CSP:

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

dovolať vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

Právnou otázkou, ktorá je rozhodujúca pre splnenie zákonnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP sa rozumie otázka hmotnoprávna – ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine – ako aj otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo od aplikácie a interpretácie procesných ustanovení. Zároveň právnou otázkou (od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) je potrebné koncipovať jednak spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, no zároveň aj dostatočne všeobecným spôsobom tak, aby vôbec bolo možné konštatovať, že vo vzťahu ku konkrétnej otázke skutočne existuje alebo neexistuje ustálená/rozdielna rozhodovacia prax dovolacieho súdu.

Dovolanie podané žalovaným síce smeruje voči rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej, avšak v princípe vzhliada dovolateľ nesprávne právne posúdenie v rozhodnutí okresného súdu procesného charakteru, ktorým došlo k zmene na strane žalobcu. Takéto procesné a právoplatné uznesenie okresného súdu je súčasťou procesného postupu súdu pred vydaním napadnutého rozsudku vo veci samej.

Dovolací súd zdôrazňuje, že dovolanie uplatnené podľa § 421 ods. 1 CSP je možné odôvodniť iba nesprávnym právnym posúdením, pod ktoré nie je možné subsumovať prípadnú vadu konania rýdzo procesného charakteru, keď pod právnym posúdením sa rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení súd vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav.

Posúdenie aktívnej vecnej legitímácie, resp. otázky, či tvrdené právo alebo povinnosť existujú, je otázkou právneho posúdenia v čase rozhodnutia vo veci samej. Uvedené platí aj pre prípad, kedy sa právo alebo povinnosť odvodzuje od právnej skutočnosti, s ktorou zákon spája ich prevod alebo prechod na iný subjekt, kedy súd až v čase rozhodnutia vo veci samej skúma, či tvrdené právo alebo povinnosť existuje a či skutočne prešlo, resp. bolo prevedené.

V štádiu, pri ktorom súd posudzuje splnenie predpokladov pre vyhovieť návrhu na zmenu účastníka konania, tento skúma skutočnosti predpokladané zákonom len v procesnej rovine, a to z hľadiska spôsobilosti vyvolať procesným návrhom sledované účinky zmeny účastníka konania v zmysle prevodu alebo prechodu práva na iného.

Je preto mimoriadne dôležité, vzhľadom na charakter právneho inštitútu zmeny účastníka konania (strany sporu) vnímať konanie z dvoch východísk. Prvým východiskom je konanie sústredené na samotnú zmenu účastníka konania čisto z procesného hľadiska, kedy súd skúma len opodstatnenosť procesného návrhu zmeny účastníka konania vzhľadom na možnosť vyvolať prechod/prevod práv alebo povinností z ich pôvodného nositeľa na iný subjekt. Druhé východisko súvisí s konaním a rozhodovaním vo veci samej, kedy až v tomto štádiu konania súd skúma otázku skutočnej existencie (prevodu/prechodu) práva alebo povinnosti. A to s dôrazom na skutočnosť, že návrh na zmenu na strane žalobcu v konečnom dôsledku za každých okolností podáva subjekt, ktorý je už len formálne v pozícii žalobcu a v dôsledku právnej skutočnosti stratil vecnú (hmotnoprávnu) legitímáciu. Preto žaloba a z nej plynúce právo vyvolané zo zmluvy o postúpení, od ktorej sa odstúpilo po podaní žaloby s účinkami ex tunc, nemá a ani nemôže mať vplyv na aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu ako postupníka, ktorá mu v čase podania žaloby prislúchala nielen v procesnej, ale aj v hmotnoprávnej rovine. Opačný výklad by popieral zmysel a účel zmeny účastníka konania, resp. strany sporu v konaní.

Najvyšší súd SR na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaného nie je procesne daná, preto jeho dovolanie odmietol.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Právnou vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Náležité zapojenie dieťaťa do rozhodovacieho procesu

Povinnosťou súdu je zvážiť a vyhodnotiť možnosť priamo zapojiť maloletú osobu v rámci konania o zverení dieťaťa do starostlivosti, vypočuť si názor dieťaťa a prikladať mu váhu primeranú jeho veku a vývoju. Priame zapojenie dieťaťa je osobitne dôležité v prípade, že zastupovanie záujmov dieťaťa kolíznym opatrovníkom absentuje alebo vykazuje kvalitatívne nedostatky.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci C proti Chorvátsku zo dňa 8. októbra 2020, týkajúci sa sťažnosti č. 80117/17

Dotknuté ustanovenie:

- článok 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života)

Skutkové okolnosti prípadu

V roku 2010 došlo rozhodnutím súdu k rozvodu manželov, rodičov sťažovateľa. Syn bol zverený do starostlivosti matke so stanovením harmonogramu styku s otcom.

V roku 2011 matka podala trestné oznámenie na otca pre podozrenie zo sexuálneho zneužívania syna a požiadala o prerušenie kontaktu otca so synom. Ani náhodné kontroly ani sedem stretnutí so sťažovateľom nepotvrdili údajné zneužívanie. Súd však nariadil prerušenie kontaktu s otcom do ukončenia trestného konania. V zmysle znaleckých posudkov psychológa neboli potvrdené známky sexuálneho zneužívania, ale dieťa bolo podľa znalca zaťažené negatívnym vzťahom matky k otcovi a emocionálnym zneužívaním zo strany matky. Žiadosť matky o prerušenie styku s otcom bola zamietnutá. Podľa ďalších znaleckých posudkov konanie matky nezohľadňovalo najlepší záujem dieťaťa a bolo nebezpečné pre jeho ďalší vývoj. Otec na základe posudkov podal žiadosť o zverenie syna do starostlivosti. Ďalšie posudky tento postup odporučili, poukazujúc na potrebu pretrhnúť nezdravý symbiotický vzťah matky a syna, pričom však zdôraznili aj potrebu zachovať kontakt s matkou, ale v obmedzenom režime. V tomto zmysle aj súd v roku 2015 rozhodol.

Odvolanie matky bolo zamietnuté. Keďže odmietla dieťa vydať, otec podal žiadosť o výkon rozsudku. V roku 2016 došlo k výkonu rozsudku – syn bol neohlásene počas športového tréningu na školskom ihrisku vyzvaný políciou, aby odišiel s otcom. V ten istý deň však utiekol späť k matke.

Následovalo tretie konanie o zverenie do starostlivosti. Následne súd dočasne zveril dieťa do starostlivosti matky a stanovil asistovaný styk s otcom.

Sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva podala v mene maloletého syna (narodeného v roku 2006) jeho matka.

Vyjadrenia strán pred ESLP

Matka sa v mene sťažovateľa obrátila na Európsky súd pre ľudské práva z dôvodu údajného porušenia práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života (článok 8 Dohovoru). Tvrdila, že v rámci konania o zverenie dieťaťa do starostlivosti a následného výkonu rozhodnutia sťažovateľovi nebol

ustanovený opatrovník ad litem, aby zastupoval a chránil práva sťažovateľa. Sťažovateľ nemal možnosť vyjadriť svoj názor na zverenie do starostlivosti otca a pred výkonom rozhodnutia nemal možnosť prípravy a adaptácie na túto zmenu, čo nebolo v jeho najlepšom záujme v zmysle článku 8 Dohovoru. Traumatizujúci spôsob výkonu rozhodnutia nebol v súlade so snahou dosiahnuť rovnováhu medzi záujmami dieťaťa a záujmami rodiča.

Chorvátska vláda pripomenula okolnosti prípadu, a to prebiehajúci spor medzi rodičmi, značný počet súdnych konaní, neochotu matky rešpektovať rozhodnutie súdu, neochotu spolupracovať s príslušnými orgánmi. Matka sa pri viacerých príležitostiach vyjadrila tak, že nemá v úmysle syna povzbudiť k stretávaniu s otcom a ani plniť rozhodnutie súdu. Výkon rozhodnutia bol podľa vlády v súlade s posudkami znalcov, podľa ktorých nezdravý symbiotický vzťah medzi matkou a synom bolo možné pretrhnúť len „násilnou cestou“. Vyjadrenie sťažovateľa nebolo potrebné, keďže všetkým bolo zrejmé, že chce bývať s matkou. Pri výkone rozhodnutia neboli voči sťažovateľovi použité žiadne donucovacie prostriedky, keďže na výzvu príslušných orgánov odišiel s otcom sám.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva

ESLP pripomenul, že článok 8 Dohovoru vyžaduje, aby vnútroštátne orgány usilovali o dosiahnutie rovnováhy medzi záujmami dieťaťa a záujmami rodičov, pričom na zreteli treba mať v prvom rade najlepší záujem dieťaťa, ktorý z hľadiska svojej povahy alebo významu môže prevážiť záujem rodiča. ESLP v takýchto prípadoch zisťuje, či vnútroštátne súdy dostatočne preskúmali rodinnú situáciu, emocionálne, psychologické, materiálne a zdravotné faktory, a tieto vyhodnotili majúc na zreteli riešenie, ktoré je najlepšie pre dieťa.¹ Rodič nemá v zmysle článku 8 Dohovoru nárok na opatrenia, ktoré by poškodili zdravie a vývoj dieťaťa.²

Hoci článok 8 Dohovoru neobsahuje výslovné procesné požiadavky, rozhodovací proces musí byť spravodlivý a musí zaistiť náležitý rešpekt voči záujmom chráneným týmto článkom.³ ESLP v takýchto prípadoch skúma, či boli rodičia dostatočne zapojení do rozhodovacieho procesu, čo v primeranej miere platí aj pre deti, ak ide o konania, ktoré sa týkajú práv zakotvených v článku 8 Dohovoru. Zapojenie dieťaťa do procesu nie je dostatočné v prípade, ak dieťa, ktoré je schopné formulovať svoj vlastný názor, nemalo možnosť ho vyjadriť alebo jeho názoru nebola prikladaná dostatočná váha.⁴

S ohľadom na predložený prípad ESLP uviedol, že chorvátsky zákon o rodine v danom čase ukladal povinnosť ustanoviť kolízneho opatrovníka v prípade stretu záujmov rodičov a detí. Povinnosti takéhoto nezávislého zástupcu upravuje aj Európsky dohovor o výkone práv detí, v zmysle ktorého opatrovník zastupuje názory a záujmy dieťaťa, vysvetľuje a informuje ho o priebehu konania. Preto nie je možné odôvodniť absenciu ustanoveného opatrovníka tým, že sťažovateľ nie je formálne stranou v konaní o zverenie dieťaťa. Naopak, práve situácia, v ktorej je dieťa rozvedených rodičov objektom boja o zverenie do starostlivosti, vyžaduje kolízneho opatrovníka, ktorý by chránil jeho záujmy a bol spojkou medzi dieťaťom a príslušným sudcom.

ESLP ďalej skúmal konkrétne postavenie sťažovateľa, ktorý mal v čase druhého konania o zverenie do starostlivosti deväť rokov. V zmysle chorvátskeho zákona o rodine malo dieťa právo vyjadriť svoj názor pokiaľ išlo o konanie, ktoré malo dopad na jeho práva a záujmy. Tomuto názoru sa mala prikladať váha v súlade s vekom a zrelosťou dieťaťa. Je v súlade s medzinárodnými štandardmi, že dieťa schopné formulovať svoj názor má dostať príležitosť vyjadriť ho a byť vypočutý.⁵

V predložennom prípade sťažovateľ nebol vypočutý žiadnym zo súdov, ktoré rozhodovali o zverení do starostlivosti. ESLP odmietol argument vlády, že nebolo nutné pýtať sa na názor sťažovateľa, keďže príslušné orgány nemali žiadnu pochybnosť o želaní dieťaťa žiť s matkou. Podľa ESLP nebolo dostatočne vysvetlené, prečo vnútroštátne súdy nevážili možnosť priamo zapojiť sťažovateľa do konania a prečo ho nevypočuli, a to najmä s ohľadom na zjavné nedostatky v otázke jeho zastúpenia kolízny opatrovníkom. Spojenie nedostatočného zastupovania záujmov dieťaťa a absencia jeho vypočutia nenapraviteľne narušili rozhodovací proces.

Vyššie spomenuté nedostatky v konaní viedli ESLP k jednohlasnému záveru, že sťažovateľove právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života bolo porušené. S ohľadom na uvedený záver ESLP ďalej neskúmal, či bolo zverenie dieťaťa do starostlivosti otca a následný výkon rozhodnutia v súlade s najlepším záujmom dieťaťa.⁶

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

1 Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 41615/07, § 139, Antonyuk proti Rusku, sťažnosť č. 47721/10, § 134

2 Sahin proti Nemecku, sťažnosť č. 30943/96, § 66, Sommerfeld proti Nemecku, sťažnosť č. 31871/96, § 64

3 T. P. a K. M. proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 28945/95, § 72

4 M. a M. proti Chorvátsku, sťažnosť č. 10161/13, § 171 a § 181

5 M. K. proti Grécku, sťažnosť č. 51312/16, § 74 a § 91

6 E. S. proti Rumunsku a Bulharsku, sťažnosť č. 60281/11, § 82

Aktuálne udalosti

Orgány advokátskej samosprávy si zvolili svojich predsedov

Na svojich prvých zasadnutiach si novozvolené orgány advokátskej samosprávy volili aj svojich predsedov a predsedníčky. Predsedníctvo komory zasadalo hneď v piatok 11. júna 2021 bezprostredne po skončení Konferencie advokátov a zvolilo si predsedu **Viliama Karasa**. Podpredsedami SAK sa stali: **Magdaléna Hromcová**, **Ondrej Laciak** a **Martin Puchalla**. Predsedníčkou Revíznej komisie sa stala **Zuzana Ondrejková** a predsedníčkou Odvolacej disciplinárnej komisie sa stala **Andrea Havelková**. Za predsedu disciplinárnej komisie bol znova zvolený **Peter Štrpka**.

V zložení orgánov SAK došlo ešte k jednej zmene: Tomáš Borec sa vzdal svojho členstva v Odvolacej disciplinárnej komisii a na jeho miesto nastúpil **Ambróz Motyka**.

Novela Trestného poriadku týkajúca sa kolúznej väzby

Národná rada SR 23. júna 2021 schválila novelu trestného poriadku, ktorou s účinnosťou od 1. augusta 2021 dochádza k zmene trvania kolúznej väzby zo 7 na 5 mesiacov a ďalším zmenám. Aj vďaka iniciatíve Slovenskej advokátskej komory sa otvorila téma úpravy podmienok rozhodovania o väzbe a trvania kolúznej väzby. Komora dlhodobo a konzistentne upozorňuje na problematiku kolúznej väzby, návrhy na jej úpravu predkladala takmer pri každom otvorení možnosti úpravy trestných kódexov. Návrh, ktorý sme v januári 2021 zaslali ministerke spravodlivosti, vychádzal z návrhov, ktoré predkladáme od roku 2007. Je aj úspechom komory, že novela prináša skrátenie lehoty trvania kolúznej väzby zo 7 na 5 mesiacov. Novela však nereflektovala ďalšie naše návrhy. Naďalej tak pretrvá rozpor Trestného poriadku s judikatúrou ESĽP, ktorá vraví, že aj nahradenie kolúznej väzby má byť možné. Novela taktiež nevyriešila otázku možných prípadov

nadkvalifikácie trestných činov. Domnievame sa, že prijatím novely sa ešte zvýši riziko nadkvalifikácie s tým, aby bolo možné predĺženie 5-mesačnej lehoty kolúznej väzby.

Ako najproblematickejšiu časť novely vnímame posilnenie právomocí prokurátora pri rozhodovaní o väzbe. Zásadne protestujeme proti navrhovanej zmene, kedy by prokurátor v prípravnom konaní po tom, ako pominie niektorý z dôvodov väzby, mohol rozhodnúť o zmene dôvodov väzby.

Na jednej strane sme úprimne radi, že o tejto roky potláčanej téme sa teraz hovorí. Novela ako celok však nespĺňa naše predstavy o reálnej zmene trestnej politiky SR, ktorá by nás aj v tejto oblasti zaradila medzi vyspelé Európske štáty.

Prezentácia novej knihy Petra Kerecmana

V Hudobnom salóne Zichyho paláca sa 16. júna 2021 konala prezentácia knižnej novinky od advokáta Petra Kerecmana **Milo Urban – justícia a advokáti v živote a diele**, ktorej motívom sú spravodlivosť a advokáti v diele Mila Urbana.

Na úvod oravský richtár Milan Galanda povedal, že osud Mila Urbana je zaujímavý aj tým, že istým spôsobom je i popisom slovenskej histórie a zlomových udalostí, ktoré sa týkali nášho územia a jeho obyvateľov v 20. storočí, vyjadril, že Milo Urban bol nepochybne jeden z najtalentovanejších autorov, akých sme mali. Prítomných pozdravila JUDr. Magdaléna Hromcová, podpredsedníčka SAK. Ocenila prácu JUDr. Kerecmana, ktorý sa dlhodobo venuje histórii a propagácii advokácie.

Mgr. Katarína Ileninová, vedúca Literárneho oddelenia Oravského múzea P. O. Hviezdoslava, priblížila Urbana ako človeka a najmä autora očami veľikánov slovenskej literatúry. Potom už dostal priestor samotný autor a jeho krátka prezentácia venovaná najmä vzťahom umenia a advokácie. Aby napísal túto knihu, musel sa oboznámiť s množstvom archívnych dokumentov, vrátane súdnych spisov. Kniha nie je životopis ani hodnotenie osoby Mila Urbana, autor sa zamerlal na umelecké spracovanie súdnych procesov a osobitne postavu advokáta v jeho diele a tiež na to, ako sám Urban bol subjektom viacerých policajných a súdnych konaní (ako spisovateľ a novinár) a ako ho pritom zastupovali advokáti. Medzi jeho obhajcov patrili aj advokát Vladimír Clementis. Po vystúpení autora nasledovala živá diskusia.

Na prezentácii sa osobne zúčastnil aj Cyril Urban, syn Mila Urbana.

Foto M. Kuriak

Podujatie pripravilo občianske združenie Obec Oravcov o. z. združujúca oravských rodákov v Bratislave, v spolupráci s Mestskou časťou Bratislava – Staré Mesto a s podporou Oravského múzea P. O. Hviezdoslava a Oravskej muzeálnej spoločnosti. Záštitu podujatiu poskytli starostka Starého Mesta Zuzana Aufrichtová a predsedníčka žilinskej župy Erika Jurinová. Stretnutie zaznamenala TV Bratislava.

Knihu si môžete kúpiť na internetovej stránke Oravského múzea – <https://eshop.oravskemuzeum.sk>.

Predseda SAK Viliam Karas sa stretol s predsedom vlády SR Eduardom Hegerom

Na stretnutí 13. júla 2021 sa predseda vlády a predseda Slovenskej advokátskej komory venovali aktuálnym témam advokácie a advokátskej samosprávy a jej nezávislosti.

Predseda SAK Viliam Karas a podpredsedníčka SAK Magdaléna Hromcová predstavili premiérovi fungovanie komory a rozprávali o tom, ako si komora plní svoje úlohy samosprávneho orgánu voči advokátom.

Hlavnou témou rozhovoru bola potreba zachovania nezávislosti advokácie. Zástupcovia SAK komunikovali premiérovi svoju obavu z pokusov spochybňovať slobodné a nezávislé postavenie advokácie a obmedzovať jej samosprávu. Advokát pri výkone svojho povolania musí byť nezávislý. Podstatnou oporou nezávislosti advokáta je samoregulácia povolania v podobe nezávislej advokátskej komory.

Premiér Eduard Heger potvrdil, že si váži stavovské organizácie a uznáva ich nezastupiteľnú úlohu v štáte. „Advokát musí vykonávať svoje povolanie efektívne a spoľahlivo. Musíte presvedčiť širokú verejnosť, že ste naozaj apolitickí, čestní a spravodliví,“ povedal Eduard Heger predstaviteľom Slovenskej advokátskej komory.

Zástupcovia advokátov priblížili premiérovi systém disciplinárnych konaní na komore. Disciplinárne senáty SAK rozhodujú priemerne 100 vecí ročne a v 75 % prípadov uznávajú vinu. Disciplinárne konania na SAK sú dvojinštančné, sú efektívne a rýchle, po právoplatné rozhodnutie trvajú priemerne 6 mesiacov. Následne je možné súdne preskúmanie rozhodnutia na všeobecných súdoch. A práve tu dochádza k výraznému predĺžovaniu, rozhodnutia všeobecných súdov často trvajú roky.

Advokáti majú oproti ostatným právnickým povolaniam, ktoré spadajú pod disciplinárne konanie na Najvyššom správnom súde SR (NSS SR) výrazne odlišné postavenie. Advokát sa často po boku svojho klienta súdi so štátom. Nie je preto žiaduce, aby mal štát nad ním disciplinárnu právomoc.

Zástupcovia komory sa vyjadrili, že NSS SR vítajú ako inštitúciu, ktorá bude preskúmať druhostupňové rozhod-

Sledujte SAK na LinkedIn!

Dôležité informácie a aktuálnosti z diania v advokácii a na komore: [linkedin.com/company/sak-sk](https://www.linkedin.com/company/sak-sk)

nutia disciplinárnych senátov SAK, čo môže viesť k zrýchleniu a zefektívneniu celého systému. Dôvodom na zmenu disciplinárnych právomocí nie je ani argument, že advokáti budú mať štátom prenesenú právomoc vo veciach zápisov do obchodného registra. Niektorí advokáti už aj teraz vykonávajú prenesenú právomoc štátu ako správcovia konkurznej podstaty a táto činnosť je oddelená od výkonu advokácie a zároveň správcovia spadajú pod kontrolnú – osobitnú disciplinárnu právomoc Ministerstva spravodlivosti SR. Tento systém je nastavený funkčne a roky nevytvára žiadny problém, podobne je to možné nastaviť aj v tomto prípade a nie je potrebné zasahovať do nezávislosti výkonu advokácie.

Treťou témou, ktorú zástupcovia Slovenskej advokátskej komory na stretnutí s premiérom otvorili, je spoločenská zodpovednosť advokácie, kde zástupcovia SAK predstavili predsedovi vlády dobročinné aktivity advokátov a komory, projekty Nadácie slovenskej advokácie a na pomoc osobám zasiahnutým nejakou formou násilia v párových vzťahoch – *Advokáti proti násiliu*.

Predseda SAK Viliam Karas sa vyjadril: „Aj napriek pár excesom, ktoré sa vyskytujú v každej profesii, advokácia si plní svoje úlohy. Úlohou advokátskej komory, a aj mojím osobným cieľom, je budovať silnú samosprávu, s dôrazom na etiku povolania, nezávislosť advokácie a budovanie princípov právneho štátu.“

Mgr. Alexandra Donevová

kancelária SAK

Foto NR SR

Zo zasadnutia Predsedníctva SAK

Prvé zasadnutie nového predsedníctva Slovenskej advokátskej komory zvoleného na konferencii advokátov 11. 6. 2021 sa konalo **24. a 25. júna 2021** v Bratislave hybridnou formou.

Ako prvý zásadný bod prerokovalo predsedníctvo **závery konferencie advokátov**. Vzalo na vedomie zápisnicu volebnej komisie o priebehu a konaní volieb do orgánov komory z 11. júna 2021 a informácie ● o zvolení JUDr. Karasa, PhD. za predsedu SAK a doc. JUDr. Laciaka, PhD., JUDr. Hromcovej a JUDr. Puchallu, PhD. za podpredsedov SAK, ● o zvolení Mgr. Ondrejkovej za predsedníčku revíznej komisie, ● o zvolení JUDr. Štrpku, PhD. za predsedu disciplinárnej komisie, ● o zvolení JUDr. Havelkovej za predsedníčku odvolacej disciplinárnej komisie, ● o tom, že JUDr. Borec sa s účinnosťou od 17. júna 2021 vzdal funkcie člena odvolacej disciplinárnej komisie s tým, že podľa výsledkov volieb na miesto riadneho člena odvolacej disciplinárnej komisie nastúpil JUDr. Motyka a na miesto náhradnej členky JUDr. Mitrepachová, PhD.

Novozvolení členovia P SAK sa komplexne oboznámili so všetkými **činnosťami a procesmi** v rámci Slovenskej advokátskej komory. Schválili **vymedzenie kompetencií a zodpovednosti** predsedu SAK, podpredsedov SAK a ostatných členov predsedníctva **za jednotlivé oblasti činnosti**. Konkrétne oblasti pôsobnosti sú zverejnené na webovej stránke SAK. Predsedníctvo ďalej poverilo nových zástupcov komory **pôsobením v poradných orgánoch externých partnerov** a vzalo na vedomie informáciu o **personálnych zmenách v Správnej rade Nadácie slovenskej advokácie** s tým, že Mgr. Kutan sa s účinnosťou od 23. júna 2021 vzdal funkcie jej člena a za nového člena bol vymenovaný JUDr. Illeš.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **výmene elektronických čipových preukazov** za nový typ. Viac informácií nájdete na webovej stránke komory v časti *Aktuality*.

Vzhľadom na enormné zvýšenie agendy súvisiacej s elektronizáciou výkonu advokácie predsedníctvo súhlasilo so **zriadením odboru elektronizácie advokácie** v rámci kancelárie komory a za jeho riaditeľku vymenovalo Mgr. Júliu Dernerovú.

V kontexte informácií o súčasných **legislatívnych aktivitách** sa predsedníctvo SAK venovalo rozporovému konaniu **k novele zákona o verejnom obstarávaní**, rozporovému konaniu **k návrhu zákona o centrálnom registri účtov**, rozporovému konaniu **k E-CODEX**, výsledkom pracovného stretnutia **k projektu ÚV SR a OECD Zlepšovanie integrity verejnej správy v SR**, návrhu zákona o **Disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu SR** a rozporovému konaniu **k návrhu nelegislatívneho materiálu s názvom Návrh opatrení k efektívnemu fungovaniu obchodného registra**.

Predsedníctvo SAK prerokovalo dopyty súvisiace s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktoré patria do **agendy pracovnej skupiny pre veci advokátske a komisie pre zlučiteľnosť výkonu** advokácie, resp. koncipientskej praxe **s inými povolaniami**. Všetky nové poradné orgány budú kreované na septembrovom zasadnutí predsedníctva SAK.

V rámci informácií odboru výchovy a vzdelávania predsedníctvo komory určilo **moderátorov na semináre advokátskych koncipientov** na jeseň 2021. Ich forma bude závisieť od vývoja pandemickej situácie.

Členovia P SAK vzali na vedomie **mesačný report o mediálnej prezentácii komory** a správu o realizácii **kampane proti domácejmu násiliu**.

V rámci **ekonomických otázok** predsedníctvo rozhodlo o doručených žiadostiach.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie o **súdnych konaniach vedených komorou** v statusových veciach, o stave konaní **vo veci vymáhania pohľadávok komory** a o **stave podaných trestných oznámení** v oblasti ochrany advokátov a spotrebiteľov právnych služieb proti nedovolenému podnikaniu v právnych službách.

Na prvom riadnom zasadnutí predsedníctvo SAK rozhodlo o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, osobitne o postupe podľa § 49 ods. 1 Disciplinárneho poriadku SAK a § 7 ods. 1 písm. d) zákona o advokácii.

-km-

Elektronický zabezpečovací systém so vzdialeným dohľadom

Ochránime Váš majetok počas Vašej neprítomnosti

Monitoring:

- projektovanie, inštalácia a servis bezpečnostných systémov EPS, EZS a IP CCTV
- inteligentné kamerové systémy vrátane RVS
- prístupové a zabezpečovacie systémy, perimetrická ochrana a požiarne zabezpečenie

SECURITAS SK s.r.o.
Turčianska 2
821 09 Bratislava
www.securitas-sk.sk
security.solution@securitas.sk

Pomáhame robiť Váš svet bezpečnejším miestom

Hľadať v ASPI

Zadajte výraz, predpis, judikát, otázku

Rozšírené vyhľadávanie

Vyšlo Zbierke zákonov

- 230/2021 Z.z.
o vydaní zberateľských euromincí z obyčajných kovov v nominálnej hodnote 5 eur
- 229/2021 Z.z.
aktualizácia mapy okresov podľa aktuálnej rizikovosti a ohľadom na šírenie ochorenia COVID-19

Vyšlo v databáze rozhodnutí Najvyššieho súdu

- Kauzálna príslušnosť na prejednanie sporu o ochranu doménového mena
- Kvalifikácia žalobného nároku. Skutočná škoda
- Zjednotenie výkladu ustanovenia § 115 ods. 7 Trestného poriadku (a tiež ustanovení § 113 ods. 9; § 114 ods. 7 a § 118 ods. 7 Trestného...
- ...rozhodnutie rozhodnutie Najvyššieho súdu a všeobecných

Nejčastejšie hľadané predpisy

- Dôvodová správa k zákonu č. 160/2015 Z.z.,
Civilný sporový poriadok
99/1963 Zb.
- Občiansky súdny poriadok
455/1991 Zb.
o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)

Už 30
rokov

**Stále
napred**

Vitajte v ASPI novej generácie

ASPI je moderný, komplexný a vyhľadávaný online systém poskytujúci užívateľovi rýchlu orientáciu pri práci s právnymi normami a dôležitými súvisiacimi informáciami

Používatelia ASPI novej generácie oceňujú:

- **Prehľadnejšie užívateľské prostredie**
- **Jednoduchšiu cestu k výsledku**
  - Prehľadné usporiadanie, našepkávač, presné filtre a hľadanie nad zoznamami
- **Perfektnú prácu s dokumentom**
  - Všetko na jednej obrazovke, pohodlné zdieľanie, citácie, písanie poznámok, ukladanie a notifikácie
- **Precízne vzťahy medzi dokumentmi**
  - Všetko súvisiace s daným paragrafom prehľadne zobrazené a v kompletných súvislostiach
- **Rýchle prehľady novo zaradených dokumentov do kategórií**
  - Predpisy, Judikatúra, Literatúra
- **Komfortné a rýchle porovnávanie časových verzií predpisu, paragrafu**
- **Tlač, ukladanie, zasielanie porovnávaní časových verzií**
- A oveľa viac

Vyskúšajte si výhody ASPI novej generácie na aspi.sk

Wolters Kluwer SR s. r. o., Mlynské nivy 48, 821 09 Bratislava, www.aspi.sk
Michal Muziga – Podpora produktov (michal.muziga@wolterskluwer.com)

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta riadiť sa pokynmi klienta a pravdivo informovať klienta o stave veci

Advokát, ktorý sa pri zastupovaní klienta neriadi jeho pokynom na podanie žaloby v stanovenom čase a klienta klamlivo informuje, že žaloba vo veci bola podaná a následne riešená v exekučnom konaní, čo nezodpovedá skutočnosti, a po skončení zastupovania vec bez zbytočného odkladu s klientom písomne finančne nevyporiada, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 1, 2 a 3 ZoA, § 6 ods. 1 písm. a) a c), § 13 AP SAK.

*Rozhodnutie III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK zo 6. decembra 2017,
sp. zn. III.ODS-9/17:2959/2015*

*Rozhodnutie I. disciplinárneho senátu SAK z 22. marca 2017,
sp. zn. DS I.-31/16:2959/2015*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“)
- § 6 ods. 1 písm. a) a c), § 13 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017 (ďalej len „AP SAK“)

Rozhodnutím I. disciplinárneho senátu SAK z 22. marca 2017, sp. zn. DS I.-31/16:2959/2015 v spojení s rozhodnutím III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK 6. decembra 2017, sp. zn. III.ODS -9/17: 2959/2015 bol DO advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinené závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 1, 2 a 3 ZoA, § 6 ods. 1 písm. a) a c), § 13 AP SAK

tým, že

pri zastupovaní svojho klienta A. B., ktorého zastupoval na základe splnomocnenia zo dňa 30. 11. 2012 vo veci náhrady škody a ochrany osobnosti:

- neriadil sa písomným pokynom klienta udeleným listom zo dňa 1. 10. 2014, aby v mesiaci október 2014 po-

dal žalobu na súd a klamlivo informoval klienta o stave veci, keď klienta ubezpečoval, že vec podal na okresný súd a následne exekútorovi C., pričom podľa úradného potvrdenia okresného súdu zo dňa 25. 4. 2014 na súde sa nevedelo žiadne konanie na návrh navrhovateľa A. B. a podľa potvrdenia Exekútorského úradu C. zo dňa 9. 9. 2014 sa v prospech oprávneného A. B. nevedelo žiadne exekučné konanie.

- po skončení zastupovania klienta, ku ktorému došlo dňa 16. 10. 2015, vec bez zbytočného odkladu s ním písomne finančne nevyporiadal,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **1 500 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola DO advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 435 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Po vykonanom dokazovaní dospel prvostupňový disciplinárny senát k záveru, že DO sa ako právny zástupca A. B. na základe splnomocnenia 30. 11. 2012 neriadil písomným pokynom klienta udeleným listom zo dňa 1. 10. 2014, aby v mesiaci október 2014 podal žalobu na súd a klamlivo informoval

klienta o stave veci, keď klienta ubezpečoval, že vec podal na okresný súd a následne exekútorovi C., pričom podľa úradného potvrdenia okresného súdu zo dňa 25. 4. 2014 na súde sa nevedelo žiadne konanie na návrh navrhovateľa A. B. a podľa potvrdenia Exekútorského úradu C. zo dňa 9. 9. 2014 sa v prospech oprávneného A. B. nevedelo žiadne exekučné konanie, a ďalej že po skončení zastupovania klienta, ku ktorému došlo dňa 16. 10. 2015, vec bez zbytočného odkladu s ním písomne finančne nevysporiadal. DO žiadnym spôsobom nepreukázal, že by pri riešení veci uzatvoril akúkoľvek mimosúdnu dohodu a ani listinu označenú ako „Finančné vysporiadanie a ukončenie právneho zastúpenia zo dňa 16. 10. 2015“ nemožno považovať za splnenie povinnosti advokáta v zmysle § 13 AP SAK. Finančné vysporiadanie musí obsahovať vyúčtovanie vykonaných úkonov právne služby obsahujúce ich konkretizáciu s určením odmeny za poskytnutie právnej služby v súlade s vyhl. č. 655/2004 Z. z.

Disciplinárny senát mal ďalej za preukázané, že skutok, ktorý je predmetom návrhu, sa stal, že ho spáchal DO, a preto uznal DO za vinného.

Rozhodnutím III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK 6. decembra 2017, sp. zn. III.ODS-9/17:2959/2015 bolo po prejednaní odvolania DO advokáta rozhodnutie prvostupňového senátu ako vecne správne potvrdené.

Odvolací disciplinárny senát konštatoval, že nemá pochybnosti o správnosti skutkových zistení uvedených vo výroku napadnutého rozhodnutia, lebo tieto zodpovedajú výsledkom vykonaného dokazovania.

DO na podporu svojich tvrdení uvedených v odvolaní nepredložil žiadny relevantný dôkaz, ktorý by bol spôso-

bilý vyvrátiť skutkové okolnosti, a to predovšetkým, že nie sú pravdivé tvrdenia, že nedoriešil pohľadávku sťažovateľa, požadoval od neho, aby mu predložil doklad o poškodení motorového vozidla a taktiež mu neudal svedkov, ktorí by potvrdili jeho verbálne napádanie – urážanie, z čoho mu vyplynul záver, že nemohol podať žalobu.

Odvolací disciplinárny senát zastáva názor, že druh uloženého disciplinárneho opatrenia bol zvolený správne, s ohľadom na všetky kritériá uvedené v § 56 ods. 4 ZoA. Tieto všeobecné kritériá ukladania disciplinárnych opatrení zostali zachované v nezmenenom znení § 56 ods. 4 ZoA, avšak DP SAK účinný od 10. 6. 2017 precizuje kritériá ukladania disciplinárneho opatrenia tak, že pri rozhodovaní o disciplinárnom opatrení je v širšom rozsahu potrebné prihliadnúť na závažnosť konania disciplinárne obvineného – vymedzené v § 27 DP SAK, rozsah a povahu porušenej povinnosti – vymedzené v § 28 DP SAK, následok disciplinárneho previnenia – vymedzený v § 29 DP SAK, poľahčujúce a priťažujúce okolnosti – vymedzené v § 30 DP SAK, prihliadajúc pritom aj na § 31 DP SAK, ktoré upravuje primeranosť a účelnosť disciplinárneho opatrenia. Všetky tieto atribúty potom podľa názoru odvolacieho disciplinárneho senátu založili spravodlivé rozhodnutie o druhu a výške disciplinárneho opatrenia, ktorá výška je primeraná, má represívnu a preventívnu funkciu.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Pýta(j)te sa predsedníctva

Po niekoľkých rokoch došlo k ukončeniu spolupráce s klientom a klient našej advokátskej kancelárii doručil výzvu na odovzdanie všetkých spisov. Ako máme správne postupovať, keďže všetky dokumenty klient od nás obdržal e-mailom? Som povinný klientovi odovzdať originály súdnych rozhodnutí v skončených veciach alebo postačuje oskenovaný dokument, ktorý klient obdržal e-mailom?

V prípade, ak dôjde zo strany klienta k ukončeniu vzájomnej spolupráce, advokát je povinný riadne a včas vyúčtovať a odovzdať klientovi všetky doklady, ktoré mu zveril v súlade s § 13 Advokátskeho poriadku SAK.

Podľa § 13 Advokátskeho poriadku SAK je advokát povinný po skončení zastúpenia bez zbytočného odkladu vec

s klientom písomne finančne vysporiadať a vrátiť mu všetky doklady, ktoré mu zveril, alebo ktoré v mene klienta počas zastupovania prevzal; povinnosť sa nevzťahuje na vzájomnú elektronickú komunikáciu a považuje sa za splnenú, ak je preukázané, že klient opakovane neposkytol súčinnosť. Vrátenie dokladov zverených klientom nesmie byť viazané na uhradenie odmeny za poskytovanie právnych služieb. Listiny doručené elektronickou formou advokátovi podľa osobitného predpisu sa považujú za odovzdané klientovi v prípade, ak advokát tieto listiny rovnakou formou klientovi odovzdal.

Advokát odovzdáva klientovi aj doklady, ktoré mu klient poskytol alebo ktoré pre neho prevzal, t. j. aj kópie zo súdneho spisu vo veci klienta. Ak už boli odovzdané v priebehu zastupovania, znova ich odovzdávať nie je povinný, týka sa to najmä listín, ktoré netvorí originály, boli vyhotovené kópiou alebo skenom.

Pokiaľ sa v spise nachádza akýkoľvek originál listiny (teda aj rozsudku, ktorý bol doručený priamo advokátovi) a advokát ho za klienta prevzal, alebo mu bol klientom odovzdaný, je povinný klientovi takúto listinu vydať. Náhradu reálnych nákladov má advokát právo žiadať iba v prípade, ak sa na nej s klientom dohodol.

Dieťa ako klient

Klienti, ktorí zažili, alebo zažívajú násilie, sa vo viacerých ohľadoch líšia od ostatných klientov, s ktorými sa advokát v praxi bežne stretne. Aj keď negatívne emócie sú v rôznej miere prítomné pri poskytovaní právnej pomoci takmer vždy (najmä v prípade sporov), klient s traumou má svoje špecifiká. Ak chceme takýmto klientom skutočne pomôcť a predísť ich opakovanej a druhotnej viktimizácii, dôležitý je každý detail: dobre zvolené miesto na sedenie, spôsob, akým sa správame, rozprávame, pohybujeme, gestikulujeme. V prípade obzvlášť zraniteľných osôb je to ešte nevyhnutnejšie.

Klára má 8 rokov a jej otec je obvinený z jej sexuálneho zneužívania. Trestné oznámenie podala jej matka. Avšak tá to už zakrátko oľutovala, keďže uverila svojmu manželovi, že si to Klára vymyslela. Momentálne býva Klára aj s matkou v azylovom dome. Klárina matka sa aj naďalej stretáva so svojím manželom a pravdepodobne sa s ním stretla už aj Klára, a to aj napriek zákazu priblíženia. Klára bola opakovane vypočúvaná. Občas sa na výsluchu zúčastnil aj psychológ, avšak doň žiadnym spôsobom nezasahoval a s Klárou neinteragoval. Klára chce ísť domov. Na jednom výsluchu povedala, že nikdy nechcela rodičom ublížiť. Zväčša však mlčí. Ak odpovedá, tak len veľmi stroho a chaoticky. Klárin opatrovník uviedol, že si neuplatňuje náhradu škody, keďže Kláre žiadna nevznikla. To je v podstate všetko, čo v danej veci zatiaľ povedal a spravil. Nechýba vám v tomto príbehu niekto?

Dieťa (osoba mladšia ako 18 rokov) nie je častým klientom advokátov napriek tomu, že je relatívne častou obeťou, či svedkom násilných trestných činov. Okrem prípadov, kedy bol maloletému poškodenému ustanovený advokát v súlade s § 48 ods. 2 Trestného poriadku, len málokedy zákonní zástupcovia splnomocnia advokáta na zastupovanie svojho/zvereného dieťaťa pred orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi. Zastúpenie advokátom je však v mnohých prípadoch viac ako potrebné, keďže nesprávnym postupom a prístupom môže dôjsť k ohrozeniu alebo porušeniu práv daného dieťaťa, k jeho druhotnej/opakovanej viktimizácii alebo k ďalším škodám.

Čo však v prípade, že takéhoto klienta máte? Ako k nemu pristupovať?

V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že nech už dieťa participuje na trestnom konaní v akomkoľvek postavení (obvinený, svedok, poškodený), vždy je potrebné prihliadať na jeho vek, schopnosti, vlastnosti a potreby. Zákon o obetiach zaraďuje dieťa – obeť trestného činu medzi obzvlášť zraniteľné osoby, a teda sa mu zakaždým poskytuje špecializovaná odborná pomoc. Potreba osobitnej ochrany a starostlivosti poskytovanej deťom obetiam vyplýva z ich neukončeného vývoja a vzdelania, nedostatočnej skúsenosti, ako aj zvýšeného rizika ich druhotnej a opakovanej viktimizácie.

Pri práci s detským klientom je dôležité poznať a rešpektovať charakteristiky vývinového obdobia, v ktorom sa dané dieťa nachádza, keďže to určuje napr. dĺžku jeho pozornosti, úroveň komunikácie a osvojenia si reči, používanie logiky, schopnosť reprodukovať udalosti, mieru sugestibility, špecifiká pamäte, vnímanie reality, času, priestoru či množstva.

Kľúčová je príprava. Pred prvým kontaktom s detským klientom je dôležité zistiť si čo najviac informácií o ňom a o udalosti. Dobré je vedieť aj to, ako dieťa oslovovať, čo (ne)má rado a pod. Vďaka týmto informáciám sa dá na dieťa ľahšie najať, získať si dôveru a zabrániť jeho druhotnej viktimizácii napríklad aj tým, že ho nebudete oslovovať, či gestikulovať ako človek, ktorý mu ubližoval. Dieťa napríklad odmietlo komunikovať so svojím opatrovníkom len pre to, že voňal po cigaretách, čo mu pripomenulo páchatela. Taktiež je dôležité vyčleniť si na stretnutie dostatok času, aj keď samotný rozhovor s dieťaťom by nemal trvať dlho. Miesto, deň, hodinu a dĺžku stretnutia je vhodné zvoliť podľa potrieb dieťaťa a jeho denného režimu, aby sa napríklad nestalo, že sa stretnutie uskutoční v čase jeho najväčšej únavy.

Pri predstavovaní je vhodné vynechať tituly. S dieťaťom komunikujte pokojne, s emóciami pod kontrolou a sústredene. Dôležité je neobviňovať, neporovnávať, nezveličovať, nepodceňovať, nedokončovať vety/myšlienky, nepodsúvať

JUDr. Silvia Miškovičová, LL.M vyštudovala právo na Trnavskej univerzite a Oxford Brooks University. Po vysokej škole pôsobila krátky čas v advokátskej kancelárii a neskôr na súde ako vyššia súdna úradníčka. Problematike obetí trestných činov sa venuje 7 rokov, najskôr ako dobrovoľníčka, neskôr ako právna poradkyňa

v rôznych organizáciách poskytujúcich pomoc týraným deťom a/alebo ženám.

vlastné vysvetlenia, neprerušovať a pod. Taktiež je potrebné dať si veľký pozor na sugestívne, klamlivé a alternatívne otázky. Deti nižšieho veku sú napríklad veľmi náchylné opakovať to, čo počuli ako posledné, resp. zobrať si to za svoje.

Nehovorte veľa, komplikovane a odborné. Ak aj použijete cudzie slovo, vysvetlite ho. Nie je vhodné používať prvú osobu množného čísla, ak ste v miestnosti len vy. Dieťa nemusí pochopiť, že referujete k ďalším osobám (vyšetrovateľovi, opatrovníkovi, rodičovi...) a môže to uňho vyvolať nedôveru a stres. Taktiež pozor na zdobneniny, najmä pri tínedžeroch. Aj keď to príde mnohým zvláštne, vhodné je spýtať sa detí starších ako 15 rokov, či im môžete tykať. Ide o prejavenie rešpektu, ktorý tieto deti vedia oceniť a možno práve vďaka tomu aj opätovať. Nehovoriac o posilnení ich postavenia a dôvery v seba samého. Pri starších deťoch je ďalej veľmi dôležité uvedomiť si, že môžu byť v odpore voči autoritám, či dospelým ľuďom ako takým. Taktiež je pre ne častá vzťahovosť, precitlivosť, impulzivnosť a nevyrovnanosť.

Nedávajte sľuby, ktoré nemôžete alebo neviete dodržať. Neustále si dávajte pozor na verbálne aj neverbálne prejavy. Nekomentujte prejavy, správanie, vzhľad, oblečenie a pod. dieťaťa. Dieťaťu poskytnite spätnú väzbu, a to napr. tým, že

oceníte jeho odvahu, zdôrazníte dôležitosť vášho rozhovoru a ubezpečíte ho, že je v bezpečí a že ste tu preňho. Priebežne si overujte svoje porozumenie a porozumenie dieťaťa. Dieťa vždy berte vážne. Pri malých deťoch používajte jednoduché vety. Deti nižšieho veku najlepšie vyjadrujú svoj vnútorný svet hrou a v hre, preto je dobré si touto ich prirodzenou hravosťou pomôcť (napr. kresba, rolové hry).

Neposkytovanie informácií, vynechanie dieťaťa z akýchkoľvek rozhodnutí, či minimálna alebo až žiadna interakcia s daným dieťaťom nie je správnou stratégiou, a to ani v prípade, že tak robíte s úmyslom ho chrániť. Dokonca to môže spôsobiť až opak toho, čo ste tým zamýšľali. Aj dieťa má právo na informácie a participovať na procese. Avšak Informácie poskytujte a s dieťaťom interagujte vždy v súlade s jeho vekom, mentálnou úrovňou a aktuálnym stavom.

V neposlednom rade je dôležité zabezpečiť dieťaťu aj ďalšiu pomoc a podporu, napr. vo forme terapie, prítomnosti psychológa počas stretnutí a úkonov, spolupráce s oddelením sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo s organizáciami, ktoré pomáhajú deťom obetiam trestných činov.

JUDr. Silvia Miškovičová, LL.M

Projekt Advokáti proti násiliu

Projekt *Advokáti proti násiliu*, ktorý od januára 2021 realizuje Slovenská advokátska komora v spolupráci s **Ligou za duševné zdravie**, sa zameriava na pomoc osobám, ktoré sú terčom rôznych foriem domáceho násillia a násillia v párových vzťahoch. Žiadatelia prostredníctvom advokátov získajú komplexné a kvalifikované informácie a poradenstvo pri riešení ich situácie.

Ako sa klient dostane k pomoci v rámci projektu?

Napíše na pomoc@sak.sk. Prvý mail prijme koordinátor projektu – zamestnanec Slovenskej advokátskej komory a na základe dohody s advokátom poskytne žiadateľovi kontakt. Ďalej klient komunikuje priamo s advokátom. Právne rady, odporúčanie postupu a prípadne prvé právne kroky poskytne advokát *pro bono*. Následne sa môže s advokátom dohodnúť aj na ďalšej spolupráci, na jej forme a odplate.

Chcete pomôcť pomáhať?

Vážené kolegyně a kolegovia, pozývame vás zapojiť sa do projektu poskytovania *pro bono* právnej pomoci pre obe domáceho násillia. Advokátovi bude pridelený žiadateľ na základe dohody s koordinátorom SAK (chladekova@sak.sk). Obracajú sa na nás klienti z celého Slovenska, preto uvítame advokátov naprieč všetkými regiónmi. Súčasťou projektu je aj možnosť absolvovať kurz a prístup k doplnkovým vzdelávacím materiálom na online platforme Rady Európy *HELP*.

Jesenné termíny seminárov pre advokátskych koncipientov

I. ročník – Trestné právo

prvý termín: 30. 9. – 2. 10. Tále, hotel Partizán
druhý termín: 18. 11. – 20. 11. Štrbské Pleso, hotel Patria

II. ročník – Civilné právo

prvý termín: 21. 10. – 23. 10. Vyhne, hotel Sitno
druhý termín: 11. 11. – 13. 11. Vyhne, hotel Sitno

III. ročník – Vybrané témy jednotlivých právnych odvetví

prvý termín: 23. 9. – 25. 9. Vyhne, hotel Sitno
druhý termín: 4. 11. – 6. 11. Tále, hotel Partizán

Hlavné a praktické semináre pre advokátskych koncipientov sú zverejnené na prihlasovanie na webovej stránke komory www.sak.sk v sekcii *Vzdelávanie a podujatia* od 16. 8. 2021.

Slovenská advokátska komora usporiada v druhom polroku 2021 semináre v rámci cyklického vzdelávania advokátskych koncipientov **prezenčne**. V prípade mimoriadnych opatrení, kedy komora nebude môcť zorganizovať podujatia

prezenčnou formou, odbor výchovy a vzdelávania kancelárie SAK **oznami zmenu** z prezenčnej **na dištančnú formu všetkým prihláseným účastníkom. Termíny seminárov zostanú nezmenené.**

Termíny praktických seminárov priamo nadväzujú na hlavné semináre, spravidla v nasledujúcom týždni po absolvovaní hlavného seminára. Sprístupnenie termínov a prihlásenie je podmienené registráciou na hlavný seminár.

Termín úvodného seminára je zverejnený od 16. 8. 2021. Nasledujúce termíny budú zverejňované priebežne do konca roka 2021.

Neabsolvované semináre z predchádzajúcich období si môžete doabsolvovať po dohode s pracovníkmi odboru výchovy a vzdelávania, ktoré vám **od 16. 8. 2021** sprístupnia prihlásenie v náhradnom termíne v zmysle Uznesenia Predsedníctva SAK č. 38/4/2019, čl. 2, bod 6 Vzdelávacieho poriadku advokátskych koncipientov SAK.

Kancelária SAK
Odbor výchovy a vzdelávania

Vyhlásenie publikačnej súťaže *Bulletinu slovenskej advokácie*

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie*
v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory
vyhlásila pre rok 2021

XX. ročník publikačnej súťaže *Bulletinu slovenskej advokácie* pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov.

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.

Termín uzávierky je **30. novembra 2021**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2021. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelíť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2022.

Ponuka vzdelávacích podujatí Akadémie európskeho práva (ERA)

Akadémia európskeho práva (ERA – Europäische Rechtsakademie) je vzdelávacia inštitúcia pre právnikov v EÚ. Bola založená v roku 1992 v reakcii na rýchlu integráciu v Európe v 80. rokoch a slúži na vzdelávanie advokátov, sudcov a právnikov vo všetkých oblastiach európskeho práva. Na tento účel má vybudovanú aj špecializovanú knižnicu. Spolupracuje s partnermi v členských štátoch EÚ, vrátane advokátskych komôr. Vzdelávacie podujatia sa konajú najmä v sídle ERA v Trieri, ale aj v iných štátoch EÚ. V spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou ponúka advokátom a advokátskym koncipientom nasledovné vzdelávacie podujatia.

Zastupovanie pred Súdny dvorom EÚ

Seminár je pokračovaním už dvakrát realizovaného projektu zameraného na vzdelávanie advokátov. Partnermi projektu sú advokátske komory. **Semináre sa budú konať v sídle ERA v nemeckom meste Trier a súčasťou programu je návšteva Súdneho dvora EÚ.**

Podujatia sú rozdelené na šesť dvojdenných seminárov pre účastníkov so základnými vedomosťami a štyri workshopy pre účastníkov s pokročilou znalosťou konania pred Súdny dvorom EÚ. Obsahom semináru pre „začiatokníkov“ bude súdny systém EÚ, vzťah práva EÚ a vnútroštátneho práva, priamy účinok, prednosť práva EÚ, jednotlivé konania pred SD EÚ, prípadové štúdie týkajúce sa písomného a ústneho konania, formálne náležitosti podania (lehoty, forma, jazyk konania). Obsahom seminára pre „pokročilých“ bude locus standi, prípustnosť dôkazov, najčastejšie chyby advokátov pri podaniach na Súdny dvor EÚ, prejudiciálne konanie, praktické cvičenie, formulácia otázok, priame žaloby – prípadové štúdie, spracovanie návrhu.

Číslo	Dátum konania	Úroveň	Jazyk
421DT109f	8. – 10. 9. 2021	základná	francúzsky
421DT110f	6. – 7. 10. 2021	pokročilá	francúzsky
421DT108f	1. – 3. 12. 2021	základná	nemecký
422DT31	26. – 28. 1. 2022	základná	anglický
422DT35	9. – 10. 2. 2022	pokročilá	nemecký
422DT32	4. – 6. 5. 2022	základná	anglický
422DT33	7. – 9. 9. 2022	základná	anglický
422DT36	5. – 6. 10. 2022	pokročilá	anglický
422DT34	9. – 11. 11. 2022	základná	anglický
422DT37	7. – 8. 12. 2022	pokročilá	anglický

Podmienkou účasti je praktická znalosť pracovného jazyka (angličtina, nemčina, francúzština). Počet účastníkov na jednotlivých podujatiach je limitovaný. Pre členov SAK je

vyhradených 5 miest. V prípade záujmu kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov SAK (strecanska@sak.sk).

Registračný poplatok 120 eur zahŕňa ubytovanie v hoteli na 3 noci, obedy a občerstvenie, vzdelávacie materiály, cestovný lístok do Luxemburgu). **Cestovné náklady si účastník hradí sám.**

Viac na: <https://era-comm.eu/litigating-eu-law>.

Mediácia v EÚ: Jazyk, právo a prax

Séria interaktívnych jazykových vzdelávacích podujatí

Ide o kurz zameraný na zlepšovanie znalosti anglického jazyka pre advokátov, mediátorov a sudcov v oblasti cezhraničnej mediácie.

Číslo	Dátum konania	Miesto	Téma – mediácia
121DT76f	1. – 3. 12. 2021	Trier	Rodinná
122DT20f	23. – 25. 2. 2022	Krakov	Civilná a obchodná
122DT21f	9. – 11. 5. 2022	Bukurešť	Rodinná
122DT22f	6. – 8. 6. 2022	Riga	Civilná a obchodná
122DT24f	9. – 11. 11. 2022	Praha	Civilná a obchodná
123DT01f	8. – 10. 2. 2023	Solún	Rodinná
123DT02f	24. – 26. 4. 2023	Vilnius	Civilná a obchodná

Podmienkou účasti je praktická znalosť anglického jazyka. Počet účastníkov na jednotlivých podujatiach je limitovaný od 15 do 22 osôb. V prípade záujmu sa môžete prihlásiť prostredníctvom online prihlášky alebo kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov SAK (strecanska@sak.sk).

Registračný poplatok 275 eur zahŕňa ubytovanie v hoteli na 3 noci, obedy a občerstvenie, vzdelávacie materiály. **Cestovné náklady si účastník hradí sám.**

Viac na: https://era-comm.eu/Language_Mediation

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu pri výkone funkcie opatrovníka

Je disciplinárnym previnením, ak advokát ako súdom ustanovený opatrovník fyzickej osoby napriek opakovaným výzvam súdu nepredloží vyúčtovanie o hospodárení s majetkom opatrovanca ani po zbavení funkcie opatrovníka neodovzdá listiny vzťahujúce sa k opatrovníctvu novému opatrovníkovi a súd nepravdivo informuje o splnení týchto povinností vyplývajúcich z opatrovníctva.

*Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK z 11. septembra 2019
v spojení s rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu
Odvolacej disciplinárnej komisie z 1. júna 2020, sp. zn. K 35/2018¹*

Dotknuté ustanovenia:

- § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, 2 a 3 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „etický kódex“),
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení; § 1 ods. 5 Advokátskeho poriadku SAK z 10. júna 2017

Disciplinárne obvinená advokátka bola uznaná za vinnú z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustila

tým, že

potom, čo bola rozhodnutím okresného súdu v K. a rozsudkom tohto súdu ako fyzická osoba ustanovená opatrovníkom J. P. a v čase od 10. 3. 2014 do 29. 7. 2016 bola týmto súdom opakovane písomne vyzvaná na predloženie vyúčtovania o hospodárení s majetkom J. P. za obdobie od novembra 2013 do decembra 2014, a potom, čo rozhodnutím okresného súdu v K. z 20. 9. 2016 bola miestna príslušnosť uvedenej veci prenesená na Okresný súd v P., a taktiež týmto súdom bola opakovane písomne, a to naposledy 19. 9. 2017, vyzývaná na predloženie uvedeného vyúčtovania, a potom,

čo uznesením okresného súdu v P. z 28. 6. 2017 bola zbavená funkcie opatrovníka J. P. a namiesto nej jeho opatrovníkom ustanovené mesto P. a tým istým súdom bola vyzvaná na odovzdanie všetkých listín vzťahujúcich sa k opatrovníctvu J. P. a na predloženie vyúčtovania o hospodárení s majetkom J. P. za obdobie od novembra 2013 do decembra 2014 a za rok 2017 do doby zbavenia funkcie opatrovníka, svoje povinnosti vyplývajúce pre ňu z opatrovníctva J. P. vo vzťahu k súdu aj k novo menovanému opatrovníkovi cez nespočetné výzvy oboch súdov najmenej do 30. 10. 2017 nespĺnila napriek tomu, že sa tieto povinnosti zaviazala splniť do 31. 3. 2016, potom do 12. 7. 2017, do 5. 9. 2017 a naposledy vo svojom e-maile z 11. 10. 2017 najneskôr do 16. 10. 2017, pričom v tomto e-maile adresovanom Okresnému súdu v P. vedome nepravdivo oznámila, že v tento deň zaslala potrebné listiny novovymenovanému opatrovníkovi súčasne so správou o hospodárení s majetkom J. P. za rok 2017, vrátane príloh, aj tomuto súdu, hoci tak neurobila.

Uložené disciplinárne opatrenie – pokuta 45 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Samotný skutok popísaný v disciplinárnej žalobe sa nestal v priamej súvislosti s výkonom advokácie. Disciplinárne obvinená bola ako fyzická osoba ustanovená za opatrovníka J. P. rozhodnutím všeobecného súdu. Avšak pri posúdení veci nemožno prehliadnúť, že vo funkcii opatrovníka voči súdu vystupovala vždy ako advokátka (podpisy výstupov, doručovacia adresa atď.).

Podľa konštantného rozhodovania (odvolacích) disciplinárnych senátov je advokát povinný postupovať tak, aby neznížoval dôstojnosť advokátskeho stavu aj pri činnostiach, ktoré nie sú vykonávané v priamej súvislosti s advokáciou.

Disciplinárne obvinená svojím konaním znížila dôstojnosť advokácie ako takej tým, že neplnila zákonné povinnosti opatrovníka a povinnosti uložené súdnymi rozhodnutiami, keď opakovane cez nespočetné výzvy súdu nereflektovala na svoje povinnosti predkladať riadne vyúčtovanie o hospodárení, čo vo svojom dôsledku viedlo k tomu, že disciplinárne obvinená bola orgánmi činnými v trestnom konaní vyšetrovaná pre podozrenie zo spáchania prečinu porušenia povinnosti pri správe cudzieho majetku a sprenevery.

Odvolací disciplinárny senát konštatuje, že vyššie opísané neplnenie zákonných a súdom zverených povinností je

flagrantným závažným porušením povinností ustanovených advokátovi zákonom o advokácii a stavovskými predpismi. Advokát sa má vo vzťahu k súdu správať vždy tak, aby neznížoval dôstojnosť advokáta, a to aj v situácii, keď vystupuje ako súkromná osoba.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované podľa Vrábliková, P.: *Z kárnej praxe*. In: Bulletin advokacie, č. 6/2021, s. 77.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 6/2021 českého *Bulletinu advokacie*

V úvodníku *Legislatívni bilance* JUDr. Robert Němec LL.M. ako podpredseda Českej advokátskej komory spoluzodpovedný za legislatívnu činnosť ďakuje kolegom z predstavenstva a ďalších volených orgánov, ako aj všetkým kolegom advokátom, ktorí svojou dobrovoľnou činnosťou vo výboroch a odborných sekciách neúnavne podporujú komoru v legislatívnej oblasti, najmä pri formulácii stanovísk a pripomienok k legislatívnym návrhom a súdnym rozhodnutiam určeným k publikácii v Zbierke súdnych rozhodnutí.

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Znalecké dokazování v trestním řízení* (M. Fryšták), *Exekuce v praxi* (M. Štika) a *Dějiny kodifikace soukromého práva v českých zemích* (O. Horák, J. Razim).

Časť **Z kárnej praxe** obsahuje ● rozhodnutie kárneho senátu Kárnej komisie ČAK z 11. 9. 2019 v spojení s rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu Odvolacej kárnej komisie ČAK z 1. 6. 2020, sp. zn. K 35/2018, podľa ktorého advokátka sa dopustila disciplinárneho previnenia tým, že po tom, čo bola rozhodnutím okresného súdu v K. a rozsudkom tohto súdu ako fyzická osoba ustanovená opatrovníkom J. P. a v čase od 10. 3. 2014 do 29. 7. 2016 bola týmto súdom opakovane písomne vyzývaná na predloženie vyúčtovania o hospodárení s majetkom J. P. za obdobie od novembra 2013 do decembra 2014, a potom, čo rozhodnutím okresného súdu v K. z 20. 9. 2016 bola miestna príslušnosť uvedenej veci prenesená na Okresný súd v P., a taktiež týmto súdom bola opakovane písomne, a to naposledy 19. 9. 2017, vyzývaná na predloženie uvedeného vyúčtovania, a po tom, čo uznesením okresného

súdu v P. z 28. 6. 2017 bola zbavená funkcie opatrovníka J. P. a namiesto nej jeho opatrovníkom určuje mesto P. a tým istým súdom bola vyzvaná k odovzdaniu všetkých listín, ktoré sa vzťahujú k opatrovníctvu J. P. a na predloženie vyúčtovania o hospodárení s majetkom J. P. za obdobie od novembra 2013 do decembra 2014 a za rok 2017 do doby zbavenia funkcie opatrovníka, svoje povinnosti vyplývajúce pre ňu z opatrovníctva J. P. vo vzťahu k súdu aj k novovymenovanému opatrovníkovi cez mnohé výzvy oboch súdov najmenej do 30. 10. 2017 nespĺnila, a to napriek tomu, že sa tieto povinnosti zaviazala splniť do 31. 3. 2016, potom do 12. 7. 2017, do 5. 9. 2017 a naposledy vo svojom e-maile z 11. 10. 2017 najneskôr do 16. 10. 2017, pričom v tomto e-maile adresovanom Okresnému súdu v P. vedome nepravdivo oznámila, že v tento deň zaslala potrebné listiny novovymenovanému opatrovníkovi súčasne so správou o hospodárení s majetkom J. P. za rok 2017, vrátane príloh, aj tomuto súdu, hoci tak neurobila; ● Kárny príkaz kárneho senátu Kárnej komisie ČAK zo 16. 9. 2020, sp. zn. K 82/2020, podľa ktorého advokát sa dopustil disciplinárneho previnenia tým, že celkovo v štyroch prípadoch uzavrel s klientmi plnú moc o poskytovaní právnych služieb, ktorej predmetom bolo spísanie a podanie insolvenčného návrhu spojeného s návrhom na povolenie oddĺženia, v ktorej popri maximálnej odmene vo výške 4 000 Kč bez dane z pridanej hodnoty (DPH) určenej § 390a ods. 3 zák. č. 182/2006 Zb., O úpadku a spôsoboch jeho riešenia (insolvenčný zákon), dojednal s každým z týchto klientov odmenu vo výške 363 Kč vrátane DPH za vypracovanie čestného prehlásenie podľa § 392 ods. 1 písm. d) insolvenčného zákona, ďalej odmenu vo výške 363 Kč vrátane DPH za odoslanie príloh insolvenčného návrhu na podpis klientom a ďalej odmenu vo výške 363 Kč vrátane DPH za odoslanie zapožičaných dokumentov späť klientom, pričom najmenej tieto sumy každému z klientov vyúčtoval.

Časť **Z advokacie** sa venuje kybernetickým útokom a minimalizácii ich rizika. Dnes budeme len ťažko hľadať odbor, ktorý sa zaobíde bez moderných technológií. V období pandémie sa práca z domu stala bežnou súčasťou profesijných životov a s technológiami sme sa presunuli aj do iného ako

kancelárskeho prostredia. Hoci sa to pred pár rokmi mohlo zdať nereálne, dnes sú najrôznejšie počítačové útoky každodennou záležitosťou. Čelí im musia veľké nadnárodné firmy i strední a malí podnikatelia.

Príspevky z právnej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

Mgr. Petra Vrábliková

Hodnocení rizik při kontrole klienta podle AML zákona a „potíže v ráji“

Akokoľvek máme tendenciu vnímať proces kontroly podľa AML zákona ako opatrenie smerujúce k dokumentácii finančného toku v rámci sledovaných činností, nie je to tak úplne jeho podstatou. Ide len o jednu jeho časť. Ak by sme urobili krok späť k základom celej problematiky, mali by sme dospieť k záveru, že podstatou je skôr hodnotenie rizík tohto majetkového toku a jeho zmien s tým, či a nakoľko môžu majetkové zmeny slúžiť ako nástroj prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu. Akúkoľvek všeobecnú časť zákona, z ktorej by bolo možné účel vyvodiť, však našej právnej úprave chýba, a tak sa táto úvaha trochu vznáša v legislatívnom vzduchoprázdne. Legislatíva je však v tejto oblasti natoľko prepojená s nelegislatívnymi nástrojmi, že k nej možno dospieť bez väčších ťažkostí.

doc. JUDr. Radim Polčák, Ph.D.

Protiprávní jednání a škoda online

Nasledujúci článok sa zameriava na problematiku virtualizácie protiprávneho konania a škody, najmä na špecifické právne skutočnosti majúce zásadný význam pre subsumpciu škodových udalostí pod rozsah príslušných právnych noriem. Hoci žiadna zo základných skutkových otázok, čo je ujma, kto za ňu zodpovedá a kde k nej došlo, nie je nová, je nutné venovať im v súvislosti s virtualizovanými právnymi skutočnosťami zvýšenú pozornosť.

prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen

Náhrada škody ve virtuálním světě s důrazem na umělou inteligenci

Článok sa snaží o analýzu správy Komisie z 19. 2. 2020 s názvom *Vplyvy umelej inteligencie, internetu a robotiky na bezpečnosť a zodpovednosť*. Hlavná pozornosť však nebude zameraná na zákonné podmienky, ako zaručiť „bezpečnosť“

pri používaní týchto nástrojov, pretože tie sú k dispozícii ešte len z určitej (neúplnej) časti. Primárne sa pozornosť bude venovať koncepcijnej opore v zákone zamýšľanej pre prípady, v ktorých umelá inteligencia – ale aj internet alebo robotika – zlyhávajú a spôsobujú škodu.

prof. (mult) Dr. et Mgr. Ing. Alexander J. Bělohávek

Obsah a projevy práva na právní pomoc v kontextu s povinnostmi a omezeními advokáta z tuzemské a mezinárodní perspektivy

Ešte relatívne nedávno by automatickou odpoveďou – hoci aj začínajúceho advokátskeho koncipienta – na otázku zásadnej a neprekročiteľnej povinnosti advokáta, bol odkaz na advokátsku mlčanlivosť. Súčasná doba priamo nabáda k zamysleniu sa nad tým, akým spôsobom sa mení spoločnosť, akým spôsobom sa na prebiehajúce zmeny a opatrenia adaptujeme a vyrovnávame sa s nimi tak v súkromnom, ako aj v pracovnom živote. Hoci impulzom pre tento článok nebola aktuálna pandemická situácia, predsa len nemožno nespomenúť, že v akýchkoľvek diskusiách o nej sa do popredia začína dostávať jeden výraz, a to dôvera.

JUDr. Alena Tibitzlová, Ph.D.

K problému procesního postupu v případě přechodu trestní odpovědnosti právnické osoby na jejího právního nástupce

Článok sa zaoberá procesnými aspektmi prechodu trestnej zodpovednosti právnickej osoby na jej právneho nástupcu, teda problematikou, ktorá nie je zákonom o trestnej zodpovednosti právnických osôb akokoľvek riešená, hoci by vzhľadom na prax orgánov činných v trestnom konaní jednoznačne mala byť riešená.

Mgr. Filip Horák

Neudržitelná regulace udržitelného financování

Legislatívna aktivita, najmä na úrovni Európskej únie, produkuje právne predpisy vo vysokom tempe. V posledných rokoch sa museli finančné inštitúcie vysporiadať o. i. s aktualizáciou pravidiel poskytovania investičných služieb, platobného styku alebo novým rámcom ochrany osobných údajov. Množia sa tak obavy, že pre neustálu nutnosť prispôbovať svoje fungovanie pribúdajúcim pravidlám, nezostane veľa času ani peňazí na samotné jadro obchodnej činnosti, teda poskytovanie a vylepšovanie služieb alebo starostlivosť o klientov. Do tejto situácie prichádza legislatívny balíček, ktorý má za cieľ nasmerovať finančné trhy k tzv. udržateľnému financovaniu. Táto legislatíva však má ďalekosiahle ambície a mala by tvoriť jeden zo základných pilierov ovplyvňujúcich finančný sektor v najbližších rokoch.

JUDr. Petr Podrazil, Ph.D.

K propouštění odborových funkcionářů

Článok sa zameriava na vybrané problematické okruhy súvisiace s ochranou poskytovanou odborovým funkcionárom podľa § 61 ods. 1 až 4 Zákonníka práce.

Ing. Nikoleta Macinská
kancelária SAK

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuálny vývoj v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

 www.facebook.com/advokatinavasejstrane
pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

 www.linkedin.com/company/sak-sk
sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

Seminár ERA o uplatňovaní antidiskriminačnej legislatívy EÚ dopadol úspešne

V dňoch **24. a 25. júna 2021** sa konal prvý online seminár, ktorý SAK spoluorganizovala s Akadémiou európskeho práva (ERA). Náklady konferencie boli plne hrazené z rozpočtu ERA, ktorý plynul z grantu EÚ. Pôvodne bolo podujatie plánované v priestoroch SAK v Bratislave, muselo sa však z dôvodu pretrvávajúcej pandémie preniesť do online priestoru. Materiály a prednášky boli tlmočené do slovenského jazyka kvalitnými tlmočníkmi.

Obdobné podujatia ERA organizuje už 20 rokov a vďaka skúsenostiam majú bezchybnú organizáciu. Formát podujatia bol dynamický a atraktívny – každá prezentácia trvala najviac 30 min + 15 min diskusia. Účastníci priebežne reagovali aj aktuálnymi príkladmi zo svojich krajín, alebo prípadmi, ktoré zachytili z činnosti Súdneho dvora EÚ.

Pre slovenských účastníkov bolo vyhradených 20 miest, naplnili sme ich 15. Členovia SAK vyjadrili spokojnosť: „*Podujatie, ako celok, som vnímal veľmi pozitívne a naplnilo moje očakávania. Osobitne by som rád vyzdvihol zaujímavosť a pestrosť prezentovaného obsahu, a vynikajúcu pripravenosť rečníkov. Spracovanie prezentácií samotnými rečníkmi som vnímal ako veľmi kvalitné, esteticky pekné, ale najmä prínosné. Rečníci ukázali, že prezentovanej problematike z pohľadu legislatívy a judikatúry detailne rozumejú, čo svojimi odpoveďami na otázky poslucháčov potvrdili. Z môjho pohľadu najprínosnejším prvkom prezentácií rečníkov bola znalosť judikatúry a jej zrozumiteľné sprostredkovanie poslucháčom. Uvedené vnímam ako najprínosnejšie z obsahu celého podujatia, nakoľko mi poskytlo najväčšie množstvo užitočných poznatkov z prezentovaných problematik. Z pohľadu formy, akou podujatie prebiehalo, by som vyzdvihol najmä plynulosť celého podujatia, nakoľko prebehlo bez akýchkoľvek technických či iných problémov. Pochvalu si rovnako zaslúžia aj tlmočníci,*

ktorých simultánne tlmočenie bolo rovnako plynulé, kvalitné a zrozumiteľné. Ďakujem za možnosť zúčastniť sa a teším sa na ďalšie podujatia.“

Súčasťou podujatia bola ja praktická časť, resp. workshop, kde sa účastníci rozdelili do skupín a riešili prípadovú štúdiu – 6 skupín, 3 zadania pokrývajúce tému diskriminácie na základe rasy, náboženstva a telesného postihnutia. Modelovo workshop pripomínal súťaže *moot court*. Každá skupina si mala pripraviť argumentáciu z pohľadu jednej zo strán (žalobca/žalovaný) s niekoľkými podotázkami. Na prípravu mali 45 min, následne návrat do „pléna“ a 5 min na prezentáciu jedným členom skupiny. Nadväzovali protiargumenty od skupiny poverenej týmto prípadom z pohľadu protistrany. Na záver daného prípadu organizátorka oboznámila účastníkov so skutočným výsledkom prípadu.

Slovenskí spíkrri – Andrea Erdősová, Miroslav Chlipala a Lucia Mokrá – mali veľmi dobrú odozvu. Zahraníčními rečníkmi boli Marjolein van den Brink, Daniël Cuypers, Petr Polák, Jacob Sand a Imane El Morabet.

Cieľom seminára bolo umožniť účastníkom pochopiť a správne uplatňovať antidiskriminačnú legislatívu EÚ vo vnútroštátnych konaniach s dôrazom na praktické uplatňovanie dvoch antidiskriminačných smerníc (2000/43/ES a 2000/78/ES). Témy seminára: ■ **Kľúčové pojmy: priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie** ■ **Dôkazné bremeno** • **Úloha Charty základných práv EÚ** ■ **Primerané prispôsobenia pre osoby so zdravotným postihnutím** ■ **Náboženská diskriminácia na pracovisku** ■ **Práva LGBTIQ** ■ **Prejav nenávisťi** ■ **Umelá inteligencia a algoritmy ako zdroj diskriminácie.**

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

KOMENTÁRE ZÁKONOV PRE PRÁVNÍKA

Komentáre zákonov
pre právnikov

Online

SÚBOR PRÁVNÝCH PREDPISOV
A KOMENTÁRE K 9 ZÁKONOM:

- Komentár k zákonu o dani z príjmov
- Komentár k zákonu o DPH
- Komentár k zákonu o odpadoch
- Komentár k Stavebnému zákonu
- Komentár k Zákonníku práce

- Komentár k zákonu o verejnom obstarávaní
- Komentár k zákonu o odmeňovaní zamestnancov pri práci vo verejnom záujme
- Komentár k zákonu o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov
- Komentár k zákonu o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

VERLAG
DASHÖFER

Objednajte si ročné predplatné na www.komentarezakonov.sk.
Ako bonus získate účasť na pravidelných webinaroch otázok a odpovedí.

Viac informácií:
0918 850 790

Povinnosti advokátov v kontexte AML témou webinára AML4LAWYERS

Dňa **28. júna 2021** sa konal seminár, ktorý v rámci projektu AML4LAWYERS realizuje CCBE a Nadácia európskych advokátov (ELF). Podujatie sa konalo v anglickom jazyku a zúčastnilo sa na ňom 9 advokátov a advokátov zo Slovenska.

Cieľom projektu je vytvoriť vzdelávaciu stratégiu pre oblasť AML v rovine práva EÚ a ponúknuť ju advokátskym komorám na implementáciu. Na stratégii pracujú experti menovaní delegáciami CCBE a zámerom je zabezpečiť konzistentný prístup k vzdelávaniu v tejto oblasti v krajinách EÚ, uľahčiť výmenu osvedčených postupov, vyhodnotiť vzdelávacie potreby spojené s povinnosťami vyplývajúcimi z AML smerníc.

Spätná väzba účastníčky podujatia bola pozitívna: „Podujatie bolo na vysokej odbornej úrovni, rovnako ako rečnícke schopnosti prednášajúcich. Témy pokrývali vo všeobecnej rovine problematiku najmä posudzovania a prístupu advokátov ku klientom v súvislosti s mechanizmami ostráživosti vo vzta-

hu k podozrivým transakciám. Osobne oceňujem aj zrozumiteľnosť a výpovednú hodnotu prezentácií (ppt). Z môjho uhlu pohľadu by som prijala viac praktických skúseností a konkrétnych prípadov kolegov advokátov, či už z hľadiska identifikovania rizikových transakcií alebo vypracovávania podnetov kontrolným orgánom. Celkovo hodnotím účasť ako veľmi prospešnú.“

Webinár trval štyri hodiny a pokryl tieto témy: ■ **Definície inštitútov v oblasti AML** ■ **Prístup založený na riziku** ■ **Povinná starostlivosť voči klientovi** ■ **Konečný užívateľ/vlastník** ■ **Vysoko rizikové krajiny, politicky exponované osoby, klienti na diaľku** ■ **Ohlasovacia povinnosť** ■ **Ochrana osobných údajov** ■ **Dôvernosť komunikácia s advokátom** ■ **Cezhraničné prípady** ■ **Sankcie** ■ **Prípadové štúdie.**

Nahrávky z troch webinárov v rámci AML4LAWYERS si môžete pozrieť na <https://aml4lawyers.eu/videos/>.

-mch-

Webináre LAWYEREX pokračujú aj na jeseň

Uplynulé pandemické obdobie malo vplyv na mnohé z prebiehajúcich projektov a dotklo sa aj projektu **LAWYEREX**, ktorý je zameraný na krátkodobé zahraničné stáže pre mladých advokátov. Organizátorom projektu je Nadácia európskych advokátov (*European Lawyers Foundation – ELF*) v spolupráci so zapojenými advokátskymi komorami.

Počas platnosti rôznych obmedzení cestovania cez hranice ELF dokázala nájsť spôsob, ako prezenčné projekty úspešne zmeniť na dištančnú formu. Príkladom je aj **LAWYEREX**, ktorého partnerom je aj Slovenská advokátska komora. Partnerské komory sa rozhodli pretransformovať projekt na sériu online podujatí o právnom systéme a advokátskej praxi v siedmich krajinách EÚ – Cyprus, Francúzsko, Grécko, Česko, Rumunsko, Španielsko, Poľsko a Slovensko.

Dňa **21. júna 2021** sa uskutočnil druhý z webinárov organizovaný poľskou Národnou komorou právnych poradcov (*Krajowa Izba Radców Prawnych - KIRP*), ktorý nadviazal na prvý webinár uskutočnený 27. mája 2021 venovaný cyper-skému právu. Model webinára je vždy podobný – tri hodiny, tri témy, traja rečníci a diskusia.

Po úvodnom privítaní predsedníčkou zahraničného výboru KIRP priestor dostali traja rečníci, ktorí počas približne 30-minútových prednášok predstavili tri témy: ■ **právny rámec a sústava súdov**, ■ **procesné právo v civilných veciach**, ■ **procesné právo v trestných veciach**. Všetci traja svoju prednášku podporili PPT prezentáciou, ktorá pomohla účastníkom udržať si prehľad v prednášanej téme. Každá z tém bola totiž veľmi široká a prednášajúci sa do pomerne krátkych 30 minút snažili vložiť čo najviac faktických informácií a zároveň ich oživiť o svoje skúsenosti z praxe, resp. z aktuálneho diania v Poľsku.

Posledná hodina webinára bola venovaná interaktívnemu workshopu. Účastníci boli rozdelení do 3 skupín (v on-line prostredí sa na to využili tzv. break-out rooms), každá bola vedená jedným z prednášajúcich. Ten mal účastníkom zadať prípadovú štúdiu, ku ktorej sa mali vyjadriť jednotliví účastníci z pohľadu svojej krajiny a konfrontovať to s poľským hosťiteľom. Účastníci sa v živej debate zaujímali predovšetkým o fungovanie justície počas Covid-19 pandémie a o úroveň elektronickej justície v Poľsku a ostatných krajinách.

Webinár **LAWYEREX** nie je len priestor pre rozšírenie vedomostí, či prehľadu, ale práve vďaka týmto užším skupinám je výbornou príležitosťou pre networking s kolegami z iných krajín.

O ďalších termínoch sa môžete informovať na odbore medzinárodných vzťahov SAK (chladekova@sak.sk). Zúčastniť sa môže bezplatne 5 členov SAK, rovnaké zastúpenie majú ostatné partnerské advokátske komory.

-mch-

Výročná konferencia HELP

V dňoch **1. a 2. júla 2021** sa konala v **Štrasburgu** výročná konferencia programu HELP – *Human Rights Education for Legal Professionals* – Vzdelávanie v oblasti ľudských práv pre právnikov v praxi určená pre vzdelávacie inštitúcie sudcov, prokurátorov a advokátov. Slovenská advokátska komora je hrdý partner tohto programu, ktorý ponúka advokátom a koncipientom bezplatný prístup k množstvu kvalitného vzdelávacieho materiálu na vzdelávacej online platforme. Na podujatí sa zúčastnili podpredseda SAK **Ondrej Laciak** a riaditeľka medzinárodných vzťahov SAK a HELP InfoPoint **Michaela Chládeková**.

Obsahom konferencie bolo predstavenie nových kurzov, výmena informácií a osvedčených postupov medzi advokátskymi komorami a justičnými akadémiami, ktoré majú skúsenosti s implementáciou kurzov. SAK implementovala kurzy

o ochrane osobných údajov, procesných právach obvinených, boji proti obchodovaniu s ľuďmi a kurz o právach žien a domácom násilí. Ďalšie z ponuky (aktuálne) 39 kurzov plánujeme predstaviť v spolupráci s Radou Európy v nadchádzajúcom období. Sekretariát HELP pracuje napríklad aj na preklade kurzu o právnickej etike sudcov, advokátov a prokurátorov do slovenčiny.

–mch–

Foto Stephanie Denton

Výber z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

CCBE

CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (*Conseil des Barreaux Européens*) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

CCBE a Rada Európy uzavreli memorandum o spolupráci

CCBE a Rada Európy urobili významný krok posilnenia vzájomnej spolupráce. Dňa 18. júna 2021 generálna tajomníčka Rady Európy **Marija Pejčinović Burić** a predsedníčka CCBE **Margarete von Galen** podpísali Memorandum o porozumení. Cieľom memoranda je vytvoriť oficiálny rámec pre spoluprácu oboch organizácií pri presadzovaní právneho štátu prostredníctvom podpory a posilňovania nezávislosti advokátov, aby mohli svoje povolanie vykonávať slobodne,

efektívne poskytovať kvalitné poradenstvo a pomoc klientom a zároveň požívať dôveru verejnosti voči ich povolaniu.

Predsedníčka CCBE pri príležitosti podpísania memoranda povedala: „Sme veľmi potešení, že dnes podpíšeme toto memorandum, pretože medzi hlavné úlohy CCBE patrí presadzovanie ľudských práv, právneho štátu demokratických hodnôt a predovšetkým máme na zreteli advokáciu vo vzťahu k týmto otázkam. Rada Európy je strážcom ľudských práv a centrom odborníkov na túto oblasť. Som presvedčená, že môžeme značnou mierou prispieť k práci Rady Európy a je pre nás veľmi dôležité a prospešné udržiavať obojstrannú komunikáciu, učiť sa od Rady a vzájomnou spoluprácou hľadať najlepší spôsob ako presadzovať spoločné záujmy.“

Slávnostná ceremónia podpísania memoranda sa uskutočnila v Štrasburgu. Delegácia CCBE so zástupcami Rady Európy prerokovala aj praktické otázky implementácie memoranda a zároveň využila príležitosť na stretnutie s predsedom a registrátorkou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Celé znenie Memoranda o porozumení medzi Radou Európy a CCBE je dostupné na <https://rm.coe.int/1680a2dc24>.

Tajomníčka Rady Európy vystúpila aj na stálom výbore CCBE

Posledné zasadnutie Stáleho výboru CCBE pred letnou presťahovkou sa uskutočnilo opäť v on-line prostredí 25. júna 2021. Pri príležitosti podpísania Memoranda o porozumení medzi Radou Európy a CCBE sa na začiatku stretnutia prihovorila hostka podujatia, generálna tajomníčka Rady Európy **Marija Pejčinović Burić**: „Naše partnerstvo je prirodzené. Nielenže zdieľame cieľ posilňovania rešpektu k ľudským právam a právnomu štátu v našich demokratických spoločnostiach, ale vážime si špecifickú úlohu advokátov pri dodržiavaní základných práv ľudí a riadnom výkone spravodlivosti. Komory si musia zachovať svoju nezávislosť od vlády. Tiež potrebujeme profesionálne súdnictvo, v ktorom si advokáti zachovávajú slobodu a bezúhonnosť, aby mohli hájiť záujmy klientov a presadzovať spravodlivosť k prospechu spoločnosti ako celku. Bez diskriminácie, zasahovania a nátlaku.“

Vybrané aktivity CCBE vo vzťahu k Európskej únii

■ Predsedníčka CCBE Margarete Galen vystúpila na konferencii na vysokej úrovni, ktorú organizovalo portugalské ministerstvo spravodlivosti pri príležitosti predsedníctva v Rade EÚ s názvom *Za elektronickú justíciu zameranú na ľudí*.

■ CCBE sa snaží o užšie kontakty aj v rámci Európskeho parlamentu, aby mohla ľahšie komunikovať stanoviská a záujmy európskej advokácie aj na tejto úrovni, a preto iniciovala stretnutie so zástupcami Výboru EP pre spravodlivosť (LIBE).

■ Predsedníčka informovala aj o rozhovore so zástupcami Európskej komisie, v ktorom reagovali na výzvy CCBE smerujúce k zjednodušeniu procesu udeľovania grantov pre vzdelávanie advokátov z európskych fondov. Zo strany európskej komisie bolo potvrdené, že v budúcnosti je Komisia ochotná výzvu na zjednodušenie reflektovať. Zástupcovia Európskej komisie povzbudili CCBE a Nadáciu európskych advokátov (ELF), ako aj členské komory, aby žiadali o granty na vzdelávanie; akákoľvek iniciatíva v oblasti vzdelávania v práve EÚ je veľmi vítaná a preto nebude odmietnutá.

■ CCBE prijala stratégiu činnosť CCBE v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí. Výbor AML v dokumente zdôrazňuje, že je dôležité reagovať na postup Európskej únie v otázkach AML v súčasnom období európskeho skepticizmu voči samospráve a stupňujúcich sa zásahov do kľúčových princípov advokácie. Navyše, v mnohých krajinách je boj proti praniu špinavých peňazí často využívaný len ako zámienka pre postihovanie „nepohodlných“ advokátov kritických voči aktuálnej vláde. CCBE má záujem riešiť problematiku, ale spôsobom prijateľným z pohľadu princípov a zásad advokácie. Proaktívna stratégia CCBE má zahŕňať tri oblasti: vytvorenie interného nástroja pre zdieľanie informácií o rizikách AML a súvisiacich aktualitách medzi členmi CCBE; zozbieranie a identifikovanie príkladov dobrej praxe prostredníctvom prípadových štúdií; vytvorenie styčnej skupiny s Európskym parlamentom a Európskou komisiou.

Nový strategický dokument CCBE

Delegácie schválili návrh nového strategického dokumentu CCBE, ktorým chce organizácia upraviť stratégiu svojej čin-

nosti a definovať ciele na nasledujúce obdobie. Stratégia činnosti má byť postavená na troch pilieroch: ■ na zlepšení bežnej každodennej činnosti (t. j. koordinácie pracovníkov sekretariátu CCBE, interakcie s delegáciami, práce vo výboroch, spolupráce s expertmi, ako aj vonkajšej komunikácie a lobingu), ■ na jasných prioritách (trojročných politických cieľoch a každoročných prioritách) a ■ na vlastnej iniciatíve v podobe konferencií, rozsiahlych štúdií a projektov.

CCBE iniciuje reformu vykonávania rozsudkov ESĽP

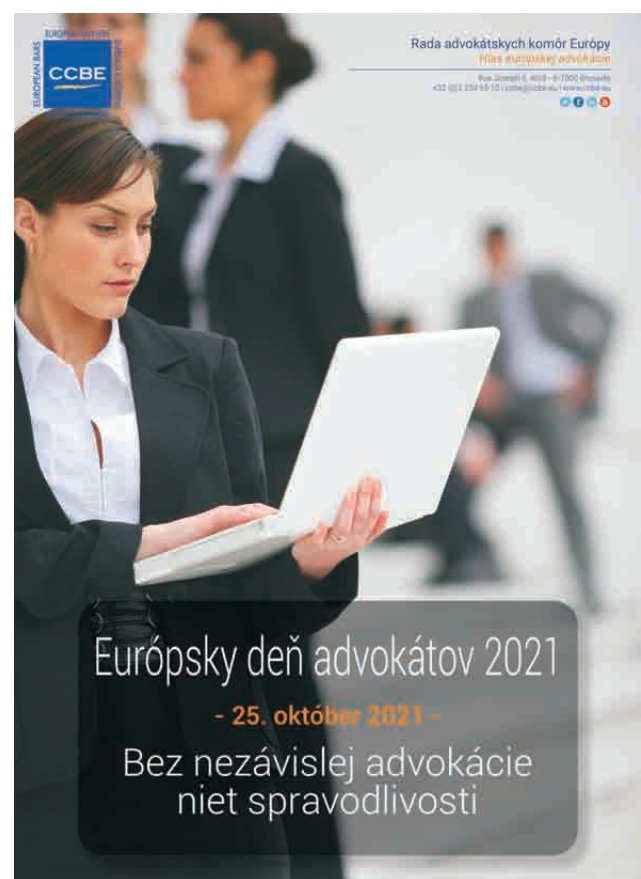
Stála delegácia CCBE pri Európskom súde pre ľudské práva predložila na schválenie dokument s názvom *Návrhy CCBE k reformám vykonávania rozsudkov ESĽP*. CCBE sa tak chce zapojiť do procesu reformy konania pred ESĽP s poukázaním na to, že veľká časť rozsudkov o porušení Dohovoru stále nie je implementovaných a v mnohých prípadoch úspešným sťažovateľom neboli vyplatené peňažné náhrady. V dokumente, ktorý delegácie schválili, preto CCBE navrhuje, aby:

- pravidlá Výboru ministrov o dohľade nad vykonávaním rozsudkov a podmienok zmieru umožnili advokátom a advokátskym komorám podávať návrhy týkajúce sa všetkých aspektov výkonu rozsudkov;
- Výbor ministrov zabezpečil, že vyplatenie spravodlivého zadosťučinenia priznaného Súdom a zmier, na ktorom sa strany dohodli, budú vymáhateľné ako dlh na vnútroštátnych súdoch.

Európsky deň advokátov na tému

Bez nezávislej advokácie niet spravodlivosti

Advokátske komory si 25. októbra pripomínajú *Európsky deň advokácie*, ktorý sa tento rok bude sláviť po ôsmykrát. Leitmotívom v roku 2021 je nezávislosť advokátov a advokátskych komôr. Zámerom Európskeho dňa advokátov je, aby sa ľudia zamysleli nad poslaním a prínosom advokátske-

ho povolania. Právne poradenstvo a právna služba je nevyhnutným nástrojom pri zabezpečí prístupu k spravodlivosti, ktorý je základným ľudským právom. Ide o dôležitý pilier právneho štátu. Naplno sa však môže realizovať len za súčasného rešpektovania nezávislosti advokácie, ktorá je zárukou prevencie zneužívania moci. Tento deň je zároveň aj *Európskym dňom spravodlivosti* a snahou EÚ je informovať občanov o ich právach a posilniť dôveru v justičné systémy.

Viac o Európskom dni advokácie sa dozviete na stránke <https://www.ccbe.eu/actions/european-lawyers-day>.

■ AIJA

AIJA – Medzinárodná asociácia mladých advokátov (Association internationale des jeunes avocats) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

Letné stretnutie AIJA Slovensko

Národný reprezentant AIJA Slovensko Marek Laca a advokátska kancelária Čechová & Partners pripravili pre záujemcov o aktivity AIJA NEvirtuálne stretnutie AIJA, ktoré sa uskutočnilo 29. júna 2021 v otvorených priestoroch na streche budovy UNIQ (foto). Účastníkov čakalo osviežujúce občerstvenie a príjemné rozhovory.

Pozvanie prijalo 13 členov Slovenskej advokátskej komory. Zámerom bolo, podobne ako po minulé roky, predstaviť aktivity AIJA v neformálnom duchu, zodpovedať otázky a prezentovať skúsenosti z tohto medzinárodného advokátskeho fóra. Na podujatí, ktoré sa zvykne organizovať dvakrát za rok, sa môžu zúčastniť nielen členovia AIJA, ale rovnako aj ďalší slovenskí advokáti, koncipienti a právnici, ktorí sa

Foto Renáta Žoldošová

o AIJA zaujímajú. Účastníci si vymenili skúsenosti z rôznych seminárov, konferencií či štáží s medzinárodným prvkom či z aktuálneho spoločenského diania a noviniek zo sveta advokácie a práva v duchu tzv. „AIJA spirit“.

Pozvanie na kongres AIJA

Po pandemickej prestávke vedenie a členovia AIJA dúfajú, že najbližší kongres bude možné zorganizovať hybridne. Už 59. medzinárodný kongres AIJA by sa mal konať 24. – 28. augusta 2021 v Zürichu. Téma podujatia bude **Inovácie – objavovanie právneho sveta zajtrajška**. Medzinárodný kongres mladých právnikov AIJA predstaví inovácie ako hnaciu silu pre komplexnejšie a tým lepšie podnikanie a spoločnosť, ako aj pre lepšie právo. Prostredníctvom série interaktívnych workshopov a pracovných stretnutí preskúma, ako inovácie fungujú v rôznych priemyselných odvetviach, a ako by sa s nimi malo podľa zákona zaobchádzať. Bude sa diskutovať o verejnom záujme a etike a o úlohách, ktoré majú alebo by mali mať svoje miesto pri inovácii. ■ *Bude ľahšie dosiahnuť ciele udržateľnosti a rozmanitosti?* ■ *Aké sú príklady najlepších postupov a ako by sa dali v právnom sektore implementovať úspešné zmeny v riadení, pracovných tokoch a procesoch?* ■ *Ako môžeme začať implementovať praktické nápady do advokátskych kancelárií?*

Viac informácií na oficiálnej stránke <https://zurich.aija.org> alebo kontaktujte národného reprezentanta AIJA Slovensko Mareka Lacu na marek.laca@bnt.eu.

■ ECBA

ECBA – Európska komora obhajcov (European Criminal Bar Association) je nezávislá organizácia združujúca obhajcov z krajín Rady Európy. Jej hlavným cieľom je presadzovať dodržiavanie základných práv podozrivých, obvinených a odsúdených osôb. ECBA slúži na udržiavanie kontaktov, vyhľadávanie kolegov v zahraničí, sprístupnenie relevantných dokumentov a sprostredkovanie odbornej rady členom. Slovenská advokátska komora nie je kolektívnym členom ECBA.

Jesenná konferencia ECBA v Berlíne sa bude opäť venovať téme Európskej prokuratúry

V dňoch 1. a 2. októbra 2021 sa uskutoční tradičná jesenná konferencia ECBA, tento rok vo nemeckom Berlíne. Nosnou témou bude **Európska prokuratúra a európska obhajoba: v snahe o zabezpečenie najvyšších štandardov spravodlivého konania v Európe**. Zástupcovia ECBA účastníkom predstavia aktuálne projekty, úspechy a výzvy. Vzájomná diskusia a dva spoločné večery predstavujú pre účastníkov výbornú príležitosť nadviazať kontakty s obhajcami v celej Európe a získať najnovšie poznatky z oblasti trestného práva.

Záujemcovia zo Slovenska patria ku krajinám so zníženým registračným poplatkom (150 eur). V prípade záujmu o registráciu prosím navštívte www.ecba.org.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.
Odbor medzinárodných vzťahov SAK

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Právo informačných
a komunikačných
technológií 2**

ANDRAŠKO, J. a kol.: **Právo informačných a komunikačných technológií 2**
Bratislava : TINCT, 2021, 324 s.

V *Bulletine slovenskej advokácie* č. 5/2021 sme predstavili prvý zväzok učebnice *Právo informačných a komunikačných technológií*, ktorá si medzičasom našla čitateľov nielen z radov študentov práva, ale aj spomedzi odborníkov z praxe.

V roku 2021 vyšiel druhý zväzok, ktorého autorský kolektív tvoria viacerí odborníci pôsobiaci na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Kým v prvom zväzku sa koncentrovali najmä úvodné témy a niektoré obchodné aspekty, druhý diel sa venuje predovšetkým verejnoprávnej časti tohto právneho odvetvia, popri ktorých je vysvetlená aj oblasť elektronického obchodu. Aj táto publikácia obsahuje viacero QR odkazov na multimediálny obsah. Okrem toho v nej možno nájsť množstvo praktických príkladov a odkazov na judikatúru.

Autorkou úvodných dvoch kapitol je **JUDr. Soňa Sopúchová, PhD.** V časti o elektronickom výkone verejnej moci (e-Government) rozoberá štruktúru a princípy e-Governmentu, právny rámec aj konkrétne elektronické služby verejnej správy. Zamýšľa sa aj nad budúcnosťou e-Governmentu optikou správy vecí verejných – e-Governance, ktorej konkrétne prejavy možno vnímať vo viacerých smeroch, napr. v kontexte témy inteligentného mesta (*Smart City*).

V ďalšej kapitole sa autorka okrem právneho rámca a samotných modelov elektronického obchodu zameriava najmä na samotný priebeh elektronického obchodu s ohľadom na kontraktačný proces. Orientuje sa aj na právnu ochranu spotrebiteľa a poukazuje na zákonitosti a špecifiká obchodu na diaľku a prostredníctvom elektronických zariadení.

Otázkami mediálneho práva a technológií, ktoré naň vplývajú, sa zaoberá **Mgr. Rastislav Munk, PhD.** V tomto kontexte tak nemohol opomenúť otázky zodpovednosti médií. Okrem toho si jeho pozornosť oprávnene zaslúžili témy webových stránok z pohľadu novej periodickej tlače, posudzovania prejavov na sociálnych sieťach či otázky spojené so službami na požiadanie, ako napríklad *video-on-demand*.

Spoluautormi kapitoly o práve elektronických komunikácií sú **Mgr. Martin Daňko, PhD.** a **JUDr. Matúš Mesarčík, PhD., LL.M.** Zameriavajú sa v nej na základné otázky spojené s reguláciou v tejto oblasti, ako aj tým, ako možno získať

povoľenie na poskytovanie elektronických sietí a služieb. Na to nadviazali výkladom o ochrane súkromia, kde rozobrali údaje spracúvané v rámci elektronickej komunikácie, informácie, ktoré sa vyskytujú v koncovom zariadení používateľa, nahlasovanie bezpečnostných incidentov, reguláciu telekomunikačného tajomstva a ďalšie témy.

Kybernetická bezpečnosť je imanentnou súčasťou práva informačných a komunikačných technológií, preto nemohla chýbať ani v tejto publikácii. Túto časť spracoval **JUDr. Jozef Andraško, PhD.**, ktorý v jej úvode vymedzuje rozdiely medzi informačnou a kybernetickou bezpečnosťou a základné princípy fungovania. Predstavuje aj najdôležitejšie predpisy v tejto oblasti, najmä Akt o kybernetickej bezpečnosti, Smernicu NIS aj zákon o kybernetickej bezpečnosti.

Vybrané hmotnoprávne a procesnoprávne aspekty kybernetickej kriminality sú analyzované v kapitole, ktorej autorkou je **Mgr. Petra Dražová**. V nej sa, okrem iného, zaoberá počítačovými trestnými činmi, pre ktoré je typické, že porušujú alebo ohrozujú integritu, dostupnosť a dôvernosť informačných systémov a v rámci nich aj počítačových systémov a údajov. V rámci procesnoprávných aspektov zase približuje význam elektronických dôkazov v trestnom konaní.

V závere knihy sa skúmajú regulačné výzvy nových technológií, kde sa na príklade umelej inteligencie a internetu vecí vysvetľujú základné postuláty a otázky pri právnej úprave technologických výtvarov. Okrem umelej inteligencie sa objasňujú aj ďalšie pojmy ako superinteligencia, strojové a hlboké učenie či robotika. Kapitulu spracovali **Mgr. Zoltán Gyurász** a **JUDr. Matúš Mesarčík, PhD., LL.M.** Pozitívne treba hodnotiť, že predstavili aj viaceré otvorené otázky a vybrané regulačné výzvy, medzi ktoré patrí právna subjektivita, problematika práv duševného vlastníctva, ochrana súkromia aj osobných údajov.

Knihou predstavuje výborný štart pre každého, kto chce (konečne) pochopiť problematiku IKT, ako aj získať komplexný obraz o otázkach, ktoré táto oblasť práva prináša. Autori v tomto smere odvedli výbornú prácu, ktorá si zaslúži uznanie.

JUDr. Zuzana Adamová, PhD.

Anton Blaha ocenený Národnou cenou Vojtecha Zamarovského za literatúru faktu 2020

Bol to neobyčajný podvečer (štvrtok 10. jún 2021), plný literárneho slova a slova o literatúre, vzájomne prepojených vážnou hudbou a spevom. Atmosféra, ktorá nie je v bratislavskom Múzeu Jána Cikkeru každodennou záležitosťou. Krátko pred osemnástou hodinou prichádzajú prví návštevníci, srdečné zvitania priateľov a známych, stretávajú sa spisovatelia i vedci – napokon, vedec môže byť aj dobrý spisovateľ a spisovateľ zase svojou precíznou sondážou do duše človeka je svojím spôsobom vedec. Medzi hosťami vidíme prezidenta SR Ivana Gašparoviča, starostku mestskej časti Bratislava – Staré mesto Zuzanu Aufrichtovú, čestného predsedu Spolku slovenských spisovateľov Jaroslava Rezníka a ďalších vzácných reprezentantov kultúry.

Predseda poroty PhDr. Ivan Szabó oznamuje, že novými nositeľmi ceny sa stávajú Dr.h.c. prof. Ing. Štefan Luby, DrSc., a **JUDr. Anton Blaha, CSc.**, za významný celoživotný prínos do slovenskej literatúry faktu.

Štefan Luby je fyzik, fyzikálny elektronik, bývalý riaditeľ Fyzikálneho ústavu Slovenskej akadémie vied, dlhoročný predseda Slovenskej akadémie vied.

Anton Blaha je profesiou advokát. Jeho cesta k právnickému vzdelaniu bola však klukatá. Za organizovanie študentských udalostí v roku 1956 a účasť na nich ho z Právnickej fakulty Univerzity Komenského vylúčili a musel odísť pracovať do výroby. Po roku ho na zásah profesora Colotku prijali späť. Po ukončení štúdia nastúpil do advokácie. Neskôr bol vedúcim kancelárie primátora mesta Bratislava a potom pracoval na Úrade vlády v rozličných vedúcich funkciách. Viedol autorský kolektív pri príprave prvého zákona o súkromnom výkone advokátskeho povolania. Bol posledným predsedom Ústredia slovenskej advokácie a po roku 1989 prvým predsedom Slovenskej advokátskej komory. Za mimoriadne zásluhy mu v budove Slovenskej advokátskej komory osadili pamätnú tabuľu a vydali knihu *Pocta advokátovi Antonovi Blahovi*.

Anton Blaha upísal celý svoj život múzam. Inicioval založenie Kysuckej galérie, ktorej daroval cennú zbierku výtvarných diel. Literatúra faktu bola a je jeho veľkým koníčkom. Ako autor a spoluautor napísal knihy: *Osobnosti Kysúc; Pyžamová revolúcia; Nepíš to otec; Rád vám protirečím; Rád sa pýtam, aj počúvam; Manderla a Modrý Maurícius; Sme čakárenská generácia; Ako som zachránil dedičstvo Kennedymcom*.

Laudáciu na Antona Blahu predniesol Pavol Dinka, podpredseda Spolku slovenských spisovateľov, nositeľ Národnej Ceny Vojtecha Zamarovského za literatúru faktu. Ceny laureátom odovzdali Jozef Leikert a Ivan Szabó. Cenu tvorí plastika s názvom *Literárna múza faktu* od akademického sochára Alojza Drahoša a grafický list od akademického maliara Petra Galvánka.

Niž nemohlo lepšie zavrieť ďakovné slová ocenených ako romanca *Ja vas ljubil* od Borisa Šeremeteva a ária Marcela z opery *Hugenoti* od Giacoma Mayerbeera v podaní svetoznámeho operného speváka Gustáva Beláčka za klavírneho sprievodu Xénie Maskalíkovej.

Rozlúčili sme sa literárnym slovom a hudbou, dvoma základnými fenoménmi, ktoré poľudšťujú náš život. A tak to má byť...

Pavol Dinka

Foto Štefan Nižňanský

Odvzdávanie ceny Antonovi Blahovi.

Zľava: Jozef Leikert, Anton Blaha, Ivan Szabó

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. januára 2021

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickej podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronickej

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – zadarmo

Riadková inzercia sa neuverejňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy sa informujte na ondrisova@sak.sk alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:**

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

